

VZPOREDNICA

Skupina znanih slovenskih izobražencev, ki je lani spomladi z "Uro evropske resnice" bila opozorila na "nujnost preloma s totalitarnim komunističnim sistemom", je prejšnji mesec objavila t.i. "Odgovor '97", v katerem je v skladu z Resolucijo 1096 Sveta Evrope spet zahtevala, naj "državni zbor Republike Slovenije odločno in z razločnimi besedami obsodi delovanje komunističnega totalitarnega režima v Sloveniji in s tem jasno razmeji demokracijo od totalitarizma." Dne 10. decembra lani je namreč slovenski parlament zavrnil predlog resolucije o protipravnem delovanju komunističnega totalitarnega režima v Sloveniji. Predlog resolucije sta bila vložila predsednika SDS in SKD, Janša in Peterle, torej predstavnika opozicijskih strank v državnem zboru.

Da je vprašanje še zmeraj aktualno, dokazuje ne le pravkar omenjeni "Odgovor '97", temveč tudi in predvsem dejstvo, da je bil predlog resolucije Janeza Janše in Lojzeta Peterleta v parlamentu zavrnil z zelo pičlo večino. Predlagatelja sta zato spet vložila svoji listini, zgodilo pa se je, da sta svoji listini predložili tudi LDS in ZL, ki ju je treba imeti za dediča (sicer svojevrstna) nekdanje KPS oziroma ZKS.

O kočljivi zadevi bo torej spet razpravljala državni zbor, višje koristi slovenskega naroda in njegove mlade države pa bi zahtevale, da bi se našel moder kompromis, ki bo preprečil, da bosta "molk in dejanska povezava s totalitarnim režimom Slovence bremenila še v nove rodove, ohranjala delitve in jih držala v preteklosti, namesto da bi se usmerili v demokratično prihodnost ter duhovni in materialni razvoj", kot lepo beremo v "Odgovoru '97".

Medtem ko si v Sloveniji politične sile belijo glave - nekatere seveda bolj, nekatere manj - kako bi se ogradile od komunističnega totalitarnega režima in kako bi se popravile krivice, prizadejane marsikateremu državljanu, je v Italiji prišlo do senzacije. Glavni tajnik Demokratične stranke levice Massimo D'Alema, ki je še pred nekaj leti bil v osrednjem vodstvu KPI in torej med voditelji najmočnejše komunistične partije v vsem zahodnem svetu, je napisal daljšo politično razpravo, katere srž je jasna in nedvoumna obsodba komunizma. Med drugim je napisal: "Komunistično gibanje je sicer nastalo iz načrta o osvoboditvi človeka, a se je brž spremenilo v zatiralno silo, odgovorno za totalitarizem, ki se je omadeževal z velikanskimi zločini, kjerkoli je prevzel oblast. Del te zgodovine je bila tudi Komunistična partija Italije" (glej dnevnik Unità z dne 18. januarja 1998). Glavni tajnik trenutno najmočnejše italijanske politične stranke D'Alema je pristavil, kako je treba italijanski demokratični levici, pa naj bo socialistična, laična ali katoliška, priznati "zaslugo, da je prej kot mi (nekdanji komunisti, op. pisca) videla in tudi zelo jasno povedala, kako se pod zastavami komunizma ni gradil nov človek, ampak se je uveljavljala odvratna in grozljiva oblika zatiranja človeka po človeku." / STRAN 2

DRAGO LEGIŠA

02 Ivo Jevnikar
SOLIDARNOST JUŽNIH TIROLCEV

JANUAR
DARUJTE
ZA DOBER TISK

03 Igor Devetak / intervju
SIMON ŠPACAPAN

04 Jurij Paljk
"Z LJUBEZNIJO V SLUŽBI RESNICE"

06 Klara Krapež
ČE IMAŠ JEZIK RAD, TI DA VSE!

06 Marko Tavčar
VLOGA MEDIJEV PRI NAS

07 Andreja D. Antoni
SLASTI NA OBLASTI

08 Ivan Žerjal
OBČNI ZBOR GLASBENE MATICE

10 Iva Koršič
ČUDOVITI KRAS V BESEDI IN SLIKI

12 Erika Jazbar
PETER MATAJURAC

12 Erik Dolhar
ITALIJA NE PODPIRA TRBIŽA

14 Matjaž Rustja / pogovor
KRISTINA VALENCIČ, JANA KOSMAČ

JANEZ PAVEL II. NA KUBI

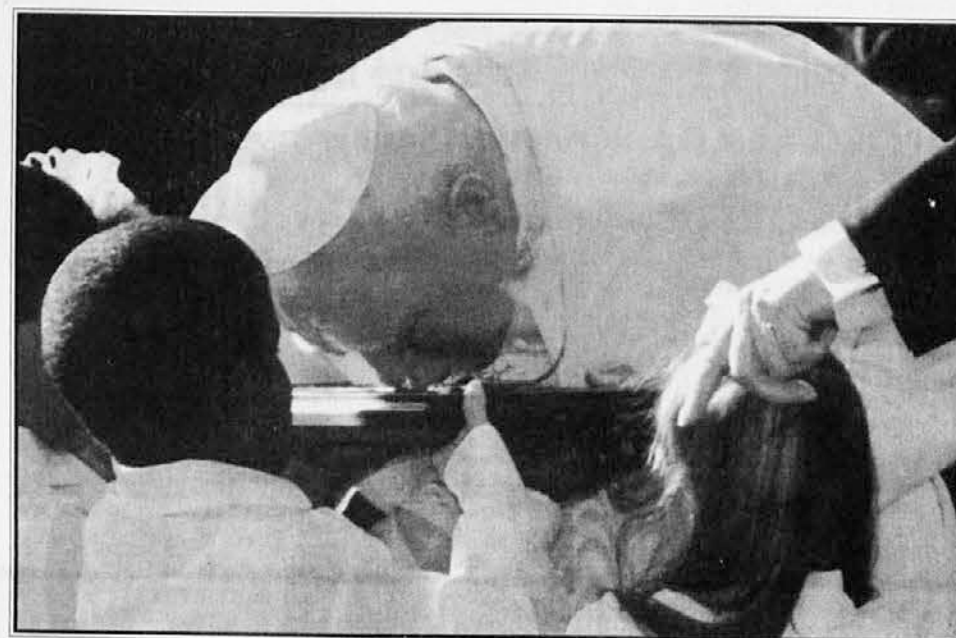
VEČNO MLADA POSLANICA KRŠČANSTVA

JURIJ PALJK

Slovesno mašo pred milijonom zbranih vernikov se je v Havani na Trgu revolucije v nedeljo, 25. t.m., zaključil petdnevni pastoralni obisk papeža Janeza Pavla II. na Kubi. Pred papeževim obiskom tega najbolj znanega karibskega otoka, in med obiskom samim, je bilo v svetu veliko upanj, pričakovanj in še več ugibanj, kako se bosta lahko pogovarjala dva med seboj zelo različna človeka: kubanski komunistični revolucionar in zadnja leta predvsem samodržec Fidel Castro in papež Janez Pavel II., Petrov naslednik in Kristusov namestnik, kateremu upravičeno pripisujemo veliko zaslug za padec komunizma v Evropi in nekdanji Sovjetski zvezi.

Žal so bili skoraj vsi komentariji in zapisi pred papeževim obiskom na Kubi skorajda izključno politične narave, zelo malo časnikarjev in opazovalcev pa se je vprašalo, kaj bo sveti oče povedal kubanskim katoličanom in Kubancem nasploh.

Sveti oče je spet dokazal, da mu je pri srcu osnovna in najvažnejša postavka evangelija, ki jo lahko izpeljemo iz glavnega vodila vsega evangeljskega izročila in se glasi: "Ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe!" Tudi med svojim 81. potovanjem izven Vatikana in Italije je namreč papež Wojtyła ponovno dokazal, da mu gre predvsem za človeka, za vsakega posameznika, ki je pred Bogom enak vsem drugim in mora zato imeti enake pravice kot vsi drugi; in to brez izjeme. Od tod njegovi pozivi, naj se ustvari na svetu taka družba, v kateri bo lahko vsakdo izražal svoje prepriča-

nje, taka družba, v kateri bo vsak človek lahko živel človeka dostojno življenje.

Kdor je pričakoval, da bo papež na Kubi samo enostransko obsodil komunizem in Castrovo revolucijo, je seveda ostal razočaran, saj je sv. oče na Kubi zares zahteval več svobode za Kubance in predvsem za vernike, a je istočasno tudi na glas zahteval pravico in svobodo za najrevnejše na svetu in zelo ostro obsodil novi divji kapitalizem in novoliberalistično miselnost, ki je podlaga vsega izkoriščanja najrevnejših držav na svetu.

Kot glavno misel papeževga obiska na Kubi bi lahko imeli njegov poziv Kubancem, s katerim jih je spodbudil, naj se ne bojijo Kristusa, naj se odprejo svetu in naj se svet približa njim.

Gotovo je v ZDA vzbudilo veliko prahu papeževu jasno in odločno mnenje, da je vsaka gospodarska zapora že v samem bistvu zgrešena; s tem je sv. oče pokazal na a-

meriško pogojevanje kubanskega gospodarstva in dejansko pehanje Kubancev v revščino, ki si je ne zasluži nihče.

"Kuba naj se odpre svetu in svet se mora približati Kubi!", je vzkliknil sv. oče, ki je med sveto mašo v nedeljo povedal tudi te misli: "Če svoboda ne sloni na temeljih resnice, pogojuje človeka do take mere, da iz njega naredi predmet, namesto da bi človek bil osebek družbene, kulturne, gospodarske in politične stvarnosti. Zaradi tega je tak človek brez vsake iniciative in ne skrbi za osebni razvoj."

Nadalje je Janez Pavel II. tudi povedal: "Največji izziv za veliko gospodarskih in političnih družbenih ureditev je v tem, da združijo svobodo in socialno pravičnost, svobodo in solidarnost in pri tem poskrbijo, da nobena od teh lastnosti ni manjvredna v primerjavi z drugo."

Papež se je med svojim nagovorom zavzel za večjo svobodo na Kubi in je dejal: "Ko

govorim o večji svobodi, bi rad poudaril, naj se ta ne omejuje samo na družbeno in politično življenje, ampak naj pride najbolj do izraza pri svobodi vesti, ki je temelj vseh človeških pravic."

Med sveto mašo, katero je označevalo vetrovno vreme, se je sveti oče pomenljivo zaustavil prav pri vetru in dejal: "Današnji veter ima globok in simboličen pomen, saj veter predstavlja Svetega Duha in prav Sveti Duh veje, kjer hoče. In danes veje na Kubi."

Med mašo na trgu Plaza de la Revolución so svetega očeta navdušeni kubanski verniki večkrat prekinili s petjem in vzklikanjem: "Janez Pavel, prijatelj - Kuba je s tabo!" Sv. oče se je zazrl v množico in duhovito odvrnil: "Cuba amigo, el Papa está contigo!" Veselemu petju in vzklikanju ni bilo konca, papež je s svojo iskrenostjo osrečil in prepričal tudi Kubance.

STRAN 2

SVET OKROG NAS

S 1. STRANI

VZPOREDNICA

V teh izvajanjih vidimo nekakšno vzporednico z dogajanjem v Sloveniji, čeprav vemo, da so se razmere v obeh državah bistveno razlikovale in ima komunizem v obeh deželah različne odgovornosti. V obeh primerih pa je vendar čutili potrebo ne le po ograditvi od komunizma, temveč tudi dolžnost po njegovi obsodbi.

Toda Massimo D'Alema naredi še korak naprej. Tako le namreč pravi: "Eden razlogov, zaradi katerih je papež Janez Pavel II. postal izreden

in preroški tolmač našega časa, je prav dejstvo, da padec komunizma zanj ni pomenil konca zgodovine in začetka splošne pomiritve na svetu. Nasprotno! To je bila spodbuda, da je še močneje dvignil glas proti krivicam in nečloveškostim takšnega napredka, ki ga obvladuje le profit in ki so mu zahteve človeka tuje."

To naj bi bil po njegovem tudi "izziv sodobne levice", kot se glasi naslov njegove razprave.

2

ČETRTEK
29. JANUARJA
1998

S 1. STRANI

VEČNO MLADA POSLANICA...

Sv. oče je večkrat potrpežljivo počakal, da se je množica umirila, končno pa se je nasmešnil in veselo rekel (mimo vsakega protokola): "Nisem proti vašemu ploskanju, ker se lahko med vašim ploskanjem papež odpočije." Seveda pa je spregovoril tudi zelo resne besede: "Moderna država ne more napraviti ne iz ateizma in ne iz veroizpovedi enega od svojih temeljev družbene ureditve!" Končal je z besedami: "Kuba se mora odpreti svetu in svet naj se približa Kubi"; navdušena in vzhičena množica je vzklikala: "Svoboda, svoboda!" V prvi vrsti je med mašo sedel tudi Fidel Castro v družbi Nobelovega nagrajenca Garcie Marqueza. Med mašo se je zazdelo, da je papežu uspelo združiti vse Kubance in jih tudi spraviti med sabo. "Papež je svoboden in hoče, da smo vsi svobodni!" je navdušeno vzklikala množica; na te besede je sv. oče odgovoril: "Kristus vas osvobaja!" Neverjeten aplavz je vzbudil z besedami: "Slepe sile gospodarskega trga so krive, da so ubogi vedno bolj ubogi in bogati vedno bolj bogati!" Kubancem in celemu svetu je papež obljubil, da bo Cerkev govorila in se bojevala proti krivicam vse do taktat, ko bo na svetu samo še ena sama, četudi majhna krivica. Zavzel se je za kubansko družbo, v kateri

bo lahko vsakdo svobodno izražal in živel svoje versko pričanje.

Papež Janez Pavel II. je na Kubi počel velik uspeh, petkrat se je srečal s kubanskim voditeljem Fidelom Castrom in daroval štiri slovesne maše: v Santa Clari, Camagueyu, Santiagu de Cuba in v Havanu. Posebno prisrčno je bilo v Camagueyu, kjer se je sv. oče srečal z mladimi, ki jih je pozval, naj se udeležijo v javnem življenju, saj bodo le tako lahko spremenili družbo, v kateri živijo. Obisk sv. očeta na Kubi je svetu spet pokazal staro papeža, ki utrujen, bolan, a odločen hodi proti tretjemu tisočletju; povsod oznanja Luč evangelija in povsod najde s preprosto besedo pot do src ljudi.

SVET SLOVENSkih organizacij opozarja vse šole in združenja staršev ter druge vzgojne ustanove, da morajo zagotoviti prispevke, ki sta jih prej urejala deželni zakon 11/77 (prevodi dokumentov za poslovanje med šolskimi organi) in 10/80 - črka M (pravica do izobrazbe v svojem jeziku) do 31.1.1998 po deželnem zakonu 46/91. Obrazce dobite na Deželnem ravnateljstvu za izobraževanje in kulturo (uradi Servizio delle lingue regionali e minoritarie).

Južnotirolska ljudska stranka (SVP) je na zelo viden način izrazila solidarnost Slovencev v Italiji. Na pobudo državne sekretarke na zunanjem ministrstvu Mihaele Logar, ki vodi Urad Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, so štirje visoki predstavniki te stranke opravili dvodnevni obisk v Ljubljani. V razgovoru s predstavniki slovenskih oblasti so obravnavali položaj Slovencev v Italiji, tudi v okviru splošnega položaja manjšin v Italiji, dvostranskih odnosov med Italijo in Slovenijo ter slovenskega približevanja Evropski zvezi. Za take razgovore so imeli gostje iz Bocna kar najboljše spričevalo, saj so bili v predstavnstvu vodja stranke in poslanec v Rimu Brugger, evropski poslanec in vodja delegacije evropskega parlamenta za stike s Slovenijo Ebner, poslanec v Rimu in član dvodomne komisije za ustavne reforme Zeller ter načelnik svetovalske skupine v bocenskem pokrajinskem svetu Frasnelli, ki je v strankinem vodstvu odgovoren za stike z drugimi manjšinami.

Obisk sta pripravila Center avstrijskih narodnosti, v katerega se je nedavno vključila tudi SVP, in Slovenska skupnost. Predstavniki obeh organizacij so zato dejavno sodelovali pri razgovorih. Za koroško stran sta bila ves čas prisotna Marjan Pipp in Hubert Mikel, za SSK pa prvi dan deželni predsednik Bernard Špacapan in podpredsednik Marjan Terpin ter član deželnega tajništva Pavel Gariup iz Benečije, drugi dan pa deželni podtajnik Ivo Jevnikar in član tajništva Damijan Terpin.

Natrpni spored razgovorov je obsegal srečanje z državno sekretarko Mihaelo Logar, obisk pri predsedniku republike Milanu Kučanu, ločena srečanja z vodstvi Liberalne demokracije Slovenije, Slovenskih krščanskih demokratov, Socialdemokratske stranke in Slovenske ljudske stranke, obisk pri predsedniku državnega zbora Janezu Podobniku in več kot dveurno razpravo z voditelji in več člani treh parlamentarnih teles - Odbora za mednarodne odnose (predsednik Jelko Kacin), Komisije za evropske zadeve (predsednik Lojze Peter-

SOLIDARNOST JUŽNIH TIROLCEV

IVO JEVIKAR

le) in Komisije za Slovence v zamejstvu in po svetu (podpredsednik Davorin Terčon). Del delegacije je imel s koroškima zastopnikoma še srečanje s predstavniki nemško govorečih skupnosti v Sloveniji.

Večkrat je bilo poudarjeno, da še nobeno predstavnstvo na obisku v Sloveniji ni imelo

tako obsežnih in poglobljenih razgovorov. Na dan so prišla najbolj žgoča vprašanja manjšinskega položaja v Italiji, od zaščitnega zakona do zagajenega zastopstva, državnih finančnih podpor, "racionalizacije" šolstva, enotnosti manjšine.

SVP, ki povezuje kar 90% vseh Južnih Tirolcev in 75% Ladincev, je poudarila zlasti nujnost skupnih stališč manjšine v bistvenih zadevah, predvsem glede zaščitnega zakona, k čemur bi morala spodbujati tudi matična država, ki naj kot mednarodnopravna država zaščitnica vedno odločno zastopa interese svojih manjšin. Ker je Slovenija zglede zagotovila pravice italijanski in madžarski manjšini, lahko z mirno vestjo zahteva od Italije, da prizna slovenski manjšini enake pravice.

NOVOLETNO SREČANJE SLOVENSKE SKUPNOSTI V PREČNIKU

POGLED V PRETEKLOST IN PRIHODNOST

Večera v restavraciji Sarđoć se je udeležilo več uglednih gostov iz zamejstva in matice (Foto Kroma)

Pri Slovenski skupnosti so novoletna srečanja že več let ustaljena navada. Tako je bilo tudi letos, ko se je strankino vodstvo v petek, 23. t.m., s prijatelji in gosti iz naše dežele in iz Slovenije srečalo v Prečniku. To je bila od vedno priljubljenost, da se poleg voščil za uspešno novo leto poda nekak obračun opravljenega dela v komaj minulemu letu in začrta prihodnje delo.

Družabni večer je z ubranim slovenskim petjem uvedel dekleški zbor Devin, ki ga

vodi Herman Antonič. Po začetnem pozdravu deželnega predsednika Slovenske skupnosti dr. Bernarda Špacapana je prevzel besedo predsednik deželnega sveta Furlanije-Julijske krajine Roberto Antonione. Obžaloval je najprej dejstvo, da še ne pozna našega jezika, podčrtal pa je, da morata tako država, v kateri nam je dano živeti, kot še zlasti naša dežela poskrbeti za zaščito Slovencev v Italiji. Slovenski minister za pravosodje in predstavnik Slovenske ljud-

ske stranke Tomaž Marušič je izrazil upanje, da se bo manjšina čimprej dogovorila za svoje skupno in demokratično zastopstvo. Predsednik odbora Državnega zbora Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu ter zastopnik Slovenskih krščanskih demokratov Marijan Schiffrer je ugotovil, da se v matični državi končno uveljavlja nova, večja občutljivost za vsakdanje probleme zamejskih Slovencev.

STRAN 8

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

TUDI NAŠA MANJŠINA ZASLUŽI POZORNOST OBEH DRŽAVNIH PREDSEDNIKOV

Že sama napoved, da bosta Oscar Luigi Scalfaro in Milan Kučan svečano odprla novo osnovno šolo Dante Alighieri za učence italijanske narodnosti v Izoli, nas je kot pripadnike slovenske manjšine v Italiji razveselila. Tako velika pozornost na državni ravni je za življenje vsakršne manjšine izjemnega pomena. Še več, na ta način izkazana pozornost nasploh vzpostavlja do manjšin takšen odnos, ki ga v času nastajanja nove Evrope verjetno upravičeno pričakujemo. Zaradi tega je ob tem lepem dogodku samo po sebi umevno, da tudi kot slovenska manjšina v Italiji pomislimo na možnost, da bi bili še mi deležni tovrstnega priznanja in spodbude na najvišji ravni. Lahko da je prostor, v katerem živimo, resda nekoliko bolj zapleten od tistega, v katerem živi italijanska manjšina v Sloveniji. Lahko da je v tem našem prostoru dediščina zgodovine z obremenjujočimi ideološkimi delitvami vred res težja in težje odpravljiva. Toda zaradi teh in podobnih dejavnikov ne bi smeli biti skupaj z večinskim narodom žrtev prepričanja, da nekaj neustrežnih, ki oskrunjajo manjšinske spomenike, spreminja naš prostor ob meji v do kraja problematično ali kar neozdravljivo območje. In ne nazadnje ne bi smelo biti stanje znotraj naše manjšine, kjer mukoma iščemo pot iz pretekle razdvojenosti v srečnejšo organiziranost, razlog, da

ne bi mogli biti deležni enake ali podobne pozornosti na najvišji ravni, kot jo je doživela italijanska manjšina v Sloveniji.

Končno so vse manjšine manjšine, v kolikor pa živijo v neposredni bližini, so soodvisno povezane in dobesedno soustvarjajo politično in življenjsko ozračje, ki izdatno vpliva na siceršnje odnose med matičnima državama; najbrž sega ta vpliv celo dlje. Ne smemo namreč pozabiti na novo Evropo, na preseganje vsakršnih mej, kar se lahko dogaja le z odpiranjem vseh prostorov na vse strani, posebno če so tukajšnji prostori še vedno obremenjeni s preteklostjo, ki v teh naših krajih gotovo ni bila prizanesljiva. In v tem smislu si lahko z vso pravico želimo obiska obeh državnih predsednikov tudi med nami, sredi naše manjšine. V kolikor je takšen dogodek v pripravi, toliko bolje, v vsakem primeru utemeljeno pozivamo k njegovi uresničitvi, saj bi nam bil v veliko oporo in spodbudo. K njegovi uresničitvi pozivamo ne nazadnje zato, ker bi bil takšen obisk med nami v interesu ene in druge manjšine, v interesu omejene območja na obeh straneh oziroma v interesu obeh držav, predvsem pa v interesu tistega odprtega sodelovanja med narodi, ki ga želimo v duhu novega časa soustvarjati v imenu nastajajoče nove Evrope.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO
IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL 0481 / 533177
FAX 0481 / 536978
E-MAIL noviglas@tmedia.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA
IZDAJATELJ: ZADRUГА GORIŠKA MOHORJEVA, PREDSEDNIK DR. DAMIJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949. POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5
TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA
NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI
IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC
LETNA NAROČNINA: ITALIJA IN SLOVENIJA 70.000.
INOZEMSTVO 100.000 LIR. ZRAČNA POŠTA 130.000 LIR
POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493
CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

INTERVJU / SIMON ŠPACAPAN

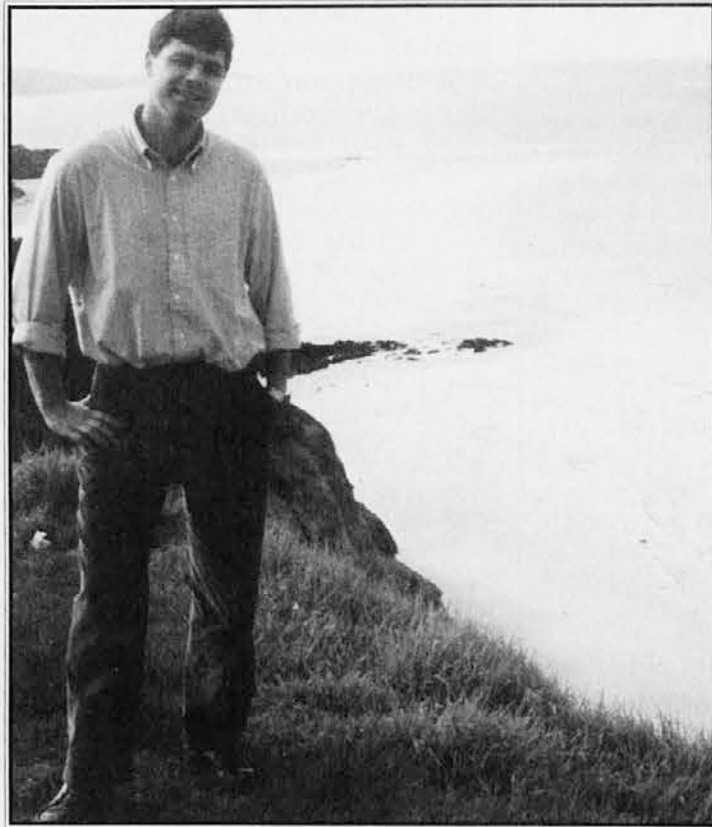
NAŠA PRIZADEVANJA PROTI RAKU

IGOR DEVETAK

Raka nimamo več za usodno bolezen, saj so skoraj vse vrste raka ozdravljive. Izrednega pomena sta preventiva in zgodnja diagnoza. Proti razpaslemu raku pa je kemoterapija ob kirurgiji in sevanju med najbolj učinkovitimi sredstvi zdravljenja. Proti kemoterapiji je dvignil glas zdravnik iz Modene Luigi Di Bella in ponudil alternativo, ki naj bi jo že tri desetletja uspešno preizkušal. Skoro dva tedna je bilo ostro razpravljanje med 85-letnim samohodcem Di Bello in predstavniki uradne medicine glavna hrana za uporabnike dnevnega tiska in poročil. Sumimo, da je sredstva javnega obveščanja nekoliko omamilo in zapeljalo kronično hlepenje po senzaciji. Ker pa je govor o raku preresen opravek in so jasne besede prepotrebne, smo zanje zaprosili dr. Simona Špacapan.

Dr. Špacapan, goriški rojak, je od poletja 1995. leta zaposlen kot zdravnik v onkološkem centru v Avianu, nedaleč od Pordenona, v oddelku za onkematologijo, kjer zdravijo v prvi vrsti raka v krvi, levkemije, limfome (žlezne rake). V oddelku in ambulantni spremlja bolnike in odloča o strategijah zdravljenja. Bolnišnica v Avianu je ena najbolj kakovostnih tovrstnih ustanov v severni Italiji. Svojo prvenstvo deli s centri v Milanu, Genovi, Bologni in Trstu (Burlo Garofalo za rake pri otroku). Neposredno jih upravlja ministrstvo za zdravstvo, ker naj bi se v njih pionirsko določale nove terapevtske poti.

Dr. Špacapan opravlja hkrati specializacijo v videmski univerzitetni bolnišnici. Poleg tega dela tudi v hospiciju, imenovanem "Casa Via di Natale", zasebni ustanovi, kjer štirje zdravniki, ekipa bolničarjev in ostalo osebje ter številni prostovoljci skrbijo, da bi umirajoči do konca živeli človeka vredno življenje.

Ministrstvo je sporočilo, da bo tudi v Onkološkem centru v Avianu potekalo preverjanje učinkov protokolov - to je kombinacij zdravil - po receptih zdravnika Di Belle. Samo preizkusi bodo dokazali, ali je pot prava. Je postopek že stekel?

Odbor z ministrom Rosi Bindi na čelu, ki je v dogovoru z zdravnikom Di Bello odločala o načinih preizkušanja, nam še ni posredoval protokolov ne konkretnih podrobnosti o preizkušanju. Pričakujemo, da bo to storil v kratkem. Od prejšnjega tedna je na razpolago telefonska številka (0434 659469), na kateri poverjena oseba odgovarja na vprašanja o novem načinu zdravljenja in pogojih zanj. V nekaj dneh se je že prijavilo več kot tristo ljudi. Ker pa bo število sprejetih omejeno na 2.600 bolnikov v enainvajsetih italijanskih centrih - a le na šeststotih bodo preizkušali popoln Di Bellov protokol - bomo morali določiti manjše število bolnikov. Že same značilnosti bolezni, ki jih bo posamezni protokol zahteval, bodo predstavljale prvo rešeto. Kdor bo izbran, bo prejel naš poziv. Kdor pa bo izpadel, bo moral počakati, da se eksperimentacija zaključijo. Druge poti ne bo; tako je dala razumeti ministrica, ki je razvoj dohodkov spremljala z zadevi primerno resnostjo.

Po napovedih naj bi novi "recepti" služili v boju proti skoro vsem glavnim rakom: limfomom, levkemijam, raku na dojkah, pljučih, pankreasu, črevesju, v možganih...

Pri govoru o tem moram najprej opozoriti na zmotno posploševanje, kateri se ni izognil niti Di Bello. Napačno je govoriti o raku in prisegati na njegovo ozdravljenje. Pravilneje je namreč govoriti o rakih. Razlike med njimi so velike. Vsak rak ima svojo zgodovino, svoj potek in prognozo. Posamezni bolniki pa na prav tako zelo različen način odgovarjajo na terapije. Tudi zato ne dajejo statistični izračuni stanja stvarne slike, saj je bitka pro-

ti nekaterim rakom zmagovita v preko 90 odstotnih primerih, proti nekaterim drugim pa so naša prizadevanja brezupna. Res pa je tudi, da smo danes močnejši od še do nedavnega brezizhodnih rakov.

Čeprav je kemoterapija revolucionirala boj proti raku, to še ni idealen način zdravljenja. Zakaj?

To je udaren način zdravljenja raka in kljub številnim protučinkom, kot je na primer uničenje belih in rdečih krvničk, velikokrat privede do popolne ozdravitve. Sploh pa ni vsemogočna, saj nekaterim bolnikom uspemo le bolj ali manj podaljšati življenje, s tem da zmanjšamo rakavo telo, a ga ne iztrebimo. Kemoterapija zna tudi trajno poškodovati človekov organizem. Zato še zdaleč ni najboljši način zdravljenja, je pa danes najboljši med znanstveno dognanimi.

Di Bella zatrjuje, da je kemoterapiji nasproten, da njegove kombinacije zdravil ne povzročajo smrti zdravih celic in da so zato neprimerno učinkovitejši. Je ta "vojna napoved" uradni medicini upravičena?

Ker sem že imel v rokah recepte Di Belle, lahko povem, da so stvari nekoliko drugačne. Tudi Di Bella ne more brez kemoterapike. Tako uporablja na primer Endoxan (cyclofosfamid) in Onkokarbid (hidrossi-urea), dva izmed glavnih in najbolj učinkovitih kemoterapike. Novost naj bi predstavljala način uživanja zdravil: Di Bella predpisuje bolniku manjše vsakdanje doze v roku dveh do štirih mesecev, medtem ko je običajna kemoterapija hitra in udarna. Zato so njene posledice na videz bolj kvarne. Ker pa pri nekaterih manj odpornih bolnikih tudi sami uporabljamo dnevne doze, res ne moremo trditi, da "nova terapija" prinaša nekaj korenito novega.

Poleg kemoterapike vsebuje Di Bellov protokol vitamine (A, B, C) in somatostatini, to je molekulo, ki jo uporabljamo pri zdravljenju nekaterih rakov (t.i. apudomov). Ta je po trditvah zdravnika iz Modene te-

meljnega pomena, meni se pa zdi, da so v resnici ključni prav kemoterapike. Zdravila na osnovi somatostatina so povzročila zelo draga in jih običajno država ne daje zastonj, saj niso doslej pokazala čudežnih učinkov. Samo znanstvena eksperimentacija bo dokazala, če se v izviri kombinaciji kemoterapike, vitaminov in somatostatina moč teh snovi pomnoži.

Kako gledaš na "zadevo Di Bella", ki je pri ljudeh sprožila poleg novih upov tudi vznemirjenje?

Če si lahko privoščim ironično in posploševalno oceno na podlagi znanih primerov iz preteklosti, bi rekel, da je bila površna medijska obravnava problema nekaj tipično italijanskega. Zdi se mi neresno, da so se nekatera vidna državna sredstva javnega obveščanja nevarno opredelila za nekoga, ki je čez noč razodel, da razpolaga z zdravilom proti raku, a tega še ni znanstveno preizkusil. Bolnika moramo zaščititi pred javnomnenjskimi špekulacijami.

Kot povsod po svetu je tudi v Italiji eksperimentacija prosta. Treba je izoblikovati protokol, o njem primerno obvestiti znanstvenike, ki se ukvarjajo z raziskavo novih terapij, in omogočiti - brez pogojevanja in javnomnenjskega pritiska -, da se na podlagi primerjanja učinkov najboljši obstoječi in inovativne terapije izvedenci pripravijo, da je novo bolj učinkovito, da nima kasnejših protičinkov, kar se rado dogaja pri napačnih metodah zdravljenja.

V javnosti je završalo, ko je okrajni sodnik iz kraja Maglie odredil, da naj javna zdravstvena ustanova plačuje visoke stroške za somatostatini, za kar je ista javna ustanova zablevala pojasnitve. Če smo se prej budovali nad dejstvom, da so se sredstva javnega obveščanja ogibala govora o raku, je bil odmev okrog zadeve Di Bella pretiran.

Po pravici moram priznati, da ne razumem, zakaj sodnik vsiljuje zdravstveni ustanovi brezplačno

podeljevanje zdravila, o katerem se znanost še ni izrekla. Kdo si bo prevzel odgovornost, če se bo izkazalo, da ni terapija zares učinkovita ali da je celo v nekaterih primerih odsvetovana?

Kako si predstavlja nadaljnji razvoj dogodkov?

Del javnega mnenja je sicer prepričan, da je Di Bella velik filantrop in dobitnik, zato je zadeva nabita s čustvenostjo. Ljudje se pred zastrašujočo boleznijo oprejo na katerokoli upanje. Morda se kdo spominja gospoda, ki je pred nekaj leti naznanil, da ima revolucionarno zdravilo proti raku. Poimenovali so ga UK-101 in ga začeli - prav tako kakor danes - preizkušati. Eksperimentacija naj bi še potekala, javno mnenje pa se sploh ne zaganja, da bi izvedelo za izsledke dosedanjih raziskav. Na vrsto je vendar prišel gospod Di Bella!

Potek eksperimentiranja bom seveda spremljal s previdnostjo znanstvenika ter občutljivostjo človeka in zdravnika, ki obenem dojemata tudi stisko bolnikov. Iz dosedanjega dogajanja lahko marsikaj razberemo. Na itas, ki se vsak dan srečujemo z uspehi in polomi na bojnem polju proti raku, je, da izluščimo jedro problema, ki nam ga na tako očiten način postavlja celotna zadeva.

Kaj imaš v mislih?

Eksperimentacija bo pokazala, ali so se oporečnik Di Bella in številni privrženci uštel. Takoj lahko odmislimo, da bo nova terapija zmožna čudežev. Morda se bo le izkazalo, da je bolj učinkovita pri starejših osebah z nekaterimi vrstami raka. Zmernost in raztegnjenost v času sta namreč pomembna dejavnika.

Pristop k zdravljenju zdravnika Di Belle postavlja v ospredje jasno in glasno predvsem eno: bolniki sprašujejo, da bi jim zdravnik ne le rešil življenje, ampak ga tudi izboljšal. Težko krvavi potrebi uradna onkologija ne posveča zadostne pozornosti. Zdravniki izbiramo udarne poti, ker hočemo po vsej sili raka iztrebiti. Ker pa doslej še nimamo te možnosti, bi morali razmišljati tudi o srednjih poteh: bolniku posku-

šati podaljševati življenje in skrbeti, da bo to čim bolj kakovostno. O tem žal ni zadostne zavesti niti ne posluha. Morali bi preizkušati v to smer: iskati učinkovite, a hkrati bolj zmerne terapije. "Zadeva Di Bella" in povpraševanje po alternativnem zdravljenju izhajata iz oporečne prakse uradne medicine: doseči vse ali nič.

V najin pogovor je že zdavnaj ustopil zabaven izraz - kvaliteta življenja. Kaj ta pomeni pri tvojem delu?

Za bolnika z rakom je kvaliteta življenja odvisna od zmožnosti sobivanja z boleznijo. Pomoč, ki jo bolnik zahteva, je zato ne le telesne narave, ampak tudi psihološke in duhovne. Težje pa je takšno pomoč nuditi, saj za to ne razpolagamo z zadostnim številom izvedencev, kot so na primer psihologi. V našem oddelku sta zaposlena le dva, ki si ne moreta privoščiti, da bi poglobljeno dojemala težave vsakega pacienta. Di Bella je tudi pokazal, kako pomembno se je posvečati bolniku brez časovnih omejitev in mu s tem dokazati, kako je njegovo bivanje dragoceno, edinstveno in vredno skrajne pozornosti. Postavil je svetlo podobo preudarnega zdravnika, ki zna bolniku prisluhniti kot človek človeku, spregovoriti v razumljivem jeziku in ga ščititi pred brezosebno znanostjo.

Naša realnost je žal drugačna: bolniki so prevečkrat prepuščeni sami sebi. Od zdravnikov prejemo zdravljenje, pomagati pa si morajo sami, večinoma vsak na svojem domu, v krogu domačih. Ti pa so prav pogosto nesposobni bolniku pomagati; z zavračanjem misli na bolezen bolnika še huje utesnjujejo in silijo v osamljenost. Marsikaj sem spoznal v hospiciju "Casa Via di Natale", kjer je naša prva skrb, da se bolnik čuti varnega in sprejetega.

To so žgoče teme, ki bi jih morala sredstva javnega obveščanja glasno in vztrajno obravnavati, zato da bi se stanje premaknilo z mrtve točke. Katere težave pa je povzročilo včasih res površno poročanje o "zadevi Di Bella"?

Huda posledica takšnega neodgovornega vedenja je zmeda pri bolnikih. Nekateri so celo zapustili specializirane centre in opustili kemoterapijo, kar bi lahko v nekaterih primerih pomenilo odpoved ozdravitvi. Kirurgija, sevanje in kemoterapija, ponavljam, rešujejo življenje. To je naša edina gotovost, vse ostalo so le hipoteze, ki čakajo na potrditev ali zavrnitev.

Kako naj se torej človek ravna?

Vztrajati moramo na tradicionalnih načinih zdravljenja, četudi so te v neprestanem izpopolnjevanju. Niti za trenutek ne smemo popustiti v boju proti zahrbtnim rakastim obolenjem. Kdor se že zdravi po navodilih zdravnika Di Belle, je za to prost, država pa praviloma ne bo plačevala zdravil, za katere ni dognana učinkovitost. Če bodo ta prestala preizkuse, si bo država prevzela breme in bo bolnik imel pravico do njih. Prvi zanesljivi izidi bodo znani v nekaj mesecih od začetka eksperimentacije. Bolniki, ki se zdravijo s kemoterapijo, naj je ne prekinejo. In še to: bodimo oprezniki pred zdravniki, ki se izdajajo za pristaše Di Belle in za lep denar širijo kopije njegovega recepta. Poskrbimo, da se ne bo zadeva izjalovila v tragično burko.

3

ČETREK
29. JANUARIJA
1998

BIBLIČNA RAZMIŠLJANJA OB NEDELJSKEM EVANGELIJU

IZLUŠČI JEDRO!

ZVONE ŠTRUBELJ

4. NAVADNA NEDELJA

In začel jim je govoriti: "Danes se je to Pismo izpolnilo, kakor ste slišali." Vsi so zanj pričevali, čudili so se besedam milosti, ki so prihajale iz njegovih ust, in govorili: "Ali ni to Jožefov sin?" On pa jim je rekel: "Seveda mi boste povedali ta pregovor: »Zdravnik, ozdravi sebe.« Kar smo slišali, da se je zgodilo v Kafarnaumu, stori tudi tukaj v domačem kraju." In rekel je: "Resnično, povem vam. Nobenega preroka ne sprejmemo v domačem kraju. Resnico vam govorim: Veliko vdov je bilo v Izraelu v Elijevih dneh, ko se je nebo zaprlo za tri leta in šest mesecev in je nastala huda lakota v vsej deželi, toda Elija ni bil poslan k nobeni izmed njih razen k vdovi v Sarepto na Sidonskem. Tudi veliko gobavih je bilo v Izraelu v času preroka Elizeja, pa ni bil izmed njih očiščen nobeden razen Sirca Naamana." Ko so to slišali, so vsi v shodnici pobesneli. Vstali so, ga vrgli iz mesta in odvedli na previs hriba, na katerem je bilo sezidano njihovo mesto, da bi ga pahnili v prepad. On pa je šel sredi med njimi in je hodil dalje. (Luka 4,21-30)

Božja ljubezen je univerzalna in, če že izbira, izbere majhne...

VERA V IZLOŽBI. LAHKO TUDI: JEZUSOVA NOVA MAŠA

Kadar gremo v kakšno nepoznano mesto, se radi ustavimo ob izložbah, ki so tudi odraz ustvarjalnosti ali togosti meščanov. Izložbe turista ali kupca zelo dobro nagovorijo, ga privabijo ali odbijejo.

V izložbi, na razstavi pa so večkrat tudi nazorska pričavanja in tudi vera. Od zunaj in za varnim steklom so lepša kot pa v resnici, bolj razsvetljena in bolj privlačna. Se vam je že kdaj zgodilo, da ste, potem ko vas je lepo urejena in okrašena izložba zvabila v trgovino, v njej našli slabo kvaliteto razstavljenih predmetov ali za prodajalnim pultom osebo, ki do vaših želja ni bila prijazna?

Nekaj podobnega se je zgodilo Jezusu v rojstnem Nazaretu. V sebi je prav gotovo nosil lepo sliko svoje vasi, bogastvo otroških spominov, veliko dragih oseb, sorodnikov, prijateljev in znancev. Po sprejetju krsta ob Jordanu in preobrazbi v puščavi je želel svojim najdražjim pokazati sebe in božjo moč, ki je delovala v njem. Prav svoje najdražje, ki so bili trideset let del njegovega življenja, je želel obogatiti z Besedo življenja, jim povedati o svojem duhovnem izkustvu, jim na dolgo pripovedovati o čudežih, ki sta jih Bog Oče in Sveti Duh naredila v njem. "Danes se je to Pismo izpolnilo, kakor ste slišali." To je najverjetneje bil samo začetek Jezusove pripovedi, ki pa je naletela na gluha ušesa, na zavrnitev, kakršne si gotovo ni pričakoval. Njegova tolažilna misel: "Nobenega preroka ne sprejmemo v domačem kraju", ni mogla potešiti globokega notranjega razočaranja. Nekaj podobnega je doživel le tisti, ki so ga starši ali sorodniki izgnali iz domače hiše, ga zatajili ali ga zaradi njegove drugačnosti niso nikoli sprejeli.

Jezus se ob tem ni utopil v žalosti, kakor pogosto delamo mi. Tragičen dogodek v shodnici v Nazaretu je prebudil v njem preroškega duha. V nadaljevanju svojega govora je obsodil provincialno držo in lokalno patriotski čut Nazarečanov. Preroka Elija in Elizej, ki ju navaja, sta v težkih časih izraelske zgodovine, ko je bilo veliko lačnih in veliko gobavih v Izraelu, šla k oddaljenim in tujcem in tam naredila čudeže. Božja ljubezen je univerzalna in, če že izbira, izbere majhne, zapostavljene in oddaljene. To ljubezen bo Jezus razodeval v svojem zemeljskem poslanstvu, zato Luka zaključuje dogodek s pomenljivo ugotovitvijo: "On pa je šel sredi med njimi in je hodil dalje." Da, šel je naprej in mimo tega žalostnega dogodka v domači shodnici. Z našo prisposodbo recimo: zaloputnil je vrata prodajalne, ki je bila tako lepa na zunaj, s krasno izložbo, znotraj pa preobložena z rabljenimi in neavtentičnimi, nekvalitetnimi predmeti.

Pozor! Ko boste šli naslednjič v cerkev, primerjajte, kaj je v izložbi in kaj znotraj!

"Z LJUBEZNIJO V SLUŽBI RESNICE"

V soboto, 24. t.m., je bilo v Ljubljani v nadškofijskem dvorcu vsakoletno srečanje slovenskih katoliških časnikarjev.

Ljubljanski nadškof dr. Franc Rode je priredil sprejem za slovenske katoliške časnikarje ob prazniku njihovega zavetnika, sv. Frančiška Saleškega. In prav o njem je med sveto mašo ob 11. uri v stoletni, lepi nadškofijski kapeli spregovoril g. nadškof. V svojem kratkem in jedrnatem nagovoru je dr. Franc Rode orisal lik svetnika, ki je postal zavetnik časnikarjev. Predvsem je poudaril njegovo veliko skrb za odnose z ljudmi in prijazno nagovarjanje bližnjega in je številnim, ki smo se zbrali pri službi božji, lepo dejal, naj tudi mi skrbimo, da se bomo pri pisanju držali navodila sv. Frančiška Saleškega: "Z ljubeznijo v službi Resnice!"

Po sveti maši smo se preselili v dvorano, kjer je prisotne najprej nagovoril urednik Družine dr. Janez Gril. Dejal je, da je pred slovenskimi verniki pomembno obdobje, saj vstopamo Slovenci v sinodo, ki je namenjena vsem Slovincem povsod po svetu.

Dejansko je bilo ljubljansko srečanje katoliških časnikarjev v celoti posvečeno pripravi na slovensko sinodo, ki mora za vso slovensko Cerkev in za ves slovenski narod pomeniti prenoval v Kristususu.

Dr. Gril je tudi obrazložil letošnje geslo verskega tiska, ki se glasi: "Ti pa Beseda ostaneš za vedno!" Ko je uvajal študijsko srečanje, je dejal, da se tudi na Slovenskem srečujejo z velikim upadanjem zanimanja za tiskano besedo. Tudi dr. Gril je poudaril vlogo slovenske sinode in dejal, da se moramo nanjo tudi časnikarji pripraviti, saj bo tudi od nas odvisen njen uspeh.

Ljubljanski nadškof je v svojem nagovoru spregovoril o dejstvu, da se tudi na Slovenskem vedno manj bere: "Če se hočemo sprijazniti s tem ali ne, dejstvo je, da prehajamo iz obdobja kulture branja v kulturo gledanja." Povedal je tudi, da pisana beseda zahteva od človeka aktivnejši odnos, medtem ko je le golo gledanje (televizije itd.) zgolj pasivno in nezahtevno delo.

"Pisana beseda je neobhodno potrebna za oblikovanje misli in srca ljudi!" je dejal ljubljanski nadškof in se še zastavil pri potrebi po slovenskem dnevniku, ki bi temeljil na krščanskih koreninah.

Za ljubljanskim nadškofom je o pripravi na slovensko sinodo spregovoril dr. Ivan Štuhec, ki vodi pripravljalni odbor. Brez nepotrebne ovinkarjenja je prisotnim slovenskim časnikarjem povedal, da bo uspeh sinode odvisen tudi od tega, kako bomo o slovenski sinodi in njenih namenih pisali slovenski časnikarji, in tudi od tega, če bomo uspeli

Z leve: Janez Gril, nadškof Franc Rode, Ivan Štuhec

pri slovenskih vernikih pripraviti zanimanje zanj. V svojem strnjem poročilu je prisotnim prikažal, kako bo potekala sinoda v Sloveniji; po tem, kar smo slišali, lahko zapišemo, da je načrt za slovensko sinodo skrbno pripravljen, saj je pri njegovi izdelavi sodeloval cvet slovenske Cerkve.

Sledila je debata, v katero so posegli časnikarji s svojimi predlogi in vprašanji. Skupna misel vseh pa je bila predvsem to, da smo se ponovno zavedeli vloge sredstev javnega obveščanja. Prisotni so se strinjali, da mora slovenska sinoda zajeti težave in uspehe slovenskega človeka, da mora biti odraz potreb današnjega človeka in današnje Cerkve na Slovenskem. Zavzeli smo se za tak jezik in tako izrazoslovje, ki bo vsem razumljivo, ki bo nagovarjalo sodobnega človeka, da bo razmišljal o svoji, slovenski Cerkvi in se med sinodo tudi jasno in odločno zavzemal za njeno prenoval.

Besede ljubljanskega nadškofa "Naša glavna skrb bo v tem, da bomo poslušali slovenskega človeka!... Moramo

prepraviti tako sinodo, da bo vernike zanimala, govoriti moramo o težavah, ki se tičejo vernikov!... Slovenska sinoda mora predstaviti boljšo vizijo Boga, boljšo vizijo človeka slovenskega naroda in slovenske prihodnosti, tako naroda kot Cerkve! In prepričan sem, da bodo ljudje izbrali boljšo vizijo! Tu ne gre za nobene mrtve dokumente! Mislimo moramo slovensko o slovenskih težavah za slovensko prihodnost!" so nam vsem še dolgo ostale v živem spominu.

Moramo pa tudi reči, da smo bili ljubljanskega srečanja katoliških časnikarjev zelo veseli, ker smo bili priče pomembnemu dogodku predstavitev načrta za slovensko sinodo. Za kroniko povemo še, da so prisotni posebno še ljubljanski nadškof zelo dobro seznanjeni z našo stvarnostjo v Italiji in podpirajo naša prizadevanja, večina prisotnih tudi redno bere naš tedenik, kar nam daje moč za vsakodnevno delo pri njem, obenem pa nas tudi prepričuje, da naše delo ni zaman. JUP

PRIPRAVE NA SINODO SLOVENSKE CERKVE

Tajništvo Škofijskega pastoralnega sveta v Kopru je vernikom poslalo obsežen vprašalnik, v katerem jih prosi za mnenja o veri, Cerkvi in družbi, v kateri živijo. Gre za eno izmed priprav na sinodo Cerkve na Slovenskem, ki bo potekala tudi v duhu in izročilih jubilejnega ali svetega leta 2000. Škofijski pastoralni svet je zapisal, da bo sinoda namenjena "skupnemu preverjanju, iskanju in načrtovanju najboljših načinov cerkvenega življenja in delovanja v prihodnosti. Z odgovori na vprašanja naj bi verniki pomagali pri pravilnejši izbiri vprašanj, ki naj bi jih obravnavala sinoda."

Poleg tega bomo vsi skupaj laže iskali in našli najboljše načine, kako reševati vprašanja, ki jih sedanji čas prinaša na cerkvenem in družbenem področju. Vprašalnik se zanima za vero v družinah; za povezanost med vero in družbenim življenjem; za življenje po veri; naloge Cerkve v sedanji družbi; položaj vernih v naši družbi; polo-

žaj Cerkve v slovenski družbi; dileme, ki se nanašajo tudi na Cerkev in njen nauk; za odnose v Cerkvi na Slovenskem; najvažnejša vprašanja, ki naj bi jih obravnavala sinoda; pa za mnenja o dejavniki, od katerih bi bil najboljši odvisen uspeh sinode.

Glede najvažnejših vprašanj, ki naj bi jih obravnavala sinoda Cerkve na Slovenskem, so verniki odgovorili tudi na vprašanja o tem, kako vzdrževati cerkvene stavbe in plačevati ljudi, ki delajo v cerkvenih ustanovah, kako dobro oznanjati evangelij in poglobljati vero v sedanjem času, kako mladim posredovati pravo podobo o Kristusu in Cerkvi, kako pomagati družinam pri verskem in moralnem življenju, kako verne usposobiti za pošteno in zavzeto sodelovanje v gospodarstvu, kulturi in politiki, kako se upirati moralni razpuščenosti in korupciji v družbi in na vprašanje o tem, kako nadaljevati dialog in sodelovanje med Cerkvijo in državo. M.

POČASEN IN ODLOČEN KORAK...

Tudi letos smo na začetku leta slišali papežev blagoslov Urbi et orbi, ki ga spremljajo voščila v številnih svetovnih jezikih: to je seznam, ki se vedno daljša.

Papeževa odločna in jasna beseda dosega najbolj oddaljene meje sveta in poziva tudi ljudi, h katerim je beseda "Kristus" komaj prišla ali pa jo le s težavo dojemajo in sprejemajo. Namen je jasen in nedvoumen: nihče ne sme biti izvzet, tudi če je neki bolj ali manj številen narod na lestvici svetovnih "pomembnih" držav odsoten ali neznamen. Tisti ljudje, družine, družbene skupnosti so - ne glede na njihovo število - pomembni za Cerkev, ki ima drugačno hierarhijo vrednot kot razne mednarodne politične ali ekonomske organizacije. Zato "veliki" jeziki, ki jih govorijo milijoni in milijoni ljudi, in hegemonije "velike" kulture tatarskih narodov imajo vsaj na Trgu sv. Petra enako dostojanstvo in enako močan glas kot najmanjše in najbolj periferne skupnosti ljudi, otočiki, izgubljeni sredi velikih celin ali oceanov. Vsi ljudje naj se čuti-jo povezani in naj imajo možnost spoznati Tistega, ki združuje in zbira. Vsi naj še vedo, da živi sredi Rima pagumen in vztrajen možakar, ki kljub kratkim in počasnim korakom ter tresočim roki pred nikomer ne klone in ostaja zadnja, če ne edina, velika moralna avtoriteta tega stoletja; z vsako besedo ali gesto se dosledno kot nihče bojuje za najmanjšega, najbolj tlačenega, saj prav ta je zanj najpomembnejši. To je dokazal tudi na Kubi, na svojem 81. potovanju izven Vatikana.

Papeža Janeza Pavla II. skrbi vsak človek ne glede na njegovo raso, barvo kože, vero, jezik... Se najbolj pa skuša biti blizu tistemu, ki je žrtev nasilja, krivice, vojne. Naravnost presenetljivo je, kako se sv. oče predvsem v zadnjih letih zavzema za družbeno pravičnost na vseh ravneh in v vseh deželah sveta. Beseda "solidarnost" mu je ključ za rešitev tega našega časa, kajti prav pomanjkanje te je vzrok največjih pohujšanj našega časa, od lakote do bioetičnih zablod, preganjanja tujcev in bega iz realnosti mladih, ki se zatekajo v "kemično veselje"...

Janez Pavel II., ki sedi na Petrovem stolu že dvajseto leto in je njegovo papeževanje torej najdaljše v tem stoletju, najde s svojo držo odprtosti in ponižnosti pot prav do vsakogar. Ni ga strah nastopiti pred močnejši s trdo besedo, ni ga strah se raznežiti, ko objame dojenčka. Ta njegova odprtost in človekoljubje izhajata iz jasne vizije vsakega človeka kot osebe. Kaj je sploh na svetu pomembnejše od vsake - tudi najmanjše - osebe? Mar napredek? Tehnika? Ekonomija? Denar? Politika? Kultura? Ideologija? DD

OB TEDNU KRŠČANSKE EDINOSTI / DR. ANGEL KOSMAČ

ZA EDINOST KRISTJANOV (2)

ZVONE ŠTRUBELJ

Liturgični priručnik, ki ga je izdal Slovenski ekumenski svet, katerega član ste tudi Vi, je v uvodnem članku priporočil nekaj praktičnih pobud: naj se v cerkvi obesi plakat z geslom, naj se pripravi primerne nedeljske pridige, med osmino naj se uporabljaja obrazec maše za edinost kristjanov, po obhajilu naj se zmolji posebna molitev, oblikujejo naj se srečanja župnijskih skupin s poudarkom na edinosti, kristjani naj se primerno navorijo in poiščejo stike z verniki drugih krščanskih Cerkev, ki so v župniji, verniki naj se spodbudijo k Apostolstvu sv. Cirila in Metoda. Tak kapilaren program se mi zdi zelo dober. Če bi se v vsaki župniji naredilo vsaj nekaj, bi zavest o potrebni edinosti gotovo narasla. Kaj menite?

Liturgični priručnik za Teden edinosti je čudovit pripomoček za duhovno doživljanje Molitvene osmine. Res, moramo biti hvaležni vsem tistim, ki nam ga pripravljajo vsako leto. Seveda vse to zahteva sodelovanje vseh udeležencev pri sv. maši ali molitvenem bogoslužju. Še pred nekaj leti je bila skoraj v vsaki župniji pri nas skupina ljudi, ki je animirala tako bogoslužje. Danes je tega manj, ker so mnogi že v večnosti in

mmlajših moči ni veliko. Nekaj pa je še članov in članic Apostolstva sv. Cirila in Metoda, ki lahko pri tem sodelujejo z duhovnikom. In če duhovnika ni, naj tudi sami nekaj storijo v tem smislu. Res so v Priročniku zelo posrečena berila in prošnje, pa tudi primerne misli kot duhovna hrana za ves teden. Letos se teden začne in konča v nedeljo, tako da sta vsaj dva bogata dneva na razpolago, da ljudje pri nedeljski maši zadihajo ekumensko razsežnost, zlasti če jo duhovnik zna posredovati.

Vsako leto v tih dneh izide zbornik "V edinosti". Za leto 1997 je nekaj posebnega, saj je dosegel zrelost štiridesetih let. 1957 je v Rimu izšel prvi Ekumenski zbornik "Kraljestvo božje". Kot v uvodu poudarja urednik Stanko Janežič, je zbornik vsa ta leta "utrjeval ekumensko zavest med Slovenci v domovini, v zamejstvu in po svetu". Kako smo Slovenci, ki tako in tako težko držimo skupaj in raje vlečemo vsak k sebi, v tej uri zgodovine poklicani k delu za edinost?

Ekumenski zbornik je nekaj, kar dela nam Slovencem veliko čast. Mnogi številnejši narodi ne zmorejo česa takega. Letos slavi svojih 40 let v sedanji obliki. Vendar je njegova zgodovina veliko starejša. Kraljestvo božje je začelo izhajati že l. 1926, torej v času

znanih Velehradskih kongresov in na pobudo velikega apostola edinosti dr. Franca Grivca. Pozneje so k temu veliko prispevali cistercijanci iz Stične, ki so imeli v času med obema vojnama vsaj dva ekumenska strokovnjaka: dr. Metoda Turnška in dr. Kurenta. Vojna je tudi to obetajoče delo uničila. Zato so l. 1957 nekateri slovenski duhovniki v Rimu obnovili to izdajanje ekumenskega zbornika vedno pod imenom *Kraljestvo božje*. Naj omenim le nekatere: dr. Stanko Janežič, p. Anton Koren, dr. Janez Vodopivec. Pozneje se je ta pobuda prenesla v Trst in še prej v Celovec, kjer je še vedno deloval dr. M. Turnšek. L. 1970, ko so se razmere v Sloveniji vsaj nekoliko izboljšale, se je zbornik prenesel v Maribor in dobil novo ime: *V edinosti*; tam še vedno izhaja ob prizadevanju predvsem dr. Stanka Janežiča. Sicer je v Sloveniji dobil nove sodelavce. Naj bodo omenjeni vsaj nekateri: danes že pokojni Jože Vesenjaj, sedanji beograjski nadškof Franc Perko, profesor na Teološki fakulteti v Ljubljani dr. Bogdan Dolenc. Torej sami ekumenski izvedenci in apostoli, ki so napolnili zbornike s svojimi članki in razpravami, da so zborniki eno samo čudovito bogastvo za Cerkev in narod in sploh za slovensko kulturo. Lahko rečemo, da je to "visoka šola ekumenske zavesti med Slovenci v domovini, zamejstvu in po svetu."

Ena od neprekinjeno živih celic Apostolstva sv. Cirila in Metoda deluje po vaši zaslugi prav v Trstu. Ob tednu krščanske edinosti izda posebno pismo z dubovno mislijo in obvestili. Nas lahko seznanite z vsebino tega pisma?

Da. Naše Pismo Apostolstva sv. Cirila in Metoda nosi že št. 36, odkar smo namreč l. 1963 obnovili v Trstu ACM, ki sicer obstaja pri nas že od sredine prejšnjega stoletja in je verjetno najstarejša še živeča slovenska bratovščina, kakor se je nekoč imenovala. Ima skromno povezovalno vlogo med člani, katerih je bilo nekoč kar lepo število, tudi do 600. Seveda mnogi od teh so pomrli in nas spremljajo iz večnosti. Pogrešamo, kot je razumljivo, zlasti mlajših ljudi. V nekako krizo smo prišli še posebno zadnje čase, ko ne prirejamo več velikih ekumenskih potovanj po različnih deželah zlasti Vzhodne Evrope, ki so trajala tudi teden ali dva. Taka romanja so bila prava ekumenska tribuna in obnem šola, na kateri smo se vsi veliko naučili.

Vsebina našega Pisma je zelo preprosta. Pozdravi in voščila ob novem letu. Nekaj besed o skorajšnjem jubileju 2000 in pripravi nanj. Vabilo na Vzhodno liturgijo, ki je bilo v Mačkopoljah v nedeljo, 25. t.m., torej ob zaključku Tedna edinosti. Sledi nekaj besed o ekumenskem zborniku, ki se nam letos ponuja. Na koncu še vabilo na mesečno mašo za edinost, ki nas povezuje in ekumensko vzgaja skozi vse leto.

Vabilo velja tudi za tedenski obisk sv. maše v kapeli sv. Leopolda Mandiča pri Domju, kjer je sedež našega Apostolstva sv. bratov Cirila in Metoda in pod isto streho domuje tudi Vzhodni dom. Kot že rečeno, se letos p. Leopolda Mandiča še posebno spominjamo, ker se slavi 100-letnica, odkar je prišel za nekaj let v Zadar in se tam srečal s svojimi Dalmatinci pa tudi s pravoslavni verniki, ki so tam živeli. Tako je gradil svojo ekumensko duhovnost, ki jo je pozneje razvijal v Padovi, da je postal apostol duhovnega ekumenizma.

KONEC

SVETNIK TEDNA

3. FEBRUAR

SILVESTER ČUK

BLAŽ, ŠKOF IN MUČENEC

V hudih stiskah pozne srednjega veka, ko so razsajale razne kužne bolezni, se je začelo širiti češčenje "štirinajstih zavetnikov v sili". Teh 14 svetnikov so častili kot pomočnike v posebnih potrebah in jih tudi upodabljali. Mednje spada tudi sv. Blaž, zavetnik zoper bolezn grla, vratu in zob. Po legendi je namreč ozdravil sina edince neke matere, ki se mu je bila v grlu zataknila ribja kost. Zaradi te prigode pa tudi zaradi bližine svečnice podeljuje Cerkev na današnji dan vernikom poseben "blagoslov sv. Blaža". Duhovnik vzame blagoslovljeni sveči, zvezani v obliki križa, ju približa grlu vsakogar, ki želi prejeti Blažev blagoslov, in pri tem moli: "Na priprošnje svetega Blaža škofa in mučenca, naj te Bog

varuje bolezn grla in vsakega drugega zla. V imenu Očeta in Sina in Svetega Duha." Vsak odgovori: "Amen". Blagoslov sv. Blaža spada med zakramentale, sveta znamenja, "ki nekako posnemajo zakramente ter označujejo predvsem duhovne učinke, katere zaradi priprošnje Cerkev tudi prejemamo."

Legenda, ki pa se opira na zgodovinsko jedro, ve povedati, da je bil sveti Blaž najprej zdravnik, potem pa škof v mestu Sebasta v Armeniji. Ko je cesar Licinij, nasprotnik Konstantina Velikega, začel preganяти kristjane, se je Blaž umaknil v samotno votlino sredi nepristopnih gozdov in divje zveri so mu, pove legenda, postale prijateljice. Licinijevi ljudje so ga nekoč, ko so prišli v te gozdove loviti, odkrili in ga odveli v mesto. Ko so ga peljali pred sodnika, je storil zgoraj omenjeni čudež: z molitvijo je ozdravil dečka in ga vrnil njegovi materi, sam pa šel v strašno trpljenje in mučeniško smrt. Rabljji so ga neusmiljeno prebičali, mu trgali meso z železnimi kavlji; naposled ga je sodnik dal obglaviti. To se je zgodilo najbrž leta 316.

Njegovo češčenje se je hitro širilo z Vzhoda na Zahod. Mesto Dubrovnik, ki je bilo nekoč pomorska republika, si ga je že davno, verjetno v desetem ali enajstem stoletju, izbralo za svojega posebnega zavetnika. Dan sv. Vlaha, kakor pravijo našemu svetniku Dalmatinci, je za Dubrovnik velik praznik. Sveti Blaž je mogočen priprošnjak ne samo za bolezn grla, vratu in zob, k njemu se zatekajo tudi živinorejci zaradi legende, da so svetnika ljubile tudi divje zveri. V zvezi z njegovim godom so bili nekdan med kmečkimi ljudmi pri nas razni običaji. Na slovenskih tleh sta sv. Blažu posvečeni samo dve podružni cerkvi: ena je v Koprnu nedaleč od stolnice, druga pa v Padni nad dolino Dračevke, podružnica župnije Krkavče v Slovenski Istri.

Ime Blaž spada med razmeroma redka imena, ki jih slovenski starši dajejo svojim otrokom. Različice so: Blaže, Blažek, koroško Blažej. Ženska oblika je Blažka. Iz imena Blaž je izpeljanih precej slovenskih priimkov, npr.: Blažič, Blažej, Blažek, Blažina...

■ Oglašujte se na Radiu Ognjišče - Studio Koper. Vse informacije vam pošljemo po pošti. Obrnite se na telefonsko številko 00 386 66 272 252 (Doroteja). Z veseljem brezplačno objavljamo obvestila o dogodkih na Primorskem. Obvestila nam posredujte po faxu 00 386 66 272 254. Radio Ognjišče oddaja program iz koprškega studia vsak dan med 16. in 19. uro. Poslušate ga lahko na Ukv frekvencah 107,5 - Sveta gora (Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinjan (Trst).

STATI IN OBSTATI (18)

OTMAR ČRNILOGAR

(NE)PRODUKTIVNOST DUHOVNIKA

Marcus Tullius Cicero se je moral pred svojimi rimskimi someščani opravičevati in braniti. Očitali so mu namreč, da je politično delovanje, ki da je edino vredno Rimljanu, obesil na klin in šel v svoj Tusculum lenarit. Pa je Cicero prav tu - v svojem otiumu, v svojem prostem času - napisal znamenite knjige, kakor so *Tusculanae disputationes*, *Orator*, *Brutus* itd. In prav zaradi teh spisov je postal Cicero takorekoč neminljiv. Po njih je namreč Evropi posredoval antično grško kulturo, *humanitas*, tako da bi težko kdo ugovarjal

trditvi, da je današnja Evropa Ciceronova Evropa, ki jo je malo kasneje poplemenitil evangelijski. Slaven ni postal po štirih govorih proti Katilini, ampak po knjigah, ki jih je napisal, ko je v Tusculum "lenarit", kakor so tedaj menili Rimljani. Podobnega mišljenja so baje vsaj nekoč bili Angleži. Ko se je rodil deček, se je baje zbral ves klan. Dečka so natančno pregledali in ocenili. Če je bil lepo razvit, so mu začrtali življenjsko pot: ali bo politik ali trgovec. Če pa so na njem odkrili kakšno telesno hibo, recimo grbavost ali kaj podobnega, so ga določili za oksfordsko univerzo, za "neproduktivno življenje".

SSKJ besedo "neproduktivnost" takole razloži: "delo, ki ne ustvarja materialnih dobrin; delo, ki ne ustvarja presežne vrednosti". Produktivna so torej podjetja, obrti, kmetijstvo itd. Neprofitna so potemtakem vse šolstvo, pisateljstvo, glasba, skratka vse tisto, čemur pravimo kultura. Neprofitna je končno Cerkev in njeni duhovniki. Produktivna so kvečjemu cerkvena zemljišča! Nekoliko manj neproduktivna bi bila Cerkev, ko bi vsaj oznanjala nebesa na tej zemlji in ne onstran groba; ko bi vsaj toliko naredila za družbo, kolikor naredijo skavti, taborniki, planinska društva in še mnoga druga društva. Tu se dotaknimo vprašanja, kako da ima politika do Cerkev tako pogosto in tako zelo odkloni-

len odnos? Odgovor je preprosto: ker politiki ne vedo, kam s transcendentalnostjo Cerkev. Ker ni ne pekla ne nebes, zato pa tudi Boga ne in njegove Cerkev politiki ne morejo vložiti v nobeno politično kategorijo. Ko bi se Cerkev prelevila v društvo za zaščito živali, v organizacijo za boj proti mamilom, v društvo za varovanje čistih voda in zraka, bi jo politika sprejela z odprtimi rokami. Ko ne bi oznanjala nebes, ko ne bi bila dolžna tudi s peklom groziti, ko ne bi oznanjala Kristusovega odrešenja od izvirnega in drugih grehov, ko ne bi le zakramentov delila, bi jo politika cenila. Tako pa je ravno njeno bistveno poslanstvo tista cokla, zaradi katere ji politiki obračajo hrbet.

DALJE

VLOGA MEDIJEV PRI NAS

Govoriti o sredstvih javnega obveščanja in o vlogi, ki jo imajo v sedanjem času, je pravzaprav težko. Težko, a nujno potrebno, kajti gre za eno temeljnih postavk sodobne družbe, na kateri slonita dve osnovni vrednoti za človeštvo. To sta svoboda in demokracija.

Trditve se mogoče zdi na prvi pogled pretirana, a če se zamislimo, ustreza resnici. Sredstva javnega obveščanja nam omogočajo, da se sproti seznanjamo s pojavi v naši neposredni okolici in na svetu. Omogočajo nam torej, da sproti ocenjujemo te pojave in da svobodno, po svoji pameti in vesti zavzamemo stališča do dogodkov in ljudi, ki v njih nastopajo. To je temeljna zahteva demokratičnega sveta, saj demokracija omogoča stalno in jasno nadzorstvo delovanja politične oblasti.

Ljudje, ki se ukvarjamo s sredstvi javnega obveščanja, bi se morali ob tej sicer precej pogosti trditvi, pošteno zamisliti. Vabi nas, da se stalno soočamo z odgovornostjo, ki jo imamo pri svojem delu.

Dnevniki, tedniki, mesečniki, radio in televizija so mediji, ki nas vsak dan nagovarjajo. Prebiramo jih ali poslušamo in gledamo.

V zadnjih časih pa se tudi v našem prostoru vse bolj javlja novo sredstvo posredovanja informacij, to je računalniško povezano omrežje Internet. Ta novost, ki je vezana na uporabo računalnika in posebnega programa, nam dejansko daje možnost nesluteno bogatega vira informacij in uporabe le-teh. Uporaba je, vsaj pri nas, seveda še sorazmerno močno omejena, ker z njim ne razpolagajo široke množice.

Vsak posameznik, ki torej uporablja tak vir informacij, je postavljen pred odgovornost, kako uporabljati sredstvo, s katerim razpolaga. Pomembno se nam zdi prav to, da Internet predvideva določeno aktivnost uporabnika, se pravi, da sam izbira področje, o katerem želi dobiti določene informacije. Označujemo ga zato za zavestnega uporabnika informativnega vira.

Internet npr. že danes bistveno spreminja svetovno gospodarstvo. Pomislimo samo na finančno krizo, ki je pred kakim tednom prizadela vrsto azijskih borz. Prav poslovanje po računalniškem omrežju je razlog, da so bile posledice tako hitre in tudi hude, saj bi ob drugačnem, seveda počasnejšem načinu posredovanja kupoprodajnih naročil, svetovno finančno tržišče reagiralo na bolj umirjen način.

Na istem Internetu pa že nekaj mesecev lahko dobimo tudi dnevna poročila, ki jih Radio Trst A oddaja ob 8. zjutraj in se torej tudi vsa svetovna javnost, če želi, seznanja z dogajanjem v našem zamejstvu. Mogoče pa bi morale naše ustanove poskrbeti še za aktivnejšo prisotnost na tem omrežju. Odgovornosti pri tisku in radiu, a še zlasti pri televiziji, pa so drugačne. Kdor ureja in piše časopise ali sestavlja radijske in televizijske programe, opravlja določeno izbiro in jo posreduje bralcem, poslušalcem ali gledalcem. Odgovornost je torej toliko večja.

Kot v nekem eseu o televizijskem mediju trdi filozof Karl Popper, "potrebujemo svobodo, s katero lahko preprečimo, da bi država zlorabljala svojo oblast, potrebujemo pa tudi državo, da ne pride do zlorabljanja

svobode!". Popper, ki se seveda sklicuje na Kanta, ko utemeljuje omejevanje svobode, misli pri tem na vse bolj neodgovorno sestavljanje televizijskih sporedov. Statistični podatki, na katere se sklicuje, potrjujejo, da vnaša televizija med porabnike neskončno veliko nasilnih prizorov. To pa gotovo negativno vpliva na družbo, še zlasti na otroke, ki so navadno najbolj nezadržani porabniki televizijske programske ponudbe.

Pri tem ne gre le za nasilje v pravem pomenu besede, se pravi za prikazovanje vojn, umorov, posilstev, ropov itd., televizija velikokrat posreduje sporede, ki potvarjajo tako ali drugačno resničnost. Podobe in polovične razlage zmedejo nekritičnega ali nepripravljenega gledalca, v prvi vrsti otroke, ki nimajo možnosti preverjanja, tako da ne morejo ločevati stvarnosti od fantazije. (Pomislimo, kako je bilo s tragičnimi dogodki v Romuniji, ob strmoglavljenju Ceausescuja, ko je tamkajšnja televizija predvajala zrežiran puč, zahodni svet pa je verjel, da gre dejansko za ljudsko vstajo!) Zato Popper poziva družbo, naj postavi jasno določene in stroge, izrazito deontološke meje, v katerih naj delujejo televizijski delavci. Le-ti pa naj bi odgovarjali nekakšnemu Razsodišču, ki ima pravico tudi preklicati dovoljenje za delo s televizijskim medijem.

Kaj pa mi v tem našem zamejskem prostoru, ki je majhen in vendar velik, še zlasti glede potrebe po jasni besedi in spodbudni misli? Pluralizem idej in mnenj pomeni predvsem spoštovanje svobode izražanja in poročanja, da bi tudi tako krepili zavest in samozavest naših ljudi, ki so naveličani demagoških izjav in večkrat malodušni zaradi hudih dogodkov, ki prizadevajo našo narodno skupnost v Italiji.

Vloga našega tiska je torej, da seznanja bralce z dogodki, da jih spodbuja v dejavnostih, ki se jih lotevajo iz osebnega veselja, za osebo in občo korist ter da jih vzgaja. Kdor piše, naj se torej zaveda, da nosi odgovornost učitelja, vzgojitelja, ki mora najprej sam vedeti, kaj je dobro in kaj je zlo. To pa se mora odražati tudi v pisanju ali nagovarjanju ljudi po drugih sredstvih javnega obveščanja.

- MARKO TAVČAR

ČE IMAŠ JEZIK RAD, TI DA VSE!

KLARA KRAPEŽ

Še dober teden nas loči od praznovanja osrednjega slovenskega kulturnega praznika. Na predvečer 8. februarja, ko že po tradiciji poteka slavnostna podelitev Prešernovih nagrad, se bo v soju luči in središču pozornosti tokrat znašlo osem umetniških ustvarjalcev: Meta Hočevar, Saša Vuga, Jakov Brdar, Matjaž Farič, Uroš Kalčič, Eta Sadar Breznik, Milada Kalež in Igor Šterk. V nasprotju z dosedanjimi običaji so imena nagrajencev znana že nekaj časa pred podelitvijo, kar je po svoje dobrodošla novost, ki pripomore k razbremenitvi tako samih nagrajencev kot tudi medijev. Vsak od njih ima torej dovolj časa, da odločitev upravnega odbora Prešernovega sklada nekoliko premisli in do nje zavzame svoje stališče. In čeprav osrednji slovenski kulturni dogodek vsako leto znova buri duhove o sprejemljivosti - ali pa tudi ne - scenarija proslave, vlogi osrednjega govornika in umetniški izvedbi praznovanja, ki je na nivoju - ali pa tudi ne -, je osrednji dogodek vendarle izbor nagrajencev, ki tokrat zajema umetnike s področja arhitekture, kiparstva, plesa in koreografije, literature, gledališča in filma.

Nagrade Prešernovega sklada: Kipar Jakov Brdar se je po študiju na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost izobraževal še v Parizu in Berlinu, doslej pa je imel osem večjih samostojnih razstav. Umetniško moč izpoveduje v razpoznavni estetiki in značilni formi - torzu, vrača pa se k osnovni prvini kiparstva - čutnosti. Plesalec in koreograf Matjaž Farič se s plesom in izrazom ukvarja še slabi dve desetletji. Njegovе najpomembnejše koreografske stvaritve so predstave *Labodje jezero*, *Romeo in Julija*, *Prosvetitev pomladi* in *Klon*. Pisatelj Uroš Kalčič je v zadnjem času nase znova opozoril z romanom *Numeri*, s katerim prepričljivo dokazuje, da je predstavnik ene najbolj radikalnih različic sodobnega domačega literarnega ustvarjanja. Umetnica Eta Sadar Breznik je po izobrazbi sicer arhitektka, a se je po izpopolnjevanju na Poljskem zapisala predvsem u-

stvarjanju tapiserij. Njene so značilno prosojne in vi-seče, v slovenski prostor pa vnašajo novo obliko umetniškega izražanja, ki je v tujini že zelo cenjeno. Igralka Milada Kaležič že od leta 1977 igra v celjskem ljudskem gledališču. Poleg njenih odličnih gledaliških vlog v Muellerjevi *Eksploziji spomina* in Shakespearejevi *Ukročeni trmoglavki* pa je slovenski javnosti znana tudi po filmski vlogi v nepozabni komediji *To so gadi!* Mladi filmski režiser Igor Šterk je s prvim celovečercem *Ekspres*, *Ekspres* prav v minulem letu domačim in tujim kritikom dokazal, da se tudi v Sloveniji znova lahko delajo dobri filmi. Občutena pripoved o popotovanju z vlakom je doslej v tujini prejela že kar nekaj nagrad, ena svetlejših pa je zagotovo nagrada Prešernovega sklada.

Glavno nagrado bosta v letu 1998 prejela dva ustvarjalca. Arhitektka, scenografka in režiserka Meta Hočevar se je gledališču zapisala že v začetku 70-ih let in v tem času ustvarila številne uprizoritve klasičnih in sodobnih dramskih del. Leta 1983 je v celjskem Slovenskem ljudskem gledališču tudi kot režiserka z delom Alenke Goljevšček *Srečanja na Osojah*, od leta 1980 pa se posveča tudi pedagoškemu delu, saj

DEVETI ALPE ADRIA FILM FESTIVAL

"ČRNI VAL" TUDI V GORICI OD 29. DO 31. JANUARJA

V ZNAMENJU JUGO-FILMA

DAVORIN DEVETAK

Deveta srečanja Alpe Adria Kine-ma so potekala v znamenju jugoslovenskega filma. Retrospektiva, ki je obsegala izredno bogat program, je bila posvečena jugoslovenskemu črnemu filmu ali bolj "crnemu valu", kot se imenuje v srbsčini gibanje in obdobje novega kritičnega jugoslovenskega filma iz 60. in 70. let. Tudi če pogledamo na obseg kataloga in na število projekcij, ugotovimo, da je bil letos to najmarkantnejši del tržaškega festivala, ki je sicer predvideval 9 celovečernih novosti v tekmovalnem sporedu in sekcijo drugih filmskih in elektronskih formatov (eksperimentalni, dokumentarni, video) naslovljeno *Podobe / Imagini*.

Ena od osrednjih nagrad, Sklada Laboratorio Mediterraneo, je šla debitantoma Slovincu Igorju Šterku

čilo prav na lep filmski pregled, ki ga je uredil slovenski tržaški kritik Sergij Grmek s pomočjo Cristine d'Ossualdo. Zaradi pomembnosti se bomo k dogodku še povrnili.

Na pobudo Kinoateljeja si lahko tudi goriško občinstvo ogleda šest značilnih naslovov iz tega prereza. V Kulturnem domu bodo na sporedu kot poseben dogodek Gorica Kine-ma 1998 za tri večere, od 29. do 31. t.m., ob 20.30; v četrtek, 29. *Človek ni ptica* Dušana Makavejeva in *Vrane* Ljubiša Kozomare in Gorana Mihiča; v petek, 30., *Prebujanje podgan* Žike Pavloviča in *Praznik* Đorđe Kadijeviča; v soboto, 31., *Zgodnja dela* Zelimira Žilnika in *WR - Misterij organizma* Makavejeva. Gre za izbor nekaterih najpomembnejših avtorjev "črnega vala", h katerim bi kazalo prišteti še Đorđeoviča, Cengiča... in naše Kavčiča, Babiča, Pogačnika, Hladnika, Klopčiča; a vsaj dela slovenskih avtorjev so že znana občinstvu goriškega Kinoateljeja. Filmi so v originalu s prevajanjem v slovenščino in italijanščino.

na ljubljanski Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo poučuje scenografijo. Za Primorco najpomembnejši nagrajenec pa bo zagotovo pisatelj in dramatik Saša Vuga (*na sliki*). Izreden pisec, stilist domačega jezika, ki v svoji osebnosti poleg velike ljubezni do slovenščine združuje še natančnost in delavnost, vnaša v slovensko literaturo obsežne in zahtevne pripovedi v vugovskem slogu. Z njimi izraža močno pripadnost domači, primorski zemlji in njenemu življu. V tihih, nočnih urah ustvarja besede zvočnega jezika, ki izkazujejo mojstrovno spretnost in razgledanost, obenem pa zahtevajo pogumnega bralca, ki zmore uloviti ritem zapisanega in se prepustiti toku zgodbe. Pisatelj sam poudarja, da je njegovo pisanje zelo zahtevno, obenem pa izpoveduje in opozarja, da je slovenski jezik resnično bogat, zato ga je potrebno ljubiti in ga sprejeti kot prijatelja, ker ti potem vse da. Vse to je avtor uporabil tudi v zadnjem knjižnem delu, zgodovinskem romanu o bratomorni vojni in njenih posledicah ob koncu druge svetovne vojne. Kot sam pravi, je zgodba dolgo počivala v njem, v opombi pa je uporabil tudi Vittorinijeve besede - uporabil jih je tudi že v romanu *Vse-enost* - "Vse rokopise naplavi morje v zaprti steklenici". *Opomin k čuječnosti* je tako lahko tudi zgodba našega časa in vsakega izmed nas, Saša Vuga pa je le njen zapisovalec in noče biti kakršenkoli sodnik. Njegovo poslanstvo je le v tem, da besede zapisuje in jih podarja nam, bralcem. Naj bo letošnja Prešernova nagrada le še večja spodbuda za takšno nadaljevanje!

SLOVENSKO LJUDSKO GLEDALIŠČE CELJE

SLASTI NA OBLASTI

ANDREJA D. ANTONI

Slovensko ljudsko gledališče Celje smo pričakovali z najavljenimi uspehi predstavo iz lanskoletnega programa, *Ukročeno trmoglavko* Williama Shakespeara, a je žal zaradi časovnih neskladij prišlo do zamenjave. Tako nas je z odra poskušal zabavati sodobnejši angleški dramatik Ray Cooney, ki je v slovenskem prostoru osvaja gledalce že z delom *Zbeži od žene*, *Minister v škripcih* pa je kot nalašč za naš in sleherni čas, ko se pod drobnogledom preučuje politično prešuštniško obnašanje.

Zgodba zamenjav in zmešnjav, ki se odvijajo v pospešenem ritmu enega samega večera, ko naj bi bil minister Lully na nočnem zasedanju, a je v resnici v hotelski sobi s tajnico opozicijskega tabora, je polna (ne)verjetnih obratov, ki so iztočnica situacijskih in besednih komik. Ljubimkanje zmoti mrtev detektiv na okenški polici, zato je treba nemudoma poklicati ministrovega tajnika, da reši nastali kočljivi položaj. Stvari pa ne gredo od rok, saj je vedno kdo odveč: ne le truplo, tudi ljubosumni tajničini mož, negovalka bolne tajnikove matere, ministrova žena pa še hotelski uslužbenci, direktor, sobarica in predvsem natakhar. Izkaže pa se, da je detektiv živ in da je konec lahko spravljen za oba nesrečna zakonska para, neroden in plašen

ministrov tajnik pa je kar naenkrat strasten ljubimec vseh žensk, zlasti pa mamine prijateljice in negovalke. Preprosto ogrođje besedila se zapleta ob vrsti preobratov, ob napačnih predstavljanih, verižnih lažeh. Vse pa se vrti s pospešenim ritmom, ki nas strmo vodi k "srečnemu koncu", ko se vsak spet znajde na svojem starem pravem mestu.

Dramaturg Matija Logar in režiser Dušan Mlakar nekako nista znala predstave upočasniti tako, da bi v besedilu z avtorskim rezom nakazala tiste poudarke, ki sta jih v svojem videnju te nezahtevne komedije želela izluščiti. Tako gledalca ne preostane drugega, kot da se preda "hitri vožnji", ki se kljub zanimivim izsekem vrti v krogu znanega in že vidnega, obilica humorističnih elementov pa se ne stopnjuje v svoji komičnosti, ampak vodi v nekakšno otopelost.

Na nedomiselnih sceni, ki predvsem zadoščajo potrebi po obilici vrat, za katerimi se osebe skrivajo, tu je seveda še okno, ki se kar naprej s treskom zlovesče zapira, smo spoznali del celjskega igralskega ansambla, ki je bil oblečen (slečen), kot si je to domiselno zamislila kostumografka Svetlana Visintin. Med nastopajočimi je posebej izstopal Zvone Agrež, ki je tajnika Georgea odigral v skladu z vsemi njegovimi nezadržnimi skrajnostmi.

Kljub dobrim igralskim dosežkom se je žal tudi pri podajanju likov opazilo, da je bila režiserjeva drža premalo opazna in se je zato večkrat igra znašla v izpraznjenem prostoru prehitrega ritma. Še tako dobro besedilo pa tega ne zmoro zapolniti in briljantni drobci se kar ne morejo sesativiti v uigrano celoto. Zares škoda!

Gledališka predstava, ki želi predvsem ugajati raznovrstni publiki, se je na neki način znašla v slepi ulici, namesto sproščene smehe se potem žal lahko ob koncu samo še nasmihamo.

Celje: Ray Cooney, **MINISTER V ŠKRIPCIH**. PREVOD: Jakob Jaša Kenda. REŽISER: Dušan Mlakar. DRAMATURG: Matija Logar. SCENOGRF: Andrej Stražišar. KOSTUMOGRAFKA: Svetlana Visintin. IGRAJO: Mario Šelih, Bruno Baranovič, Janez Bermež, Eva Škofič Maurer, Tina Gorenjak, Igor Korošec, Zvone Agrež, Drago Kastelic, Vanja Slapar Ljubutin, Maja Štromar. PREMIERA: decembra '97, v Trstu 24. januarja '98

TONE KRALJ

nizacije poklicale na delo. Prepovedano slovensko besedo naj bi nadomestila slika, ki bi bila po stilu in vsebini naša - slovenska. Tako je nastala cela vrsta notranje preurejenih cerkva. Od leta 1921 se jih je nabralo več kot 40, po katerih sem postal tako rekoč njihov ter delam tudi posele janje. Vse te cerkve so bile predelane brez odobritve in celo vednosti oblasti, z izredno malimi sredstvi, predvsem z mojo osebno žrtvijo...

Kraljeva retrospektivna razstava v Moderni galeriji v Ljubljani je nekaj, za kar si je res vredno vzeti čas. Odprta bo do 22. marca.

(HJ)

ster, si je izbral pot samohodca in za takratni čas tvegala oznako konservativnega ustvarjalca. Ta položaj mu je sredi petdesetih let dal novega zagona za poslikavanje cerkvenih notranjstvin. Svoje delo na tem področju je preprosto nadaljeval, kjer ga je leta 1944 s Sočo končal, na Primorskem. Če je bil med obema vojnama Tone Kralj vključen v boj za ohranitev nacionalne istovetnosti slovenskega življa na Primorskem, potem se je v petdesetih letih zavestno odločil, da se vključi v obrambo proti "kulturnemu boju" novih oblasti... Reprezentativne izpeljave sakralnega slikarstva je uspel uresničiti ne to stran, temveč onstran državne meje; v Standrežu pri Gorici in pri Sv. Ivanu v Trstu. To je vidno znamenje, da je Tone Kralj verjel v nujnost nadaljevanja krščanske tradicije ne samo v družbi, temveč tudi v umetnosti, čemur je vtisnil najgloblji osebni pečat...

Kraljevo retrospektivno razstavo je v četrtek, 22. t.m., odprla nova ljubljanska županija Vika Potočnik. Vesela je, da predstavlja velikega mojstra, ki ga je od nekdaj zelo cenila. Na odprtju razstave sta bili prisotni tudi umetnikova vdova Mara Kralj in hčerka Tatjana. Obe sta sodelovali pri postavitvi razstave ter sestavi kataloga.

Velik del obsežnega opusa Tona Kralja zavzemajo stenske poslikave cerkva na Primorskem. Slednje so, v posebni, zatemnjeni sobi v ljubljanski Moderni galeriji, predstavljene z dioprojekcijo in videom. Kako je doživljal ustvarjanje teh del, pa je sam umetnik napisal leta 1970 ob odprtju svoje jubilejne razstave v Kostanjevici: "V času največjega zatiranja našega življa v fašistični Italiji so me primorske protifašistične tajne orga-

Nikdar nisem razmišljal o tem ali vsaj nisem na glas razmišljal, saj bi se ustrašil svojega glasu, da je "biti Slovenec" zelo kočljiva zadeva, narobe, vedno sem se trdovratno držal prepričanja, da je "biti Slovenec" duhovni privilegij. Čudovito je namreč v svojem zoženem svetu opazovati in se spopadati z drobnimi, srčkanimi reči, s takimi, ki rade uhajajo očem in srcu bolj množični skupnosti. Celu na naravo gledaš drugače, če veš, da ti je domača, da poznaš takorekoč vsak meter njene krajine, pa rastlinstvo, živalstvo, jame in vode, to stvarstvo v malem, in če veš, da ti ga tudi Neslovenec ceni in celo zavida. Da sploh ne omenjamo jezika, svetinje, ki je še dragocenejša, kadar obvladaš kak drug jezik, recimo sosedov. To je torej privilegij naše skupnosti, ki ima svoj pripadajoči življenjski prostor in z njim povezane življenjske izkušnje. Sam sem, če je le priložnost nanesla, zagnano, vendar vladno opozarjal drugorodce na te specifičnosti in prikazoval razlike, ki nas delajo drugačne, poudarjal sem tudi, da je to bogatenje nas samih in pa poslušalca, ki sledi moji razlagi. V vseh teh primerih je "biti Slovenec" res zanimivo, prijetno in zlahka.

Razlike seveda obstajajo med "biti Slovenec" v domovini ali zunaj nje; obstajajo namreč že v tem, da smo mi zamejci ali obmejci (eno in drugo nam je lastno, če le pomislimo na nekajkratno spreminjanje meja v naši zgodovini), in tako nas včasih imajo za branilce na prednjih okopih slovenstva, včasih kot nadležni tuj vri-nek, včasih pa kot odvečen in drag okrasek. Vse to je seveda za nas u-sodnost, za druge pa vse češče breme, na katerega nas stalno opozar-jajo na eni in drugi strani sedanje meje. Nedvomno je, trezno gleda-no, v tem tudi nekaj resnice, zlasti če ta okraski (delno tudi po naši kriv-di) kdaj pa kdaj potemni in izgubljaj svojo lesk. Tedaj lahko rečemo, da je "biti Slovenec" za nas, tu prisotne, res kočljivo vprašanje in se pojavlja problem: kako zdržati?

So pa v zvezi z nami bremena, ki si take oznake ne zaslužijo oziroma so pomožna kolesa vozu, na katerem matica zasoplo hiti proti Evropi. Toda če sem že omenil ponašanje z našim naravnim bogastvom in potrebno čuječnost nad vrednotami našega jezika, se mi zdi skrajno ne-odgovorno, lahkotno, sporno, še več, naravnost ponižujoče početje sredi-ne, da si v klanjanju in površnem spre-jemanju epigonstva od zunaj v isti sa-pi ne privošči loščila za "okrasek" na zahodni meji (tega namreč najbolje poznam), avtohtoni biser, ki obisko-valcu matice že na pragu skupnega doma opozori na morebitno zlahk-nost zgradbe in slog življenja v njej. Uganili ste, gre za ponovno prezrtje našega ustvarjalstva, katerega breme in bogastvo je v našem zakupu.

Drage knjige iz matice, brez katerih si ne morem zamisliti soudeležbe pri snovanju in oblikovanju nekega narodnega kulturnega občestva, so zgleden primer površnosti in nemarnosti pri izbiranju gesel, kar nikakor ni v čast založnikom. V zadnjih mesecih so v Sloveniji zagledali luč dneva nekateri pomembni pri-ročniki, kot so Etimološki slovar, Lek-sikon slovenske književnosti, 11. zvezek Enciklopedije Slovenije in prvi štiri zvezki Velikega splošnega lek-sikona. Privoščil sem si jih - 1 milijon lir, toda nič za to. Privezal bi si dušo, če bi zlasti pri Splošnem leksikonu naletel na celostno obravnavo, na pošten in pregleden pristop k delu, ki smo ga doslej na zahodni meji opravili, tudi v smeri Evrope ali vsaj Srednje in Zahodne Evrope. Morda bi tako le ne prišlo do osupljivih odgovorov naših rojakov v Ljubljani in drugod po Sloveniji glede informir-anja o nas. Radovednež ali povpre-čen študent bo tako zlahka iz Leksi-kona zvedel, kdo je Gorki (str. 1305), kje so Bartoszyce (str. 343), kdo je Jacques Brel (in kdaj je nastopil v Olympiji!) - (str. 509), kje je Cabede-lo ali Cadore (str. 561), ne bo pa nič vedel o ustvarjalcih Vinku Beličiču, Milanu Lipovcu, Miroslavu in Mira-nu Košuti, o Mariju Čuku in Edelma-nu Jurinčiču, o Andreju Budalu idr., tudi nič ne o Adiju Danevu (Danieli), svetovno znanem zborovodji in pe-dagogu. Neznana mu bodo ostala tudi nekatera imena na tujem, kot pravkar imenovani kardinal Ambro-žič, rektor Slovenika Maksimilijan Je-zernik, slikarja Marjan Grum in Ron Gomboc itd. Ali so ta gesla res tako zanemarljiva, čeprav so njihovi nosit-elji znane osebnosti, navedeni knji-žni ustvarjalci pa večkrat prevedeni (vsaj) romanskemu svetu?

Natresel sem naključno, samo ne-kaj imen, katerih delo ne more biti v sramoto Sloveniji, nasprotno... Ali sporni Handke laže, ko trdi, da je npr. obrobna književnost (s tem misli tudi na podeželsko) razkošje bodočno-sti? V našem primeru lahko trdim, da se malokateri narod lahko pohvali s takim ustvarjalnim in tako avtohto-nim obrobjem, z njegovim specifič-nim slogom in videnjem življenja. Ali bi res uredniki tako redkega pri-ročnika ne mogli vanj vnesti še 200 do 250 gesel in bi vsaj tako, brez-plačno, poravnali dolg naši zaveza-nosti slovenski kulturi in končno tudi našemu talentu? Smešna je naved-ba urednikov, da je Leksikon veljal dve leti trudapolnega dela. Cinično in smešno za tako obsežen projekt. Ali je res edini cilj samo prodaja, ob rezultatu, da bi morebitni popravki prišli na vrsto čez, recimo, 25 let?

Ob tej prvi piki na "i" resno in gla-sno ugotavljam: kako nevhvaležen posel je ne samo "biti", temveč tudi "ostat" Slovenec!

V MODERNI GALERIJ SO JO ODPRLI 22. JANUARJA

PRVA RETROSPEKTIVNA RAZSTAVA TONETA KRALJA V LJUBLJANI

Tone Kralj je nedvomno eden najpomembnejših avtorjev sodobne moderne slovenske umetnosti. Svoje originalne zamisli je uresničeval v grafiki, slikarstvu, kiparstvu in arhitekturi, s svojo umetnostjo je daleč presega izključno slovenske meje in je razstavljal v raznih evropskih državah ter nekajkrat na prestižni beneški Bienali. Ustvarjal je do smrti l. 1975.

Moderna galerija v Ljubljani se je Kraljevemu spominu in njegovemu geniju poklonila s prvo retrospektivno razstavo, ki nudi vpogled v res obsežen opus. Marsikdo od nas pozna Toneta Kralja predvsem po stenskih poslikavah, s katerimi je z večjo roko umetniško okrasil mnoge cerkve tudi pri nas. Ljubljanska Moderna galerija pa v resnici ponuja veliko več. V njej so na ogled grafike, risbe, ilustracije, kipi in reliefi ter celo primerki pohištva, ki jih je oblikoval ta vsestransko zanimivi umetnik.

Avtor retrospektivne razstave Tona Kralja, ki ga, skupaj z bratom Francetom, prištevajo med začetnike ekspresionizma na Slovenskem po prvi svetovni vojni, je mag. Igor Kranjec, višji kustos Moderne galerije. V spremni besedi k obsežnemu katalogu, ki je izšel vzporedno z odprtjem razstave, se je zaustavil pri najpomembnejših ustvarjalnih trenutkih tega slikarja. Slednja sovpadajo s te-žavnim zgodovinskim obdobjem, v katerem se je Tone Kralj umetniško razvijal. "Njegova posebnost pa je", piše Igor Kranjec, "da se je po koncu vojne nekako ustvil njegov umet-niški razvoj. Preprosto ni šel več v ko-rak s časom. Ko so iz umetnosti izgi-nile teme, torej z začetki abstrakcije, je Tone Kralj ostal zvest samemu sebi. Čeprav je bil sam zase izviren moj-

SLOVENSKA PROSVETA
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV

DAN SLOVENSKE KULTURE

TRST, KULTURNI DOM
Petek, 6. februarja 1998, ob 20.30
Slavnostni govornik Miroslav KošutaGORICA, KULTURNI DOM
Nedelja, 8. februarja 1998, ob 17. uri
Slavnostni govornik Jurij PaljčSODELUJEJO: Ženski zbor Glasbene matice
MePZ Jacobus Gallus
MePZ Hrast
Recitatorja Štefka Drolc in Janez Starina

7

ČETRTEK
29. JANUARJA
1998

OBČNI ZBOR GLASBENE MATICE

NA DOBRI POTI REŠEVANJA GLAVNIH VPRAŠANJ

IVAN ŽERJAL

V petek, 23. januarja, je bil v razstavnih dvoranah Zadrugne kraške banke na Opčinah redni občni zbor Glasbene matice.

Glasbena matica je na dobri poti reševanja iz globoke finančne krize, ki jo pesti že nekaj časa. S strogo politiko varčevanja je upravni odbor zmanjšal primanjkljaj, ki je bremenil blagajno GM, čeprav krize še niso odpravili. Trenutno ta osrednja glasbena ustanova še čaka na deželni prispevek v višini milijarde in dvesto milijonov lir, tako da je osebe prejelo zadnjo plačo v mesecu decembru (za november). Kljub demografskemu padcu pa pri GM niso zabeležili zmanjšanja števila vpisov (vseh gojencev je okoli 600). Vse to je v svojem poročilu navedel predsednik GM dr. Drago Štoka, ki je poudaril, da je bilo reševanje iz krize in sploh prizadevanje za ohranitev ustanove pri življenju glavna skrb upravnega odbora v preteklem letu.

Na področju prizadevanj za poddržavljenje oz. publicizacijo, je še dejal Štoka, pa moramo tudi beležiti velik korak naprej. Odločeno je namreč bilo, da bo del šole GM postal avtonomna sekcija tržaškega konservatorija Tartini. Občina Trst je dala na razpolago dve nadstropji stavbe v ul. Revoltella, ki sta v zadovoljivem stanju, a kljub temu potrebni popravil. Sedaj manjka samo še izredni odlok ministrstva oz. vlade, s katerim bo ustanovljena avtonomna sekcija. Tisti del GM, ki bo ostal zasebnega značaja (zmanjšana zasebna šola, koncertna dejavnost in dejavnost skupin v okviru ustanove), bo še naprej deloval v stavbi v ul. Ruggero Manna.

Iz predsedniškega poročila bi torej lahko izhajalo, da stanje ni več tako črno, kot je bilo. To je bilo poudarjeno tudi v sicer kratki razpravi, med katero so diskutanti izrekli veliko priznanje upravnemu odboru za opravljeno delo. Poudarjena je bila tudi potreba po povezavi GM z drugimi glasbenimi realnostmi v Sloveniji, Hrvaški in Avstriji ter važnost, da pouk

poteka v slovenskem jeziku. Na osnovi tega, kar se je doseglo od tržaške občine, pa je treba izoblikovati omizje tudi s tistimi občinami (konkretno z občinama Dolina in Devin-Nabrežina), pri katerih lahko računajo na razumevanje. Tajniško in blagajniško poročilo sta prebrala Primož Možina, ki je prisotnim predstavil statistične podatke o stanju in delovanju GM v letu 1997, in Rudi Bartaloth, zatem so udeleženci z veliko večino potrdili dosednji odbor (z razliko dveh članov, ki sta odstopila), ki ga tako sestavljajo: Janko Ban, Zdenko Floridan, Boris Mihalič, Primož Možina, Drago Štoka, Elda Grauner, Edmund Košuta, Živa Gruden in Rudi Bartaloth. V nadzornem odboru bodo sedeli Marjan Breclj, Vojko Lovriha in Dario Ziberna, v razsodišču pa Gobjmir Demšar, Dušan Košuta, Silvan Križmančič, Nino Špehonja, Aleksander Vodopivec in Anton Sivc.

Občni zbor so pozdravili tudi podpredsednik deželne sveta Miloš Budin ter predsednika SKGZ in SSO Rudi Pavšič in Sergij Pahor (svoje telefonske oz. pismene pozdrave pa so poslali senatorja Mitja Volčič in Fulvio Camerini ter predsednik slovenske parlamentarne komisije za Slovence po svetu Marijan Schiffer). Tako Budin kot Pavšič sta med drugim poudarila nujnost, da se znotraj manjšine določi, kaj ustreza njenim potrebam in katere ustanove so prvenstvenega značaja ter naj se na osnovi tega izdela proračun. Sergij Pahor pa je predvsem izrekel priznanje upravnemu odboru za opravljeno zahtevno delo in pri tem dejal, da mora GM zbrati svoje notranje rezerve za pametnejšo in racionalnejšo upravnost.

Pred začetkom občnega zbora pa je nastopil šolski godalni kvartet, ki je tako popestril zasedanje.

DEVIN - NABREŽINA

VSA OBČINA ZAČASNO V KRAŠKEM PARKU

ERIK DOLHAR

Devinsko-nabrežinski občinski odbor je v ponedeljek, 26. t.m., sprejel sklep, da bo celotno ozemlje občine začasno vključeno v zaščiteno območje Kraškega parka.

Ta predlog je odbor sprejel v pričakovanju natančnih določil glede Kraškega parka, saj še ni povsem jasno, če bo na tem zaščitenem območju mogoč razvoj kmetijstva in nasploh dejavnosti avtohtonega prebivalstva. Normative naj bi sprejela servisna konferenca, pri kateri, poleg dežele, sodelujejo še Kraška gorska skupnost, pokrajina in vse prizadete občinske uprave.

Gre torej predvsem za politično stališče, ki ga je odbor sprejel v pričakovanju natančnejših sklepov. Voccijeva uprava je potrdila stališče o t.i. "aktivni zaščiti Krasa", pri kateri bi bistveno vlogo igrali domačini s svojimi tradicionalnimi gospodarskimi panogami, kot sta npr. kmetijstvo in obrtništvo. Poleg medobčinskega parka so v zaščitenem območju sprva vključili le Devinske stene, to posebno zaščito pa naj bi sedaj razširili še na Botanjek (it. Costa dei Barbari) in na

ozek pas ob državni meji. To naj bi predstavljalo neke vrste odsokočno desko za snujoci se mednarodni Kraški park.

Poudariti pa je treba, da bo zadnjo besedo o parku imel občinski svet, tako da stališče devinsko-nabrežinskega odbora za sedaj ne bo imelo nobenih praktičnih posledic. Obseg parka bo treba namreč vključiti v novi regulacijski načrt, s katerim se trenutno ukvarja dežela.

Zunanji odbornik Slovenske skupnosti za kmetijstvo in gospodarske dejavnosti dr. Nevo Radovič (na sliki) nam je povedal, da se je devinsko-nabrežinski občinski odbor z županom Marinom Voccijem na čelu "moralno" obvezal, da bodo pri upravljanju parka soudeležene vse komponente (se pravi tudi lastniki zemljišč, op. pis.) ter da bo odbor še enkrat vzel v pretres normativ oz. predložil popravke k regulacijskemu načrtu. Po Radovičevem

mnenju je Kraški park le nalepka, pomembni pa bodo sprejeti normativi, na podlagi katerih bo vsem jasno, kaj se bo v parku lahko delalo in kaj ne.

Podrobnejše informacije bo devinsko-nabrežinska uprava nudila občanom na srečanju v četrtek, 29. t.m., ob 18. uri v župnijski dvorani v Nabrežini.

Z 2. STRANI

POGLED V PRETEKLOST IN PRIHODNOST

Še najdaljši dvojezični poseg je kot predstavnik Združene liste socialnih demokratov in italijanske manjšine v Sloveniji imel poslanec in bivši koprski župan Aurelio Juri. Srečanja se je udeležil tudi poslanec SDS Ivo Hvalica.

Kot zadnji je spregovoril gostitelj, deželni tajnik Slovenske skupnosti Martin Breclj. Prikazal je senčne in sončne strani preteklega leta. Med redke dosežke slovenske manjšine v Italiji je uvrstil parifikacijo dvojezičnega šolskega centra v Špetru Slovenov, seznam dosežkov pa je bil tudi lani, žal, zelo kratak. Tako je bil Breclj spet prisiljen navesti vrsto nerešenih problemov, s posebnim poudarkom na zastoje pri odobritvi globalnega zaščitnega zakona s strani italijanskega parlamenta. Slovenska skupnost ni zadovoljna niti z izpolnjevanjem pravic glede zajamčenega zastopstva v vseh izvoljenih telesih, še zlasti v deželnem svetu. Deželni tajnik Ssk se je nazadnje zavzel za večjo enotnost in odločnost pri političnih nastopih slovenske manjšine v Italiji.

SREČANJE S POEZIJO ŽELJKA PEROVIČA

Tradicionalni večer Društva slovenskih izobražencev je bil v ponedeljek, 26. t.m., posvečen srečanju s poezijo Željka Peroviča in predstavitvi njegove zbirke *Podarjeni glasovi*.

Željko Perovič je vsaj nekaterim zamejskim Slovencem, ljubiteljem poezije in književnosti, že znan, saj je pred nekaj leti prejel prvo nagrado na literarnem natečaju Mladike za pesniški cikel *Bezgov cvet*. Po rodu Bosanec, ki pa že več kot dvajset let živi v Sloveniji, po poklicu pa vlakovni odpravnik pri slovenski železnici, je Perovič pisal svoje pesmi najprej v maternem jeziku, srbohrvaščini, s časom pa je začel razkrivati slovenščino, v katero se je tako vrstel, da je z njo začel izražati svoja najgloblja čustva. Kot je sam povedal na ponedeljkovem večeru, mu misli prihajajo v slovenščini, ritem besed pa je tisto, kar pritegne človeka. Založba Mladika mu je lani izdala drobno, a lično pesniško zbirko z naslovom *Podarjeni glasovi* (za grafično opremo in fotostavek je poskrbela zadruga List), v kateri so objavljene pesmi Peroviča in njegove dvanajstletne hčerke Tajše. Knjižico krasijo tudi fotografije Iztoka Kodriča (ki je tudi

sam pesnik in eden nagrajencev literarnih natečajev Mladike) in posnetki likovnih del kiparja Ljubomirja Melanška. Pesmi so razdeljene v šest sklopov (*Bezgov cvet*, *Luna*, *Podarjeni glasovi*, *Majine oči*, *Svet-nesvet in Hči*), že takoj pa jih zaznamuje kratkost, tako da se, po besedah prof. Zore Tavčar, ki je vodila ponedeljkov večer in napisala predgovor k zbirki, v to poezijo lahko poglobiš. Perovičev poezijo, je še dejala, odlikujejo neposrednost, pristnost, svežina in polnokrvnost.

S to poezijo se je občinstvo v Peterlinovi dvorani seznanilo preko branja, ki sta ga podali Matejka Maver in Jasna Simčič. Željko Perovič pa ni bil edini pesnik, prisoten na večeru DSI: poleg njega sta bila še Iztok Kodrič, ki je kar sam prebral

nekaj svojih pesmi, in pesnica madžarskega rodu (doma je iz Vojvodine, a živi v Sloveniji) Žužana Balog, ki je prebrala dve svoji pesmi v izvorniku, medtem ko je prevod podala Lučka Susič.

Pesniški večer je popestril nastop kvarteta mladih flautistk Glasbene matice iz razreda prof. Erike Slama, Željko Perovič pa je tudi odgovoril na nekaj vprašanj, ki so mu jih postavili nekateri udeleženci. Govor je bil npr. o sedanjem stanju v Bosni in Hercegovini, v katero se pesnik noče vrniti, saj ljudje niso več takšni, kot so bili, pa tudi o srečanjih literatov-amaterjev drugih narodnosti v Sloveniji, ki potekajo ob podpori Zveze kulturnih organizacij Slovenije, kar je po Perovičevem mnenju nekaj edinstvenega.

KULTURNI VEČER V NABREŽINI: KNJIGA O GORICI

Italijanski prevod knjige prof. Lojzke Bratuž *Gorica v slovenski književnosti* je naletel na veliko zanimanje tudi pri članih krožka Devin 91.

Prejšnji petek je bil na pobudo krožka Devin 91 v Nabrežini zanimiv kulturni večer, posvečen italijanski izdaji knjige *Gorica v slovenski književnosti*, ki jo je pripravila prof. Lojzka Bratuž. Krožek povezuje tako italijanske kot slovenske člane, ki si prizadevajo približati in bolj spoznati tako italijansko kot slovensko stvarnost v naših krajih. V imenu prirediteljev je večer predstavila prof. Marija Škerk, ki je tudi nova podžupanja občine Devin-Nabrežina in poudarila pomen večera. Najprej je spregovorila in v daljšem orisu predstavila knjigo prof. Marija Kacin, ki je tudi v dialogu z občinstvom tehtno odgovorila na razna vprašanja navzočih. Pri tem je sodelovala tudi avtorica knjige.

Večer je pokazal vsekakor na veliko zanimanje za aktualne probleme našega časa in prostora, kar je gotovo hvalevredno in pozitivno.

KONCERT ZBORA AVE V ROJANU

VRHUNSKA PREDSTAVITEV IZBORA IZ DOMAČE IN TUJE ZBOROVSKÉ ZAKLADNICE

Komorni zbor Ave iz Ljubljane, verjetno najboljši zbor v Sloveniji in eden najboljših v Evropi v tem trenutku, je spet gostoval med zamejskimi Slovenci s koncertom, ki je bil v nedeljo, 25. januarja, v župnijski cerkvi v Rojanu.

Koncert sta priredili slovenska župnijska skupnost v Rojanu in Slovenska glasbena šola / Koncertna pobuda - Rojan, ki razvijata v tem tržaškem predmestju živahno dejavnost, zlasti z glasbenimi srečanji mladih v krajevnem Marijinem domu.

Zbor Ave se je v Rojanu mudil že od jutranjih ur, ko je - pod vodstvom dirigenta Andraža Hauptmana in ob orgelski spremljavi Toneta Potočnika - spremljal slovensko mašo ob 9. uri, ki jo je prenašal tudi Radio Trst A. Ob tej priložnosti je zbor izvedel Pastoralno mašo Lojzeta Mava. Popoldne pa je velika množica poslušalcev napolnila rojansko cerkev, da bi prisluhnila koncertu, katerega spored je vseboval v prvem delu skladbe pretežno tujih sodobnih skladateljev, če izzame mo začetni motet *Sicut cervus* Giovannija Pierluigija da Palestrine in čudoviti Pater noster Jacobusa Gallusa. Med ostalimi skladbami je treba omeniti vsaj priredbo Jana Sandströma moteta Michaela Praetoriusa *Es ist ein Ros entsprungen*, *Ave maris stella* Tronda Kverna in *Trys antifonos* Vytautasa Miškinisa.

V drugem delu so ljubljanski gostje ponudili poslušalcem izbor iz nedvomno bo-

gate slovenske božične zborovske zakladnice. Začeli so z dvema skladbama Gregorja Riharja, *Prisvetil je veseli dan*

in *Poglejte, čudo se godi*, nadaljevali pa s Sattnerjevo *Počivaj, milo detece*, z znanim napevom *Hitite, kristjani* v

priredbi Johna Readinga in Matije Tomca, s Tomčevo *Zvezde gorijo*, Arničev *Pastirci*, iz *spanja vstanite nočjo*, zaključili pa z mogočno *Božično nočjo* Mirka Renerja. Zbor Ave je s tem koncertom še enkrat dokazal (če je bilo to sploh potrebno), da so pohvale, ki jih prejema od vsepovsod, popolnoma utemeljene. To je v poslovnem pozdravnem nagovoru dejal tudi rojanski slovenski kaplan Stanko Zorko, ki je ljubljanskim pevcem voščil še veliko uspehov v prihodnosti. Zbor Ave pa se je od rojanskega občinstva poslovil s tremi dodatnimi pesmimi: s priljubljeno *Sveto nočjo*, z znano slovensko ljudsko *Pa se sliši* in Gruberjevo *Ave Marijo*, s katero se je končal več kot pol-drugo uro trajajoči koncert. IŽ

PREŠERNOVA PROSLAVA V BARKOVLJAH

Slovensko kulturno društvo Barkovlje je v nedeljo, 25. januarja, priredilo v dvorani Tržaškega pomorskega kluba Sirena dobro obiskano Prešernovo proslavo, ki je predstavljala tudi uvod v proslavljanje dneva slovenske kulture pri nas.

Slavnostna govornica Jana Pečar je v svoji uvodni misli poudarila pomen, ki ga ima kultura za obstoj našega

naroda. Prva veja kulture pa je ljubezen, saj prav na tej gradimo vse ostalo.

Kulturni spored sta oblikovala otroški zbor Kresnice od Sv. Ivana pod vodstvom sestra Karmen Koren in mladinska gledališka skupina Metronom Kulturnega društva Valentin Vodnik iz Doline z lepljenko del slovenskih književnikov z naslovom *Kaj bi bilo sonce brez ljudi*.

MAŠA ZA ČASNIKARJE

V soboto, 24. t.m., je bila na praznik sv. Frančiška Saleškega, zavetnika časnikarjev, v vizitacijski kapeli v cerkvi Novega sv. Antona v Trstu maša za tržaške slovenske časnikarje. Daroval jo je ške-denski kaplan Dušan Jakomin, ki se je v razmišljanju dotaknil vloge časnikarja, zlasti krščanskega, v svetu, ki doživlja padec vrednot (ta padec doživlja po besedah g. Jakomina tudi naša skupnost, ki se vedno manj meni za krščanske in narodne vrednote). G. Jakomin je prisotne pozval, naj razmislijo o stanju in svojem delu. Tako je prišlo do izluščanja nekaterih vidikov, kot npr. vprašanja vesti, dobrega opravljanja dela, spoštovanja osebe idr., ki jih mora imeti časnikar vedno pred očmi. Maše se ni udeležilo veliko ljudi, kar je prisotne prisililo k ugotovitvi, da je na Tržaškem krščanskih časnikarjev, zlasti med Slovenci, malo.

BOŽIČNO - NOVOLETNO SREČANJE ZA STAREJŠE (2)

Že pred nekaj leti je prišlo do zamisli in uresničenja te za zdaj enkratne pobude. V božičnih-novoletnih praznikih je najtežje biti sam. Mlajši lahko gredo po svoje, starejši pa so ponavadi priklenjeni na svoje domove. Mnogi nestrpno čakajo to srečanje, saj jim je edino družabno srečanje v okviru božično-novoletnih praznovanj. Zato ni čudno, da je bila dvorana nabito polna. Srečanje je potekalo v kulturnem domu na Colu v nedeljo, 11. januarja. Tudi letos se je tej pobudi pridružila občina Repentabor. Celo popoldne je bilo razdeljeno na tri dele, kulturni del, srečolov in družabnost z zakusko s pogovorom in prepevanjem domačih pesmi.

Uvodno besedo je podala gospa Ivanka Guštin-Destri. Na povabilo je nato vse navzoče pozdravil gospod župan Aleksij Krizman. Pesem mešanega zbora Repentabor je napolnila dvorano z občutkom prazničnosti. Tri ljudske in ena božična pesem so razlile na prisotne prijetno razpoloženje. Dekliška skupina je bila gotovo za marsikoga prijetno presenečenje. Vodi jo Martina Škabar. Zapela je eno božično pesem in še *Dajte mi zlatih strun* ob spremljavi MePZ. Za pravo vzdušje je poskrbel skupina fantov in nižje srednje šole, ki so komaj pred mesecem dni obli-

kovali ansambel. Zaigrali so dve pesmi in so jih morali tudi ponoviti. V imenu župnije, organizatorja večera, je spregovoril župnik Tone Bedenčič in vsem zaželel vse dobro, posebno pa še zdravja in medsebojne povezanosti. Za zaključek so nastopili še otroci iz OPZ Zvonček. Njihova prisotnost je dopolnila družinsko podobo vseh navzočih. Pred nadaljevanjem so mladi podelili po eno rožo najstarejšim ženam, moškim pa steklenico kot izraz posebne pozornosti. Sledil je srečolov. Darov je bilo veliko, tudi po zaslugi več trgovin s Fernetičev in posameznikov. Ves do-

biček pa je župnija namenila v dober namen družini, katere hčerka je že dalj časa v komi. Družabnost ob obilno pogrnjeni mizi in pijači, ob petju in pripovedovanju kakšne smešnice, medsebojnem pogovoru in prepevanju kot v starih časih je vse prisotne držalo še dolgo skupaj. Štiri ure skupnega bivanja so kar prehitro minile.

Seveda brez pridnih sodelavcev bi tega srečanja ne bilo. Zato gre zahvala vsem župnijskim sodelavcem, ki so vodili to pobudo ali so pomagali pri delu in nastopih. Zahvala tudi velikemu številu mladih, ki so pri tej pobudi sodelovali in s tem prinašali nasmehe sonca, kateremu je tisto popoldne megla prepredila, da bi obarvalo podobo Krasa. TB

OBVESTILA

IŠČEMO NASLEDNJE profile sodelavcev: vzgojitelje, animatorje, koordinatorje, z italijanskim državljanstvom. Ročno napisane prošnje poslati na Novi glas, ul. Donizetti 3, 34100 Trst, pod šifro "sodelavci".

BREZPLAČNI TEČAJ angleškega jezika z ameriški učitelji se bo pričel 3. februarja. Pouk bo potekal na štirih stopnjah vsak torek in petek od 19.30 do 20.30 v ul. Monfalcon 6 v Trstu. Za informacije telefonirajte na telefonsko št. 040-568948 (od 21.30 do 22.30).

SLOVENSKI KULTURNI klub razpisuje literarni, likovni in fotografski natečaj za mlade. Tema in tehnika sta prosti. Svoja dela lahko oddaste najkasneje do 2. februarja referentom SKK na slovenskih višjih šolah ali na sedežu SKK, ul. Donizetti 3, Trst (tel. 370846, fax: 633307) - vsak dan od 9. do 17. ure. Nagrajevanje najboljših del bo 7. februarja, ob dnevu slovenske kulture.

MLADINSKA MAŠA. Vzgoja je stvar srca (Sv. Janez Bosko). Zberemo se v cerkvi sv. Jerneja na Opčinah v nedeljo, 1. februarja. Ob 8.30: uvajanje in priprava. Ob 9. uri: mladinska maša. Ob 10. uri: pogovor in družabnost (s sabo prinesite kaj slaščic!). Popoldne ob 17. uri v Marijanišču: film o Don Bosku. Po filmu bo pogovor o vzgoji. Navzoči nekateri vidnejši predstavniki vzgoje na raznih področjih življenja mladih.

V **PONEDELJEK**, 2. februarja, bo ob 17. uri v Marijinem domu v ul. Risorta mesečna maša za edinost. Vabi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda.

TEČAJ ZA zaročence. Marijanišče na Opčinah prireja v okviru Duhovske zveze vsakoletni tečaj za zaročence. Prvo začetno srečanje bo v sredo, 25. februarja, ob 20.30 uri. Sledilo bo še pet srečanj prav tako vsako sredo ob isti uri.

DAROVI

ZA LAČNE otroke v misijonih: K.K. 100.000; Felicita Vodopivec za misijone 50.000.

ZA MARIJINO družbo v ul. Risorta 3: namesto cvetja na grob drage Marije Hlad daruje sestra Justina 100.000.

ZA CERKEV v Gropadi: Stani Sosič 20.000; Aleksander Mužina 20.000; dve neimenuvani osebi 50.000; Delka ob blagoslovu nove hiše 100.000.

ZA CERKEV v Bazovici: ob obletnici moža M. Grgič 30.000; v spomin na pokojno mamo Nado K. hči Marija 50.000; ob božičnih praznikih Ema K. 100.000; ob blagoslovu nove hiše Delka 50.000; družina Gherbaz ob božičnih praznikih 250.000.

ZA CERKEV na Pesku: družina Ferfoglia 30.000.

OB OSMI obletnici smrti Stankota Filipiča daruje žena Štefanija 150.000 lir za Marijin dom v Rojanu, sin Edi z ženo Dorico pa po 100.000 lir za misijone in za Sklad Mitja Čuk.

ZALOŽBA "MLADIKA"

ŠE ENA DOMOZNANSKA PUBLIKACIJA

Za praznik sv. Antona, zavetnika župnije Boršt v Bregu, je založba Mladika izdala skoraj 100 strani zajeto knjigo z naslovom *Boršt skozi čas*, katere avtor je borštanski rojak in ricmanjski župnik dr. Angel Kosmač, ki je pred letom dni napisal že zajeto in vsebinsko bogato knjigo o Ricmanjah. Publikacijo *Boršt skozi čas* je avtor posvetil 150-letnici cerkve sv. Antona v Borštu. V prvem poglavju govori o kraju na splošno, o njegovih zaselkih, o Mohovem gradu in starih naselbinah v Bregu. V drugem poglavju obravnava cerkvene infrastrukture in njihovo pomembnost. V naslednjih poglavjih pa so predstavljeni dušni pastirji v Zabrežcu in Borštu (samostojna župnija je nastala 1904), zaslužni domačini (prvo mesto med temi zaseda škof Ivan Glavina), šolske sestre in kratka zgodovina šole. Zelo zanimiva so tudi zadnja poglavja v knjigi, ki govorijo o življenju v Borštu, o železnici in pošti, pa o najnovejši zgodovini pod fašizmom in med

narodno-osvobodilno vojno. O tem času so predvsem zanimivi spomini župnika Franca Malalana, katerim je posvečeno samostojno poglavje. Na koncu publikacije je še poglavje, v katerem je zbrana nekaj narodnega blaga, kot so ljudske pesmi, pregovori, navade in hišna imena.

Knjiga *Boršt skozi čas* se tudi oblikovno lepo predstavlja, saj krasi njeno platnico barvna fotografija znamenitega baročnega lesenega oltarja iz cerkve sv. Lovrenca na Jezeru.

PREDSTAVITEV KNJIGE "KRAŠKA SIMFONIJA" DR. RAFKA DOLHARJA

ČUDOVITI KRAS V BESEDI IN SLIKI

IVA KORŠIČ

Na zamejskem literarnem oboku se je zasvetila še ena nova zvezda: v decembru je izšla *Kraška simfonija* dr. Rafka Dolharja. Založila jo je Tržaška knjigarna, oblikoval pa Paolo Magnani. Njena goriska predstavitev je bila v petek, 23. januarja, v Katoliški knjigarni na Travniku.

Na prisrčnem večeru se je zbralo lepo število ljubiteljev narave in seveda avtorjevih goriskih prijateljev. Prisotne je pozdravil prof. Emil Devetak, ki je podčrtal dolgoletno, vztrajno kulturno in politično delovanje avtorja, ki ga vsi poznamo in cenimo. O njegovem najnovjšem literarnem dosežku je spregovorila pisateljica Ivanka Hergold. Zvedeli smo, da zaobjema knjiga izbor dvaindvajsetih črtic, povzetih iz znanih avtorjevih knjig (*Kraški sprehodi* 1980, *Prgišce Krasa* 1983 in 87, *Stezi* 1993), ki so razprodane. Ker bralci stalno povprašujejo po knjigah s kraško tematiko, se je novim upraviteljem Tržaške knjigarne porodila zamisel, da bi Dolharjeve najbolj značilne zapise in fotografske posnetke (dr. Dolhar je tudi pozoren občutljiv poetičen fotograf) zbrali v novi publikaciji. Tako je sedaj pred nami knjiga, ki

FOTO BUMBACA

bo s svojimi zapisi in liričnimi barvnimi slikami našla pot do srca preprostega in tudi zahtevnejšega bralca. Spisi namreč niso zgolj literarne črtice; v njih se pisec dotakne marsikaterega vprašanja, ki je še zmeraj aktualno in večkrat boleče. V nekaterih se vrača v svoja otroška, mladeniška leta in se pri tem spominja na družinske prijatelje (npr. dr. Sardoča) in druge znance, ki so v mračnih dneh trpeli pod težo črnega škornja. Skratka, kot je napisano v spremni besedi, "Pisatelj na preprost in prijeten način nevsiljivo spregovori o vsem tistem, o čemer slovenski ljudje v Italiji sicer

že vedo, ker so vse to nekoč doživeli na svoji koži, tako da se zdaj marsikatera stran v tej knjigi navezuje že na zgodovinski spomin, ki pa ga je treba ohranjati in nenehno dvigati v zavest..." Gotovo bodo Dolharjeva razmišljanja veliko povedala tudi Slovincem v matični domovini, ki so včasih še zmeraj premalo seznanjeni z našo preteklo in sedanjo stvarnostjo.

Na svojih samotarskih sprehodih pisatelj ne vsrkuje samo lepote kraške gmajne, ne občuduje le srebrnega traku "bistre hčere planin" in čara mogočnih rodnih Julijcev, am-

pak premišljuje tudi o življenju kraških ljudi, njihovem delu na tej čudoviti, a tudi skopi zemlji, ki jo vse bolj izpodjedata beton in tuji življenj. Z otožnostjo in nemočjo opazuje odmiranje Krasa, njegovih prebivalcev in ljudske kulturne dediščine. Ko nastavlja svoje oko na fotografski aparat, skuša ujeti vanj še poslednje priče kraške umetnosti.

Kot je dejal založnik Igor Starc, so Dolharjevi fotografski posnetki že zgodovinsko gradivo, saj marsikatero značilno kraško hišo, njen detalj - zamreženo okno, trto, naslonjeno na zid, dimnik - je že zabrisal neizprosni zob časa, ki kaže na umiranje kraških vasi.

Kraška simfonija je vsekakor vredna vse naše pozornosti in bo dobrodošla na naših policah. Tudi Italijani jo bodo lahko vzeli v roke, saj je izšla v italijanskem prevodu Mare Debeljuh z naslovom *Sinfonia carsica*. V kratkem jo bo avtor predstavil italijanski publiki.

Dr. Dolhar - z grenkobo v duši - priporoča vsem, ki imajo radi fotografijo in ljubijo Kras s čudovitimi barvnimi odtenki, naj ga fotografirajo, dokler ga je še kaj!

POHOD ZA MIR

POHOD ZA PRAVIČNOST IN MIR OB MEJI

DANIJEL DEVETAK

FOTO BUMBACA

"Iz pravičnosti posameznika prihaja mir za vse." Ta temeljna smernica iz papeževe novoletne poslanice je bilo vodilo pohoda za mir, ki je potekal v soboto, 24. t.m., ob državni meji med Novo Gorico in Gorico v organizaciji dekanij Nova Gorica, Šempeter, Gorica in Štandrevž. *Pravičnost in mir*: to sta torej dinamični in živi vrednoti, ki ju v tem predzadnjem letu tega tisočletja vesoljna Cerkev postavlja pod drobnogled; pa tudi vse krajevne cerkvene skupnosti so vabljeni, da ju skušajo čimbolj uresničevati.

Lepo število vernikov z obeh strani meje se je zbralo ob mreži, ki deli Gorico in Novo Gorico pri severni železnici; tam je nekaj uvodnih besed spregovoril gorški dekan Sergio Ambrosi. Solkanski dekan Vinko Paljk je nato prinesel dve pričevanja o veličini in potrebi odpuščanja: omenil je našega msgr. Franca Močnika, v čigar življenjski zgodbi ima odpuščanje prav posebno mesto, in zakonca, ki sta našla v medsebojnem razumevanju in odpuščanju temelj svoje zveze. Nato je spregovoril, v katerem je bilo veliko mladih (žal malo slovenskih) in tudi otrok, z baklami krenil ob petju taizejskih kanonov in drugih pesmi proti Trgu Attems, kjer je bilo na vrsti drugo pričevanje. Ustavili smo se ob

kočljivem vprašanju invalidov, ob krivcah in družbenih neenakosti, ki vsak dan ogrožajo šibkejšo.

Naslednja postaja je bila v cerkvi sv. Ignacija na Travniku, kjer smo lahko prisluhnili še pričevanju o težavah, ki jih prinaša svetovna globalizacija. Spregovorila sta mlada zakonca, ki sta v dveh letih bivanja v Burkina Fasu prišla do bolečega spoznanja prevelikih razlik med ljudmi; naša dolžnost je vsaj ta, da vemo za to, kar se godi. Ob krivcah se mora naš slog življenja spremeniti; tudi če smo kapljice vode, skupaj sestavljamo morje. Slišali smo tudi nekaj besed o izkoriščanju, lakoti in revščini v luči cerkvenega družbenega nauka. Maša, ki so jo ob nadškofu Bommarcu darovali italijanski in slovenski duhovniki, je bila krona večera. "In Gospod vsejal je seme...", smo peli. Seme solidarnosti, ki naj z močjo Sv. Duha, gibala in stebra Cerkev, zraste v mogočno drevo.

Letošnji pohod, zvest vodilom svetega očeta, je imel izrazito družben in konkreten značaj. Spodbudno je, da se Cerkev uteleša med ljudmi, v krajevnih skupnostih, v neresenih odnosih, v katerih se pogosto pasejo predsodki in brezbržnost. To je pot, ki ima stvarne možnosti, da prinese med ljudi vsaj malo več miru.

GLEDALIŠKI POLŽKI, POZOR!

Se še spominjate *Zurzule*, prvega mini časopisa za mulčke in mulčice, ki se je prvič pojavil ob začetku lanske abonmajse sezone? No, letos se je oglašil nekoliko kasneje, toda prijetno je presenetil člane kluba Goriškega vrtljaka, ker je priletel k njim kar po pošti. Tudi letos prinaša zanimivosti iz vašega drobnega gledališkega sveta. Člani kluba si bodo brezplačno ogledali eno najboljših slovenskih predstav za otroke, *Trnjulčico*, v izvedbi celjskega gledališča. Imeli bodo ugodnosti na sklepnih prireditvi GV na prostem in pravico do žrebanja brezplačnih abonmajev za sezono 1998/99. Sodelovali bodo s prispevki na nagradnem natečaju *Moj prvi obisk v gledališču*.

Zurzule gotovo prikriva kakšno lepo presenečenje za zamejske polžke. Kar hitro se podajte z mamicami ali očki v

novogoriško gledališče! Pri blagajniškem okencu boste lahko poravnali klubsko članarino (800 SIT) za letošnje leto, novi člani pa bodo za izkaznico in klubsko nalepko odšteli 1400 SIT. Obenem boste izžrebali številko za praktično nagrado. Najbolje je, če se zglasite v novogoriškem gledališču 31. t.m., 14. februarja ali 7. marca, ko bodo na sporedu še zadnje predstave Mallega in Velikega polža. Največji navdušenci so že vse opravili 24. t.m., ko so si ogledali gostovanje Loškega odra iz Skofje Loke. Mladi amaterji so preprčiljivo odigrali razgibano in scensko učinkovito igrice *Mala čarovnica* Marie C. Machado.

Vrtljak v Kulturnem centru Bratuž v Gorici še počiva, a 14. februarja se bo spet razposajeno zavrtel s *Stotisročnega*. Ne pozabite nanj, mali navihanci! IK

PROF. MARKO POZZETTO GOST KULTURNEGA DOMA V GORICI

Na začetku našega stoletja, točneje leta 1904, se je Slovincem v Gorici uresničila dolgoletna želja. Dobili so svoj dom kulture, ki so ga poimenovali Trgovski dom, ker ga je zgradila banka z imenom Trgovsko-obrtna zadruga. Načrt za stavbo so zaupali takrat na Dunaju in v vsej Avstriji znanemu arhitektu Maksu Fabianiju, doma iz Kobdilja na Krasu, ki je prav takrat izdelal načrte tudi za slovenski Narodni dom - Balkan v Trstu. Delo Maksa Fabianija, ki se je tudi kasneje uveljavil pri nas, ko je naredil urbanistične načrte za obnovo med 1. vojno porušene goriske dežele, je bilo dolgo skrito in nepoznano. Tržaški arhitekt in univerzitetni profesor Marko Pozzetto je več desetletij skrbno in zavzeto raziskoval to, kar je Fabiani naredil v širšem avstrijskem cesarstvu in drugod v Evropi. Svoje delo je končal, napisal monumentalno delo, ki je bilo lani tudi objavljeno v zajetni knjigi *Maks Fabiani - Vizije prostora*. Opus tega našega velikega arhitekta bo prof. Pozzetto orisal v Kulturnem domu v Gorici v četrtek, 29. t.m., s pričetkom ob 18. uri. Predstavil ga bo novinar Marko Waltritsch. Predstavitelj sodi v okvir tradicionalnih *Srečanj* z avtorjem, ki jih prireja Upravni odbor Kulturnega doma v Gorici.

BANCAGRICOLA

KMEČKA BANKA

GRUPPO CAER

Cenjenim strankam sporočamo, da bo od ponedeljka, 2. februarja, goriški sedež posloval v novih in udobnejših prostorih na Korzu Verdi 40, nasproti glavnega ravnateljstva banke.

OB ČETRTEKIH BODO OKENCA ODPRTA NON STOP OD 8.20 DO 17.45

PAVLE MERKŮ MED GORIČANI

V sredo, 4. februarja, bo ob 20.30 v Kulturnem centru Lojze Bratuž poklon Merkuju - sezona *Srečanji z glasbo* - nova zbirka zborovskih skladb.

Če zgodovino nekega prostora pišejo tudi kulturni dosežki, potem je Pavle Merkù gotovo tista osebnost, ki je s svojo ustvarjalnostjo globoko posegla v narodovo tkivo, ga ne samo ohranila pred pozabo, ampak tudi ovrednotila njegovo bogato sporočilo. Ob 70. jubileju so se tržaškemu skladatelju, slavistu, esejistu, etno-

muzikologu, kritiku in uredniku želeli pokloniti tudi v letošnjih *Srečanjih z glasbo* abonmajske sezone Slovenskega centra za glasbeno vzojo Emil Komel v Gorici in nastal je večer z naslovom *Pavle Merkù med nami*. Samostojno glasbeno govorico, ki jo je Merkù razvil tudi pod vplivom raziskovanja ljudske glasbe, bodo na velikem odru Kulturnega centra Lojze Bratuž v sredo, 4. februarja, ob 20.30 predstavili člani Mešanega zbora Lojze Bratuž. Pod izkušenim vodstvom Stojana Kureta bodo izvedli izbor devetih zborovskih pesmi. Na večeru, ki ga bo popestrila projekcija dokumentarne televizijske oddaje o življenjski poti tržaškega umetnika, bodo s samospeli in skladbami za violino, violi in violončelo nastopili tudi člani Glasbenega ateljeja Komel.

Pred koncertom ob 19.45 bodo prireditelji v avli Centra Lojze Bratuž predstavili tudi Merkujevo novo zbirko zborovskih skladb za različne zasedbe z naslovom *Od korenin do vrhov*. Publikacija vsebuje v glavnem še neobjavljene zborove Pavleta Merkuja, skladbe na besedila Simona Jenka, enoglasno tersko ljudsko, eno v furlanščini, dve v sardščini, eno v italijanščini, tridentinsko ljudsko, splet otroških pesmi in priredbo Gruberjeve *Svete noči* za mladinski zbor. Izbor je pripravil Stojan Kuret. Zbirko je izdal SCGV E. Komel in sodi v serijo izdaj del s področja vokalno-instrumentalne glasbe, ki nastajajo v našem širšem primorskem prostoru.

(TG)

- JURIJ LIKAR

VIKTOR GODNIČ RAZSTAVLJA

PODOBE V SLUŽBI DUHA RESNICE

FOTO HUMBARCA

Pred dvema dobrima mesecema je goriško mestno središče v ulici Morelli dobilo novo in bogato opremljeno likovno galerijo, katere lastnik je umetnik Miro Persolja. V tej galeriji je bila v četrtek, 22. januarja, otvoritev razstave svojestranskega slikarja in misleca salezijanca Viktorja Godniča, ki je po rodu iz Nabržine. Na lepo obiskani in prijetni slovesnosti je bil prisoten tudi nadškof A.V. Bommarco.

Godnič je človek, čigar nemirni in drzni čopič nenehno brska po človekovi notranjosti, pluje v morju življenjskih skrivnosti, izziva razum, ki je žejen tega, česar ne vidi. Njegova olja z močnimi in kontrastnimi barvami kličejo: spoznaj, pojdi v globino, ne ustavi se na površini! Razmišljaj! Avtor odslikava reakcije in občutke, ki se mu porajajo v vsakdanjem, tudi pastoralnem življenju, med navadnimi ljudmi in sredi mladine. Na vprašanja išče odgovore s filozofskimi in teološkimi intuicijami; razum in vera iščeta skupno pot resnice, ki osvobaja navlak površinskiosti. Gledata se, pogovarjata se, zevata drug v notranjost dru-

ge, dokler ne najdeta harmonične spojenosti in enotnosti. Arhaični religiozni in sploh antropološki simboli iščejo sintezo življenja človeka današnjih dni. "Ko gre razum v korak z vero, smo nepremagljivi," je povedal sam umetnik na otvoritvi razstave.

Godnič izbira nova sredstva in različne govorice, s katerimi izziva gledalca, ga postavlja pred resna življenjska vprašanja. Gre za napore, ki neutrudno iščejo bistvo pod lupino videza. Godničovo metafizično slikarstvo je v stalnem nastajanju, ni nikdar statično, se razvija. Nikdar ne popušča pesimizmu, kajti v vsaki osebi vidi luč, ki lahko osvetli um in razkriva nova obzorja upanja. Že dela iz prve faze, ki odslikavajo predvsem kraške pokrajine in mogočno naravo, iščejo s toplimi in živimi barvami to, kar ostaja, kar kliče k trajnosti. Godničovo slikarstvo je slikarstvo življenja za življenje; prek umetnosti namreč sporoča to, kar je z razumom spoznal in v svojem obstoju doživel. To bogastvo želi darovati tudi drugim.

DD

TISOČ SLOVENCEV - TISOČ DAROV

ZA KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

Edi in Milena Gobec, Willoughby Hills, Ohio, ZDA, 50 ameriških dolarjev.

Svoj prispevek lahko nakažete na uradništvo Novega glasa ali na tekoči račun št. 31276 na Kmečki banki.

DAROVİ

ZA CERKEV v Rupci: N.N. 100.000 lir.

ZA CERKEV na Peči: N.N. 20.000 lir.

ZA CERKEV v Gabrjah: N.N. 5.000 lir.

ZA CERKEV v Jamljah: N.N. 100.000; N.N. 1.400.000 lir.

ZA NOVI glas: N.N. 30.000; Jolanda Devetti 20.000; Anton Breclj Bocen 30.000; Neva Fonzari 50.000 lir.

ZA MISIJONE: Anton Breclj 100.000 lir.

DRUŽ. BRECELJ iz Devina ob obletnici smrti očeta Ivana po 50.000 za Novi glas in za Kulturni center L. Bratuž.

ZA ŠTEVERJANSKI vestnik: v spomin na pok. Franca Felca druž. Antona Podveršiča 50.000 lir.

NAROČNIKI, BODITE POZORNI!

Naročnike NG, ki plačujejo naročnino po pošti, naprošamo, naj pri tem pazljivo izpolnijo vse svoje podatke.

Naročnik, ki je na pošti v Sv. Križu pri Trstu poravnal naročnino 3.1.1998, ni pri tem navedel svojega imena in naslova in nam tako vrnil belo položnico. Isto velja za naročnika, ki je v Gorici, na poštne uradu v ul. Rossini plačal s položnico 13. t.m. Naročnike zato prosimo, naj kontrolirajo svoja potrdila o poštnem plačilu. Tistega, ki je plačal v navedenih datumih v omenjenih poštnih uradih, prosimo, naj se čimprej javi na naši upravi (tel. št. 040-365743 v Trstu ali 0481-533 177 v Gorici), da lahko čimprej vključimo plačilo njegove naročnine.

OBVESTILA

POTOVANJE BENELUX. Vabimo Vas na šestdnevno potovanje z NG v Benelux od 6. do 11. julija. Čimprej se vpišite in vplačajte akontacijo 300.000 lir. Vpisovanje je predvideno do zasedbe mest v avtobusu. Vsak udeleženec mora imeti za potovanje veljavno osebno izkaznico ali potni list.

OB DNEVU za življenje organizira Center za pomoč življenju iz Gorice vsakoletno molitveno bdenje za življenje v nedeljo, 1. februarja, ob 20. uri v cerkvi sv. Ignacija na Travniku. Vabljeni starejši in mlajši, predvsem skavtje!

OTROŠKA URICA v Feiglovi knjižnici bo v ponedeljek, 2. februarja 1998, ob 17. uri. Slovensko ljudsko pravljico *Mojca Pokrajculja* bo pripovedovala Barbara Rustja.

PROSVETNO DRUŠTVO Rupa-Peč vabi člane in prijatelje na izlet na sneg v Arnoldstein (Podkloster) v nedeljo, 15. februarja 1998. Odhod iz Rupe ob 6.45. Prijave sprejema Tanja Kovic, tel. 882285.

V KULTURNEM centru Lojze Bratuž razstavlja do 20. februarja Andrej Kosič. Razstava je odprta od ponedeljka do sobote od 17. do 19. ure, ob nedeljah od 10. do 12. ure.

V GALERIJII Il Mulino v ul. Morelli so na ogled dela g. Viktorja Godniča v sklopu cikla *Podobe v službi Duha Resnice*.

PRED 30 LETI JE UMRL ŽUPNIK CIRIL SEDEJ

ADA GABROVEC

Pred tridesetimi leti (1.2. 1968) je v bolnišnici Usmiljenih bratov v Gorici zatisnil trdne oči g. Ciril Sedej, dolgoletni števerjanski župnik. Rodil se je v Cerknem 10.4.1888 v isti hiši, kjer se je 1854. leta rodil njegov stric Francišek Borgija Sedej, goriški kneznadškof. V Sedejevi družini je bilo osem otrok.

"Brihtnega poba" Cirila je nadškof vzel k sebi v Gorico, kjer je pridno študiral in maturiral 1907. leta. Po maturi je 19-letni mladenič šel študirat na dunajsko univerzo. Izbral si je pravno fakulteto in pridno študiral. Po treh letih je v njem dozorel sklep, da postane duhovnik. Vrnil se je v bogoslovje v Gorico in 14.7. 1914 ga je stric nadškof posvetil v duhovnika. Kaplanoval je po raznih krajih. L. 1918 ga je nadškof poslal v Kojsko med Brice, kasneje ga je namestil v Števerjan. Števerjanskim brezdomcem, ki so se vračali iz begunstva, je takratna italijanska oblast dajala lesene barake, da so se v njih naselile družine. Tudi cerkev in župnišče sta bila do tal porušena. Občinska stavba, kjer je bil sedež županstva, je ostala nepoškodovana. V njej se je začasno naselil mladi du-

hovnik. Bogoslužje je bilo najprej v grajski kapelici baronice Tacco v Dvoru. Potem so vojaške oblasti postavile za bogoslužje leseno barako pod lipami na trgu. Ker v Števerjanu mladi duhovnik ni našel primerne stanovanj, se je naselil v prazno župnišče, v pol ure oddaljeni vasi Pod-sabotin. Vsako jutro in ob vsakem vremenu je g. Ciril pešahal preko brajd po poljskih poteh v Števerjan in nazaj. 4.5. 1926 je bila posvečena nova cerkev, župnišče pa je bilo dograjeno šele l. 1928. L. 1927 je mlademu duhovniku umrla mlada sestra Mici. Gospoda Cirila je hudo prizadela izguba te sestre, a še bolj ga je prizadela, ko so mu skoraj 17 let pozneje pri pokolu na Lajšah ustrelili mlajšo sestro Pavlo in nečakinjo Katico.

Socialna slika Števerjana v tem času kaže, da je bilo veliko kmetov kolonov. Po Gentilejevi reformi naj bi bil pouk v šolah v slovenskih vaseh samo v italijanščini. Temu odloku so se uprli vsi slovenski duhovniki. Ker niso hoteli pou-

čevati verouka v šolah v italijanščini, niso bili plačani. Začeli so poučevati verouk izven šole, v maternem jeziku v cerkvah in zakristijah, seveda brezplačno. V Števerjanu je v tistih letih bilo okoli 200 šolo-obveznih otrok. Župnika smo imeli radi in tudi on nam je dal čutiti, da nas ima rad. Pri veroučni uri se nismo dolgočasili: veliko smo molili, poslušali pripovedi g. župnika in brali. Učni knjigi sta bili *Katekizem* in pa *Zgodbe sv. pisma*. Dobivali in brali smo tudi otroški mesečnik *Jaselce*. Od tretjega razreda dalje smo pisali kratke obnove. Tako se je

začel naš pouk v slovenščini; da, v začetku smo pisali slovenske obnove z italijanskim črkopisom. Koliko nočnih ur je porabil dobri župnik, da je te "spise" popravljaj (v treh razredih je bilo okrog 100 zvezkov) in nas uvajal v slovenski črkopis! Nekega dne so zvezki izginili. Po vasi je šel glas, da je bil župnik zaslišan na goriški kvesturi. Odslej smo gojili materni jezik z branjem poučnih knjig. Začel je delovati otroški pevski zbor. Prvi pevovodja je bil mlad fant Lojze Rožič, ki je potem moral zbežati v Jugoslavijo.

8.9.1943 smo vsi mislili, da je vojne konec, pa se je gorje šele začelo. Veliko je bilo še vojnih grozot. Trpko in trdo življenje med zadnjo vojno in po njej v tako prizadeti fari je izpodklopalo zdravje temu tako krepkemu in pokončnemu možu. L. 1961 se je odpovedal župniji in se nastanil kot upokojenec v ljudski hiši na Sovenci. Veliko časa je prebil v bolnišnici, umrl je v Gorici 1.2.1968, dva dni kasneje je bil slovesen pogreb. Dobri g. Ciril že 30 let počiva med svojimi farani. Njegov grob je vedno okrašen s cvetjem in njegovi še živeči farani ga imajo še vedno v lepem spominu.

ARs
GALERIJA

Vljudno Vas vabimo
na odprtje razstave

ROBERT HLA VATY
OB 100-LETNICI ROJSTVA

O umetniku bo govoril Milko Renar
Katoliška knjigarna, Travniki 25, Gorica,
petek, 30. januarja 1998, ob 18. uri.

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
GORICA

Koncertna sezona 1997/98

PAVLE MERKŮ
MED NAMI

Mešani pevski zbor Lojze Bratuž - Gorica
Stojan Kuret, dirigent
Glasbeni atelje Emil Komel

Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica
sreda, 4. februarja 1998,

- ob 19.45: predstavitev nove zbirke Merkujevih skladb za zbor "Od korenin do vrhov"
- ob 20.30: koncert

PETAR MATAJURAC, SLOVENSKE ROJAK O BENEŠKEM ČLOVEKU

ERIKA JAZBAR

"Petar Matajurac, eden najbolj uspešnih in priljubljenih likov izpod peresa Izidorja Predana, se je kakih petindvajset let na vsaki številki Novega Matajurja »pogovarjal« z bralci v narečju. V tej rubriki je predvsem prišla do izraza ustvarjalna moč Predana, ki je s pesniškim pristopom, z ljudsko modrostjo, z ljubeznijo do Benečije in njenega izročila obravnaval problematiko slovenske manjšinske skupnosti na Videmskem, spodbujal v bralcih ljubezen do slovenske zemlje, njenega kulturnega bogastva in slovenskega jezika. Obenem je utemeljeval razloge za vztrajanje."

Piše
Petar Matajurac

Tako nam predstavlja urednica Novega Matajurja, tedinika beneških Slovencev, novo publikacijo z naslovom Piše Petar Matajurac, ki je izšla pri založbi Devin ter prišla med slovenske bralce tudi s podporo Ministrstva za kulturo Republike Slovenije.

Jole Namor je v novi knjigi izbrala in uredila 50 priljubljenih podlistkov Doriča oz. Petra Matajurca, ki jih lahko beremo na 168 straneh in v petih zaporednih vsebinskih poglavjih. Pred očmi ter v naši domišljiji se zvrstijo prizori iz vsakdanjega življenja te slovenske zemlje, težave in problemi malega človeka, ki ga pestijo revščina, zapostavljanje in protislovenska gonja. Avtorjev pristop je včasih duhovit in ironičen, pogosto tudi trd, bojevit in polemičen do vseh tistih, ki so si prizadevali, da bi slovenska beseda izginila iz teh dolin, in to ured-

ničevali z gospodarskim zapostavljanjem in dosledno politiko proti našemu človeku, kar je prineslo do demografskega obubožanja slovenske Benečije. V spisih ne manjka seveda prijateljskih in ljubeznivih spominov na stare navade, tradicije in ljudsko izročilo, ki se pogosto navezujejo na ljubezen in navezanost Predana na lastno zemljo in slovenske korenine.

Prvi razdelek "Naš kralj se je imenoval Savo Nedižnjak" pripoveduje prizore "od takrat, ko smo bili še le sami gospodarji na naši zemlji", od tega "kakuo smo se ženili v starih čajtih", do noveletnih in velikonočnih navad, starih pravljic in strahov. "Smieh je potrieban kot voda in sonce" ter "Vsi ste moji sinovi in vse vas ljubim" prinaša predvsem smešne prizore iz vsakdanjega življenja, medtem ko v poglavju "Biti Slovenec ni me-

štier" izžareva ponos in vztrajnost beneškega človeka na svoji zemlji, prizori iz časa fašističnih provokacij, ko so do včerajšnjega dne "neimenovani" mazali zidove z napisi proti dvojezičnosti.

V zadnjem spisu, ki je bil objavljen 15. februarja 1983 z naslovom "Samuo smart mi lahko zapre usta!", pa Predan tako piše: "Sem tudi - in tu viem - napoti, škomod puno od njih, posebno tistim, ki niso parjatelj naše slovenske skupnosti in so naspruotni progresu Benečije. Ti ljudje pravajo na vseh sort viže utihniti moj glas, mi zamašiti, zatistniti ali zapreti usta. Ne bo šlo! Že od začetka sem poviedu, da bom graju, napadu, šinfu in kregu tiste, ki delajo v politiki, v kulturi al pa v ekonomiji škodo našim ljudem, prav takuo sem poviedu, da

bom hvalu tiste, ki bojo pogamali uzdignit Benečijo. (...) Poviedu sem, da ne znam in ne poznam kompromesu. Zame sta pravica in resnica več vriedna kuot zlatuo."

Nazadnje še beseda o jezikovni plati Predanovih podlistkov. Petar Matajurac piše v beneškem dialektu, vendar gre za neke vrste nadnarečno obliko, tako, ki je lahko dostopna tistim, ki se niso nikoli učili slovenskega knjižnega jezika in obvladajo le dialekt, obenem pa jo lahko beremo tudi Primorci, saj ne prinaša posebnih dialektalnih specifičnosti, kar pomeni, da lahko vsak zamejski človek ceni jezikovno bogastvo slovenske Benečije in Izidorja Predana, ki o slednjem takole piše: "Dialekt je ščurak vode na koritu: če usahne studenec, zmanjka tudi voda na koritu. Naj se nam zagotovi, garantira dotok vode iz naravnih studencev. To nam manjka danes."

28. SREČANJE SLOVENCEV VIDEMSKJE POKRAJINE IN POSOČJA

Posoške občine Kobarid, Tolmin in Bovec ter tolminska Upravna enota so tudi letos organizatorke tradicionalnega srečanja Slovencev Posočja in Benečije. Prireditelji bodo 31. januarja v Hotelu Hvala v Kobaridu, s pričetkom ob 17. uri. Pomembnosti sobotnega slovenskega druženja bosta s prisotnostjo dodala slovenski zunanji minister dr. Boris Frlec in minister za kulturo Jožef Školč. /MR

ZIMSKE OLIMPIJSKE IGRE 2006

ITALIJA NE PODPIRA TRBIŽA

ERIK DOLHAR

Napoved o morebitni "skoraj škandalozni izbiri", kot jo je v prejšnji številki NG označil naš sogovornik Peter Gerdol, se je uresničila. Dokončno ime kraja, ki bo Italijo zastopal na izboru Mednarodnega olimpijskega komiteja (MOK) pri dodelitvi zimskih olimpijskih iger (ZOI) leta 2006, nam pred zaključkom redakcije sicer še ni znano, lahko pa navedemo "skoraj škandalozno" izjavo, s katero je predsednik CONI-ja Pescante v torek, 20. t.m., v Rimu sprejel delegacijo Furlanije-Juljske krajine s predsednikom deželnega odbora Cruderjem na čelu.

Kot znano, se za prireditelje ZOI 2006 v Italiji potegujejo tri zimskošportna središča: Piemont, Veneto in naša dežela oz. Trbiž, ki je vključen v skupno kandidacijo s Koroško in Slovenijo, nosilec katere je Celovec. Prav v zvezi s tem je Pescante izjavil, da CONI daje prednost Turinu in Benetkam, ker gre pač za "čisto italijanski" kandidacijo, medtem ko je Trbiž del "mednarodne" kandidature. Zato bo CONI predlagal ali Piemont ali Veneto, medtem ko bo Italija pobudo treh dežel podprla le v primeru, da bi "čista nacionalna" kandidatura propadla pred končnim izborom MOK-a.

Ko je že vsem jasno, koga je Italija predlagala, pa lahko tudi potrdimo, da taka italijanska izbira nima nobene mo-

Brez meja

žnosti za uspeh. Že večkrat smo poudarili, da je absolutno najmočnejši kandidat švicarski Sion, ki je že nekajkrat neuspešno kandidiral in nato vsakič dopolnil svoj predlog. S Sionom bi se lahko enakovredno kosala le skupna kandidatura treh dežel; sedaj pa, ko nam je znano, da Italija podpira ali Turin ali Benetke, je jasno, da bo ta kandidatura ošibila pobudo "iger brez meja". Nekaj podobnega se je zgodilo pred štirimi leti, ko je Avstrija predlagala Graz, namesto da bi podprla skupno kandidacijo treh dežel.

Spet zamujena priložnost za ovrdenotenje srednjeevropskega prostora! In žal, Italija ima spet "prste vmes"! Kot je v drugem pogovoru za NG (8.1.98) dejal Vojteh Budinek, lahko srednja Evropa sedaj pozabi na kakršnekoli olimpijske igre za najmanj 20 let!

KOROŠKA

DVA JANUARSKA JUBILEJA

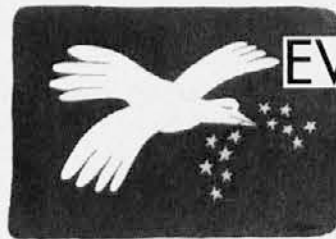
Minuli teden sta bila na Koroškem dva pomembna jubileja. Najprej 22. t.m. je praznoval 75. rojstni dan dr. Valentin Inzko, dan navrh pa so že devetnajstič poddelili Tischlerjevo nagrado.

Dr. Inzka so javnosti predstavili že v oddaji *Dober dan Koroška* 18. januarja, potem pa še v slovenskem in nemškem časopisu. Mnogi ga upravičeno imenujejo zgraditelja mostu med nemško in slovensko govorečimi Korošci, zato tudi niso presenetljiva številna odlikovanja, ki jih je zavedni koroški Slovenec, kulturni delavec prejel v zadnjih letih - med drugim npr. srebrno odličje Republike Slovenije, zlato odličje dežele Koroške in Hemino medaljo. Po njegovem mnenju sta bili za Koroško odločilni predvsem dve letnici: deželnozborna volitve leta 1945 (ko so koroški Slovenci prvič napakno reagirali) in deset let pozneje (1955), ko sta nastali dve osrednji organizaciji koroških Slovencev, NSKS (kateriga predsednik je bil slavljenc 9 let) in ZSO. Vesel je bil skupnega praznovanja plebiscita leta 1995 (75-letnica), še bolj vesel pa bi bil, če bi se osrednji slovenski organizaciji odločili za skupni jezikovni sodelovanje. Sodeloval je pri koroški škofjski sinodi leta 1972, ko je skupaj (in to dobri dve desetletji)

z dr. Waldsteinom skrbel za nemško-slovensko cerkevno sodelovanje.

V petek, 23. januarja, so se Korošci na več mestih spomnili očeta in prvega ravnatelja Slovenske gimnazije, zavednega koroškega Slovenca in prvega predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev, dr. Joška Tischlerja. Kot vsako leto po njegovi smrti (leta 1979) so se zbrali na pokopališču v Žrelcu. Letos je Tischlerjevo nagrado prejel najmlajši med dosedanjimi prejemniki, komaj 35-letni Miha Dolinšek. NSKS in KKZ sta mu jo podelila kot priznanje za nove oblike mladinskega dela. Miha Dolinšek, rojen v Železni Kapli in nekdanji absolvent Slovenske gimnazije, je za svoje delo prejel že več nagrad oz. priznanj: večkratno mednarodno filmsko nagrado za nekomercialni film *Ebensee*, odličje Zveze slovenskih organizacij Slovenije za zlatim listom in najnovejšo, "Twister", ki ga podeljuje koroška Gospodarska zbornica. Slovesne podelitve se je udeležilo lepo število uglednih gostov.

RB

EVROPA NARODOV (3)

VIDA VALENCIČ

V vrsticah, ki sem jih napisala v prejšnji številki, sem označila valižanski narod predvsem kot samozavesten keltski narod, ki nemalokrat kaže zdravo mero upora zoper tuje (angleške) določbe. Zdelo se vam bo mogoče čudno ali neverjetno, vendar radikalno spremembo v celotnem dojemanju lastne identitete tega naroda je povzročilo predvsem eno, točno določeno dejanje, in sicer daljši govor valižanskega intelektualca Saundersa Lewisa na valovih radijske postaje BBC Wales leta 1962. Eksplozivnost njegovega sporočila je bila predvsem v oznaki prihodnosti valižanskega jezika: "V takih razmerah bo valižanski jezik na začetku prihodnjega stoletja že izumrl. Menim, da naša poglobljena naloga ni zahtevati politično samoodločanje, pač pa se predvsem boriti za obstanek našega jezika, kar je seveda samo po sebi revolucionarno". Revolucionarnost tega sporočila je bila predvsem v dokaj ostru obsodbi delovanja obstoječe valižanske stranke Plaid Cymru (Valižan-

ska stranka), s katero ni bila zadovoljna predvsem mlajša generacija kasnejših valižanskih aktivistov. Mladi Valižani se v bistvu niso strinjali z izključno uradnim, konstitucionalnim bojem valižanske stranke in so zato izrazili zahtevo po veliko ostrejšem organiziranem napadu na angleške institucije. Tak napad so udeležili z ustanovitvijo prav posebnih organizacij: *Cymdeithas yr Iaith Gymraeg* (Združenje za valižanski jezik), ki si je zadala kot edini cilj braniti valižanski jezik. Prav gotovo je način protesta, ki ga izvaja na stotine (predvsem mladih) Valižanov, nam v določeni meri tuj. Verjetno je odvisno od značaja, predvsem od individualizma, ki prevladuje v Italiji in nam je šel do kosti. Omenjena valižanska organizacija v bistvu deluje kot pri nas prof. Samo Pahor, z razliko, da je učinek mnogo večji zaradi številčnosti njenih članov. V zadnjih dvajsetih letih je na stotine mladih Valižanov demonstriralo na mestnih ulicah, okupiralo pošto urade, prostore radijske in televizijske hiše BBC,

zahtevalo dvojezične obrazce za poravnavo raznoraznih davkov, trdovratno molčalo na sodiščih, ker je bil sodni postopek izključno v angleščini, načrtno zamenjevalo angleške cestne table z valižanskimi, skratka, eklatantno privedlo na dan protest proti kulturni podrejenosti valižanskega naroda angleškemu jeziku. Uporniška duša tega naroda pa je razvidna tudi v samem nastanku valižanske televizijske postaje Sianel Pedwar Cymru (Četrni kanal - Wales). Valižani sploh niso potrpežljivo čakali nanjo; poglobilni delež za njeno ustanovitev gre valižanskemu parlamentarcu Gwynforju Evansu, ki se je odločil za glavnostno stavko. Thatcherjeva (teklo je leto 1979) si seveda ni mogla privoščiti še dodatnih problemov v Walesu, ki bi samo stopnjevali ogorčenost Valižanov zaradi zaprtja rudnikov. Poleg tega je angleška oblast imela polne roke dela z običajno nemirno situacijo v Ulsterju. Da bi preprečila skrajno neugledno novico o gladovni stavki enega od britanskih parlamentarcev, je Margaret Thatcher zagotovila Walesu novo televizijsko postajo, ki danes oddaja skoraj izključno v valižanskem je-

ziku, predvsem pa s svojo bogato neodvisno produkcijo najrazličnejših programov in filmov predstavlja gonilno silo tako kulturnega kot ekonomskega preporoda tega naroda. Zaradi dolgotrajnih protestnih akcij valižanskih aktivistov in učinkovitega dela stranke v londonskih političnih meandrih obstaja v Walesu visoka mera dvojezičnosti, koncentrirana predvsem na zahodnem in severnem delu dežele. Zanimivo je predvsem dejstvo, da so v javnih ustanovah dvojezični prav vsi napisi, do najmanjše in najmanj vidne oznake toaletnih prostorov. Jezik tako pridobiva na ugledu, predvsem pa na volgi, ki jo lahko odigrava ne samo v običajni humanistični sferi, pač pa tudi v izredno poangleženih tehničnih strokah. Kar pa je ta narod dosegel, je predvsem sad velike socialne povezanosti in čuta skupnosti. In najbolj verodostojna podoba valižanskega naroda? Prav gotovo t.i. "Eisteddfod", ogromni "državni" festival valižanske kulture, ki iz leta v leto teden dni izmenoma poteka na severu in na jugu dežele že... 800 let! Tekmovanja v poeziji, prozi, najrazličnejši koncertni in dramski dogodki, razstave, plesi, zabavne točke in še mnogo drugega, izključno v valižanščini. Kot protutež manjvrednostnim oznakam manjšinskih kultur.

DAUJE

UREJANJE NESKLADIJ V PLAČNEM SISTEMU, DA BO MANJ KRIVIC

MARJAN DROBEŽ

Slovenska javnost je preseñena, osupla ali celo ogorčena zaradi posameznih dogodkov oz. afer, ki pretresajo državo in politiko. K slednjim v zadnjih dneh uvrščajo opozorila Mednarodnega denarnega sklada o tem, da bi morala Slovenija čimprej opraviti reformo pokojninskega sistema (stanje je zdaj že tako kritično, da mora en aktivni zavarovavec delati oz. zagotavljati denar za enega upokojenca), utrditi javne finance in uvesti t.i. davek na dodano vrednost. Ne bi se smelo več dogajati to, kar se je zgodilo letos, ko je Državni zbor šele nedavno sprejel proračun za leto 1997.

Največ zanimanja, odmevov in ocen, seveda kritičnih, pa je vzbudil primer, ki ga imenujemo afera, dveh agentov Varnostno-obveščevalne službe Ministrstva za obrambo, ki sta v začetku januarja z vozilom opremljenim z najsodobnejšo elektronsko opremo za prisluškovanje, prestopila slovensko-hrvaško mejo in bila v sosednji državi aretirana. Primer je še poln nejasnosti in neznank in ga bodo še nekaj časa preučevali. Po mnenju nekaterih gre za malomarnost oz. napako agentov, drugi pa opozarjajo, da bi lahko šlo za vnaprej pripravljeno akcijo s političnimi obelježji in cilji. Predsednik vlade Drnovšek, obrambni minister Tit Turnšek in predstavniki zunanjega ministrstva so javnost poskušali pomiriti z zagotovili, da zaradi omenjene afere Slovenija ne bo zapustila vojašnice na Trdinovem vrhu ob slovensko-hrvaški meji, na kar so posamezni politiki namigovali. "Problem bo rešljiv samo tako, kot bo določal morebitni bližnji sporazum o državni meji na kopnem in na morju med državama," je bilo poudarjeno na najvišji ravni. Predsednik vlade je zaščitil obrambnega ministra Tita Turnška, ki bi moral po mnenju nekaterih političnih strank in javnih glasil odstopiti. Kaže, da v tem primeru vsaj za zdaj ne bo odstavljen, čeprav sta v preteklosti prav

zaradi objektivne odgovornosti morala zapustiti svoji funkciji notranji minister Ivo Bizjak in obrambni minister Janez Janša.

ZAKON O JAVNOSTI PLAČ V JAVNEM SEKTORJU

Medtem kaže, da bodo v Sloveniji vendarle sprejeli zakone in druge ukrepe, da bi odpravili neskladja med visokimi prejemki poslancev, visokih državnih uradnikov in vodilnih bančnih uradnikov ter nizkimi plačami delavcev v gospodarstvu. Sindikati opozarjajo, da sedanjih razmer v plačni politiki ne bodo več dolgo prenašali, in če ne bodo spremenjene, pravijo, "bomo delavce poslali na ulice." V Sloveniji so se med leti 1992 do 1997 realne plače povečale za več kot 40%, medtem ko je bruto domači proizvod narasel samo za 20%. Pri tem je zaskrbljujoče to, da plače najbolj naraščajo v negospodarskih dejavnostih, v industriji in v drugih proizvodnih panogah pa prejemki ostajajo nizki.

Državni zbor bo v okviru urejanja plačne politike, to je zagotavljanja pravičnejših razmerij med plačami, sprejel za-

kon o javnosti plač v javnem sektorju. V slednjega bodo spadali državna uprava, parlament, celotni sistem raznih državnih agencij, skladov, zavodov in drugih dejavnosti in banke. Vlada naj bi "zamrznila" plače okoli tisoč funkcij na raznih ravneh. Med temi so tudi poslanci, ministri in sodniki. Poslanci so na primer decembra lani prejeli povprečno po 700 tisoč tolarjev.

Zdi se, da je slovenska vlada zdaj odločena narediti red na področju plač. Usklajevanju prejemkov se najbolj upirajo v bankah, Slovenski razvojni družbi in v podjetjih, ki so njena last. Vlada je na svoji seji prejšnji teden ponovno zatrdila, da pri usklajevanju plač ne gre za uvajanje uravnilovke ali za odstavitev neposlušnih direktorjev, temveč za vzpostavitev reda in preglednosti v javnih podjetjih, zavodih in organizacijah. Zato vztraja pri svoji zahtevi, "da bodo morali direktorji ter člani uprav in nadzornih svetov, ki sklepa vlade ne bodo upoštevali oz. spoštovali, oditi s svojih položajev".

SPORAZUM O PRENOVI ŠOLSKEGA SISTEMA

Liberalna demokracija Slovenije, Slovenska ljudska stranka in Demokratična stranka upokojenecv, torej stranke, ki sestavljajo vladno koalicijo, so podpisale sporazum o vprašanih, ki zadevajo prenovu šolskega sistema v Sloveniji. Gre za načrt nacionalnega pomena in je zelo važen za nadaljnji razvoj slovenske države. Vlada je skladno s sporazumom imenovala nov Nacionalni kurikulumni svet, ki bo vodil vsebinsko prenovu šolstva. V tem organu imajo strokovnjake, ki izhajajo iz vseh treh koalicijskih strank. Sporazum o prenovi šolskega sistema tudi določa, da bodo ob strokovni podpo-

ri Zavoda za šolstvo pripravili nekatere spremembe učnih načrtov, tako da jih bodo dopolnili z najnovejšimi izkušnjami in spoznanji, pri čemer bodo učence razbremenili pretiranega in nepotrebega učenja. Skladno s sporazumom med tremi strankami bodo spremenili tudi nekatere člene Zakona o osnovni šoli. Izvajanje obvezne 9-letne osnovne šole v Sloveniji naj bi prestavili za eno leto, tako da bi jo začeli uveljavljati leta 2000. Namesto obveznega predmeta "Etika in družba" bodo v osnovnih šolah poučevali predmet "Državljanstva vzgoja in etika".

M.

SREČANJE PREDSTAVNIKOV CERKVE IN ŽUPANOV

Župana Nove Gorice in Ajdovščine Črtomir Špacapan in Kazimir Bavec sta prejšnji teden priredila sprejem za predstavnike Cerkve. Obravnavali so vprašanja predvsem materialne narave, ki so pomembna za nemoteno delovanje Cerkve. V Novi Gorici so se predstavniki novogoriške in šempetske dekanije ter predstojnika frančiškanskih samostanov na Kostanjevici in Sv. gori zahvalili občini za finančno pomoč, ki jo daje za vzdrževanje objektov na Kostanjevici in za uveljavljanje božje poti na Sv. gori. Prispevke občine pa bo spričlo del, ki so v teku ali pa jih še načrtujejo, treba povečati, pri čemer bi želeli tudi finančno pomoč ministrstva za kulturo. Na Kostanjevici zdaj obnavljajo oz. posodablajo pomembno knjižnico patra Stanislava Škrabca. Baziliko in samostan na Sv. gori pa bodo morali usposobiti, ker bosta vključena v program slovesnosti, ki bodo v Sloveniji potekale v svetem letu 2000.

Na srečanju v Novi Gorici so duhovniki poudarili, da Cerkev na Primorskem nikoli ni bila bogata, vendar pa zahteva vrnitev nepremičnin, ki so ji bile odvzete pod prejšnjim režimom. Cerkvi npr. še nista bili vrnjeni župnišči v Solkanu in Bukovici na Vipavskem. Na srečanju v Ajdovščini pa so poudarili, da je treba pospešiti priprave za zgraditev nove cerkve v Šturjah.

M.

KRAŠKA BOŽIČNICA

V mogočni komenski župni cerkvi je v nedeljo, 25. januarja, izzvenela božičnica cerkvenih pevskih zborov Kraške dekanije. Na reviji se je predstavilo 10 odraslih župnijskih zborov ter troje otroških. Kot gost iz zamejstva je nastopil Moški zbor Sv. Antona iz Trsta. Slednji je z oktetom Kres iz Rodika izvajal ljudske božične v priredbi Ubalda Vrabca in s tem počastil obletnico skladateljeve smrti. Nastopajoči zbori so s svojimi zborovodji in organisti pokazali sprejemljivo kakovostno raven. V glavnem so izvajali znane božične skladbe domačih avtorjev. Reviji je sledila priložnostna misel komenskega kaplana Petra Černigoja. Skupno petje pa je vodil lokavski župnik Lojze Furlan, ki je referend za cerkveno glasbo v kraški dekaniji in ima tudi največ zasluga za nemoten potek božičnice.

Čudovito, umetniško izdelane kraške jaslice v komenski cerkvi so nam pričarale pristno božično vzdušje in tako obogatile nedeljski popoldan.

ER

"VENEC SPOMINČIC MOŽU NA GROB"

PETER SIMONITI

Sonetni venec Ljubke Šorli Bratuž *Venec spominčic možu na grob* je z zadnjo prireditvijo v letu 1997 dosegel že petnajsto predstavitev. Ljubiteljsko gledališče Teharje ga je uprizorilo v različnih sestavah: skupaj s pevci Vokalne skupine Kompolčani iz Kompol nad Štorami, z oktetom Vrtnica iz Nove Gorice, z Mešanim pevskim zborom Emanuel iz Celja in z raznimi organisti. Še posebej moramo omeniti naše sodelovanje z Moškim pevskim zborom Mirko Filej iz Gorice in organistom profesorjem Hubertom Bergantom, ki je postalo že prijateljsko in upam, da se bo nadaljevalo.

Predstavitve v tem sestavu je bilo dosedaj sedem. V letu 1997 smo skupaj nastopili tudi v Križevcih na Hrvaškem, 15. novembra pa v Slovenji Gradcu ob 25-letnici smrti gospoda Jakooba Sokliča, slovenjgraškega župnika, ki je

dolga leta sodeloval v Istri, od koder so ga fašisti leta 1934 izgnali. Zadnja predstavitev Sonetnega venca je bila v Celju 13. decembra lanskega leta pod pokroviteljstvom Svetovnega slovenskega kongresa - Konferenca za Slovenijo in je bila posvečena spominu 60-letnici smrti Lojzeta Bratuža. Poleg recitatorke Sonje Mlejnik, povezovalke večera Silve Železnik, organistke profesorice Alenke Založnik in govornika Petra Simonitija kot predstavnika Slovenskega kongresa je na svečanosti sodeloval Mešani pevski zbor Emanuel iz Celja.

V letošnjem letu načrtujejo v okviru Svetovnega slovenskega kongresa nekaj izvedb Sonetnega venca v zamejstvu, saj ga obiskovalci vedno izredno lepo sprejemajo. Veseli bi bili, če bi pri teh predstavah sodeloval nam priljubljen zbor Mirko Filej iz Gorice in organist Hubert Bergant.

PREMIERA PDG

VSE, KAR VIDIMO OKROG NAS, JE ODSEV LASTNIH MISLI...

MARJANA REMIŠ

S slovensko prazvedbo treh enodejank Petra Barnesasa z naslovom *Ni tako slabo, kot zgloda* v režiji Jaše Kamnika so novogoriški gledališčniki na nedavni premieri poželi uspeh, aplavz in ovacije predpremijskega in premierskega občinstva.

Z odlično prevedenim tekstom, ki je tudi v Angliji bil ocenjen in nagrajen za najboljšo TV igro, napolnjeno z domisljicami, humorjem in satirnim besednim poigravanjem (prevajalec Srečko Fišer), so se spopadli Jože Hrovat, Janez Starina, Ivo Barišič, Branko Završan kot igralski gost in svetovalec za gib ter Mira Lampe Vujičič. Dramaturginja predstave, ki bo zagotovo pobirala nagrade na gostovanjih in odstirala zastrto v publiko, je Tea Rogelj, avtor glasbe Gregor Strniša, scenografa in kostumografa Barbara Matul Kalamar, oblikovalec luči Samo Oblokar, svetovalec za borilne veščine pa Rajko Pavšič. Peter Barnes v treh enodejankah, ki jih do zaključka pripelje skupna rdeča nit, spregovori o hendikepiranosti, človeški drugačnosti, ki polno in glasno, kakor v Novi Gorici, redkeje zaide na gledališke odre. Z njo se prepričljivo in pošteno soočijo igralci; z bolj mešanimi občutki in manj razčiščenimi pojmi v parterju pa... vsaj na začetku... gledalci. Ko pa publika dopusti, da v njeno dušo zaide samo tisto, kar predstava, igralci, prevajalec in avtor žele povedati, se dvorana slišno oddahne (s prvimi glasnimi salvami smeha, ki so na začetku skromnejše..., ker... se ne sme...).

Sprožajo se osnovni človeški mehanizmi; smeh preseže občutke nelagodja, morda kričde, da nismo vsi enaki, smeh napolni obraze gledalcev in počasi, če mu to dopustimo, v nas topi privzgojena čustva, ki jih v sebi nosimo ob pogledu na drugačnega, če želite, prizadetega človeka, ki ljubi, pleše, se želi učiti juda, vara in je prevaran..., ki živi tako (v nekaterih primerih pa skoraj tako) kot vsi drugi na svetu...

Predstava nosi v sebi jasno sporočilnost z močno individualno noto: ni greh smejati se smešnemu in zamisliti se žalostnemu, bistvo je oba sprejeti. Slednje pa je mogoče le, če se predstavi in občutkom, ki nam jih v prvem trenutku zbudi morda na ravni nezavednosti, prepustimo.

OBVESTILA

LAVRIČEVA KNJIŽNICA v Ajdovščini in Goriška Mohorjeva družba vabita na predstavitev knjižne zbirke GMD za leto 1998 in knjige *David Doktorič med starim in novim svetom*, ki bo v prostorih Lavričeve knjižnice v torek, 3. februarja 1998, ob 18.30 ob prisotnosti avtorjev in urednikov.

OBČINA BRDA vabi na *Praznik slovenske kulture*, ki bo v Viteški dvorani na gradu Dobrovo v petek, 6. februarja, ob 20. uri. Spored: recital pesmi Ludvika Zorzuta, ki ga izvajajo otroci OŠ Dobrovo, nastop MePZ Štandrež in predstavitev delovanja Goriške Mohorjeve družbe.

V SLOVENIJI HITER RAZVOJ TELEKOMUNIKACIJ

Družba Telekom Slovenije je med najbolj uspešnimi in finančno donosnimi v Sloveniji, kar je tudi posledica njene monopolnega položaja na tržišču govorne telefonije. Zakon določa, da bo imel Telekom do konca leta 2000 izključno pravico do ponujanja ustreznih storitev. Zdjaj je torej omenjena družba še zaščiten, po letu 2000 pa se bo tržišče govorne telefonije odprlo tudi konkurenčnim družbam, bodisi slovenskim ali pa tistim iz držav članic EZ. Še nekaj let in na tem področju bodo zabrisane državne meje. Logično je torej, da bo-

do tudi slovenski operaterji postali samo del evropskega telekomunikacijskega omrežja. In tudi slovenske cene bodo lahko samo del evropskih, ne bistveno višje in tudi ne bistveno nižje.

V primerjavi z drugimi vzhodnimi srednjeevropskimi državami, ki se zavzemajo za vstop v EZ, je v Sloveniji položaj na področju telekomunikacij precej boljši. Toda čeprav pride 35,5 telefona na 100 prebivalcev, še vedno zaostajamo za razvitejšimi državami EZ. Stanje se je tako izboljšalo, da je povpraševanje po prvih telefonskih priključkih

pravzaprav že izpolnjeno. Lani je povpraševanje upadlo s skoraj 50 tisoč na 20 tisoč priključkov. Miran Kramberger iz Telekoma Slovenije zatrjuje, da bo v letu 1998 povpraševanje po prvih telefonskih priključkih povsem zadovoljeno. V državi je pripravljenih okrog 750 tisoč telefonskih priključkov in skoraj 100 tisoč prenosnih telefonov, ki jih imenujejo *mobiteli*. Med območji z najbolj gostim telefonskim omrežjem so Koper, Nova Gorica in Goriška Brda.

Zanimivo in spodbudno je, da je Slovenija po uporabi interneta glede na svojo velikost in število prebivalstva že visoko nad povprečjem držav EZ.

M.

DVE TRŽAČANKI NA SEMINARJU V LJUBLJANI

"SLOVENIJA TVOJA PRILOŽNOST" (1)

MATJAŽ RUSTJA

Vsaka mlada država mora nujno iskati poti promocije, zanesljivosti in ugleda v svetu. Za novo leto je Študentska organizacija univerze v Ljubljani (ŠOU) poslala v svet razglednico slovenskega gospodarstva, ko je organizirala od 12. do 22. januarja seminar pod naslovom *Slovenija tvoja priložnost*. S posegi visoko kvalificiranih predavateljev in z obiskom važnejših objektov mogotcev slovenskega gospodarstva so se udeleženci podali v raziskovanje še ne povsem oblikovane, a za sodelovanje dokaj zanimivega ekonomskega sistema države na stičišču evropskih kultur. Od tržaških študentskih organizacij je na seminar odšlo kar osem mladih: pet iz MOSP-a in trije iz Kluba slovenskih študentov Trst. Da bi kaj več izvedeli o tem, smo na razgovor povabili **Kristino Valenčič** (študentka političnih ved, doma iz Opčin) in **Jano Kosmač** (študentka prava, doma iz Zatrežca).

Kako je padla odločitev, da se udeležiti tega seminarja?

Kristina: Iskreno moram reči, da sploh nisem imela časa za razmislek, ker sem za ta seminar izvedela šele zadnji trenutek. Program se mi je zdel izredno zanimiv in nad vse vabljiv za študente moje fakultete (politične vede), kot tudi za študente pravne ter še posebej ekonomske fakultete. Tako sem se odločila, da se pridružim skupini, ki se je na seminar prijavila na pobudo MOSP-a, tudi če v tej skupini doslej nisem sodelovala.

Udeleženci seminarja

Kakšen je bil odziv na seminar?

Kristina: Organizatorji seminarja - ŠOU - so prvotno namenili le-tega vsem slovenskim študentom izven Slovenije. Tako so pričakovali največjo udeležbo iz ZDA, Kanade, Avstralije, Argentine, Nemčije ter končno tudi sosednjih držav Italije, Hrvaške in Avstrije. Žal pa so se povabilu odzvali samo študentje iz Italije, Hrvaške in Argentine. Tudi iz zamejstva ni bilo veliko udeležencev zaradi preskromnih stikov med ŠOU in zamejskimi študenti, tako da nekateri, ki bi jih seminar nedvomno zanimal, o pobudi niso bili sploh seznanjeni.

Kako je potekal program?

Udeležila sem se samo prvega dela seminarja, t.j. makroekonomskega. Prvi dan smo najprej imeli sprejem biv-

šega rektorja ljubljanske univerze, pozneje pa predavanje novega rektorja, znanega ekonomista Jožeta Mencingerja. Predstavil nam je gospodarsko stanje Slovenije in je svoje predavanje razčlenil na štiri glavne točke: kako je potekala tranzicija; privatizacija v Sloveniji; sedanje gospodarsko stanje; vključevanje Slovenije v EU. Sledil je nato obisk na Ministrstvu za ekonomske odnose in razvoj, točneje na Inštitutu za makroekonomske analize in razvoj, kjer so nam predavatelji podali po-

drobnejšo sliko Slovenije kot države v tranziciji, s tem povezane težave ter pot Slovenije v EU. Naslednjega dne smo obiskali Banko Slovenije, kjer so nam predstavili funkcijo te banke, njeno dejavnost in potek njenega poslovanja s tujino. Nato so nam na Agenciji za prestrukturiranje in privatizacijo obrazložili, kako je pravzaprav potekalo lastništvo podjetij po osamosvojitvi. Z obiskom ljubljanske Borze je bil makroekonomski del seminarja zaključen. Že istega popoldneva smo se odpravili v Novo Gorico, kjer so nam kot prvo točko makroekonomske analize slovenske države predstavili delovanje HIT-a Nova Gorica.

Kako so vam predstavljali Slovenijo, njeno vlogo in torej možnosti v Evropi in svetu?

Kristina: Moram reči, da je večina predavateljev gledala nad vse optimistično na sedanje stanje Slovenije, na pot, ki jo je že prehodila od osamosvojitve do danes. Navdušeno so nam predstavili program o njeni dokončni vključitvi v EU, katero so vsi predavatelji soglasno videli kot edino možno rešitev za nadaljnji razvoj in ekonomsko rast Slovenije.

DALJE

ITALIJANSKO PRAVO

OLAJŠAVE ZA GRADBENA POPRAVILA

DAMJAN HLEDE

Finančni manever za leto 1998 (zakon št. 449 z dne 27. decembra 1997) je, sicer z nekaterimi manjšimi spremembami, potrdil davčne olajšave za gradbena popravila, ki jih je predvideval že osnutek zakona, o katerem smo v Novem glasu že pisali 30. oktobra 1997. Poglejmo torej podrobneje, za kaj gre pri teh olajšavah.

Višina odbitka. V bistvu gre za možnost odbitka 41% gradbenih stroškov, ki jih bodo zainteresirani davkoplačevalci (ki morajo biti ali lastniki nepremičnine ali pa njeni najemniki oziroma uporabniki) pod pogodbo "komodata" imeli v letih 1998 in 1999. Upoštevali se samo stroški do 150 milijonov lir na leto. To pomeni, da se bo lahko odbilo 41% od največ 150 milijonov lir stroškov, porabljenih v letu 1998, in 41% od največ 150 milijonov lir stroškov, porabljenih v letu 1999 (vsega skupaj se bo lahko torej odbilo 123 milijonov lir). V prvi davčni prijavi (torej leta 1999 v prijavi za dohodek iz leta 1998) bo moral davkoplačevalec izbrati ali omenjeni odbitek porazdeliti v naslednjih petih ali v naslednjih desetih davčnih obdobjih.

Mehanizem odbitka. Omenjenih 41% stroškov se bo odbilo od bruto davka Irpef: v bistvu se bo odbitek (1/5 ali

1/10 odtegljivih stroškov vsako leto z ozirom na zgoraj omenjeno opcijo) odštel od davka, ki bi ga bilo treba plačati, ko bi tega odbitka ne bilo. Če znesek odbitka presega znesek davka, se davek izniči, presega pa gre v izgubo.

Obveznosti davkoplačevalcev. Pred začetkom gradbenih del mora vsakdo:

- s priporočenim pismom javiti pristojnemu uradu neposrednih in posrednih davkov občinska gradbena dovoljenja, katastrsko dokumentacijo zainteresirane nepremičnine in dokaz plačila zadnjega davka lci;
- javiti s priporočenim pismom pristojni zdravstveni ustanovi datum začetka del;
- shraniti fakture in druge davčne dokumente, ki potrjujejo izplačilo stroškov;
- shraniti potrdilo o izvedenem plačilu v prid tistemu, ki je izvedel popravilo (plačilo mora biti nujno izvedeno s sistemom bančne akreditacije = t.i. *bonifico bancario*!);
- če gre za dela, katerih stroški presegajo 100 milijonov lir, je treba davčnim uradom izročiti tudi potrdilo o izvedbi del, ki ga mora podpisati usposobljeni projektant.

Ko gre za dela v kondominijih, je treba izročiti tudi podatke o porazdelitvi stroškov med solastniki in odločbo zbora solastnikov, ki sklene gradbeni poseg. Ko gre za dela, ki jih ne izvaja lastnik, je treba izročiti tudi kopijo registrirane pogodbe (najem ali komodat) in izjavo lastnika, da potrdi gradbeni poseg.

Popravila, ki so že v teku. Olajšave so možne tudi za tista popravila, ki so že v teku (seveda samo za stroške, porabljene v letih 1998 in 1999). V tem primeru je treba zgoraj omenjene dokumente izročiti pristojnim uradom v teku 40 dni od vstopa v veljavo izvajalnega pravilnika za te olajšave, ki ga predvideva sam zakon št. 449 in ki ga mora finančno ministrstvo izdati v mesecu januarju.

Gradbeni posegi, za katere veljajo olajšave. Poglejmo sedaj, za katere posege bodo veljale omenjene olajšave. Treba je ločevati med "večstanovanjskimi stavbami" in "posamičnimi nepremičninskimi enotami". Kar se tiče prvih, bodo olajšani posegi, ki spadajo v: redno vzdrževanje, izredno vzdrževanje, restavriranje in varovalni posegi, restavriranje skupnih delov večstanovanjskih stavb. Isti posegi bodo olajšani tudi pri posamičnih nepremičninskih enotah, z edino izjemo del, ki spadajo v redno vzdrževanje. V vsakem primeru pa veljajo olajšave za posege, ki težijo po prilaganju normam (električne in plinske napeljave), za izdelavo parkirišč, za odstranitev arhitektonskih pregrad. Med olajšave spadajo tudi t.i. tehnični stroški (stroški, ki so povezani z načrtovanjem s strani projektantov).

SGZ GORICA

PREDAVANJE O FISKALNIH NOVOSTIH ZA KMETOVALCE

Gospodarsko združenje iz Gorice si prizadeva, da bi čimbolj kapilarno obvestilo gospodarstvenike o fiskalnih novostih, ki jih prinašajo letošnji proračunski zakon in z njim povezani dekreti. S tem namenom je pred dnevi zelo uspešno priredilo predavanje o fiskalnih novostih za kmetovalce iz Števerjana in Krmina. Predaval je dr. Sergio Mogo-rovich, priznan goriški komercialist, svetovalec SGZ-ja. Številnim prisotnim kmetovalcem je v občinski sejni dvorani v Števerjanu podrobno opisal in razložil novosti na področju fiskale, ki bodo doletele kmetovalce od letos dalje. Kmetovalci bodo morali tudi plačevati davek na dodatno vrednost IVA, uveden je deželni davek na dohodek IRAP in nešteto drugih manjših novosti. Prisotni so zelo pozorno spremljali razlaganje dr. Mogorovicha in mu ob koncu postavili več vprašanj, na katera je predavatelj natančno in jasno odgovoril. Ker je zanimanja veliko, bo SGZ organiziralo še več podobnih predavanj za vse vrste dejavnosti.

IZOBRAŽEVALNO POTOVANJE GOSTINCEV SDGZ V DOLINO LOIRE

Gostinska sekcija pri Slovenskem deželnem gospodarskem združenju prireja izobraževalno potovanje v Francijo. Od 3. do 8. marca bodo obiskali vinorodne okolišče doline Loire. Trije intenzivni dnevi bodo namenjeni ogledu najboljših kleti in restavracij, srečanjem s proizvajalci in gostinci ter pokušnji vin in krajevne kuhinje. Udeleženci bodo uživali naravne lepote, slovite gradove Loire in daljši postanek v Parizu. Let v Francijo in nazaj je predviden z letališča Brnik. Vabljeni so v prvi vrsti gostinci, člani SDGZ in SGZ Gorica, udeleženci prejšnjih potovanj v vinorodne okolišče Francije in Kalifornije, vinogradniki iz Brd in Krasi ter ljubitelji enogastromskega turizma. SDGZ si obeta predvsem odziv operaterjev, saj Francija ima kaj pokazati na tem področju. Izredne strokovne izkušnje bodo lahko spodbuden zgled za vse gostince in proizvajalce, ki skušajo z novim pristopom in kakovostno ponudbo odgovoriti na nove potrebe na trgu. Za podrobni program, vpisnino in informacije je na razpolago organizacijsko tajništvo SDGZ v Trstu. Kdor se želi prijaviti, naj čimprej kontaktira omenjeno tajništvo na tel. 040/362949, saj je na razpolago omejeno število mest.

V SLOVENIJI USTANAVLJAJO ZDRUŽENJE "OBČINE VINA"

Na Dobrovem v Goriških Brdih je bilo v petek, 23. t.m., posvetovanje o pobudi, da bi tudi v Sloveniji ustanovili Združenje "Občine vina" po vzoru italijanske "Città del vino". Namen nove organiziranosti je osveščanje uvaževalcev in javnosti o vinu in njegovi vlogi v družbi. Ob tem je treba opozoriti, da organizacije območij vina, ki imajo svoj vrh v "Evropski mreži mest vina", nasprotujejo prekomernemu uživanju vina, ki je škodljivo za zdravje, priporočajo pa ga glede na njegove druge pomene. Posvetovanja v Viteški dvorani gradu Dobrovo so se udeležili župani ali pooblaščenca iz vseh desetih primorskih občin, kjer pridelujejo vina, zastopniki občine Ptuj, ki bo v Združenju zastopala vinarstvo del severozhodne Slovenije, predstavniki Kmetijsko-veterinarskega zavoda iz Nove Gorice in ministrstva za kmetijstvo. Sodelovali pa so tudi župani vinogradniških občin iz goriške pokrajine. O političnih vidikih novega organiziranja, ki pomeni tudi eno izmed poti Slovenije v EZ, sta govorila podpredsednika goriške pokrajine Vittorio Brancati in Paolo Benvenuti, direktor italijanske organizacije "Città del vino".

M.

SLOVENSKO GOSPODARSKO ZDRUŽENJE GORICA

OBISK IN OGLEDE CENTRA BIC V GORICI

Pred kratkim je Slovensko gospodarsko združenje iz Gorice organiziralo v sodelovanju z Gospodarsko zbornico iz Nove Gorice obisk tehnološkega centra (inkubatorja) BIC v Gorici za naše člane in podjetnike s širšega območja Slovenije. Delegacijo iz Slovenije, ki je štela okoli dvajset podjetnikov, je vodil direktor g. Rino Velikonja v spremstvu svetovalke gospe Mirjam Božič. Za SGZ so bili prisotni načelnik Zunanje trgovinske sekcije Igor Černic, direktor Igor Orel in šest podjetnikov. Na srečanju so bili prisotni tudi direktor avtopostajališčne družbe SDAG dr. Bruno Podbersig, direktor Združenja industrijscev dr. Flavio Flamio in predsednik Zveze obrtnikov g. Marco Giorgio Del Neri. Na sedežu BIC-a je prisotne sprejel direktor inž. Antonio Sfiligoj. Skupaj s sodelavcem Štefanom Tornellijem sta prisot-

nim obrazložila nastanek centra in njegov namen. V tehnološkem centru BIC pomagajo podjetnikom, da razvijejo svojo podjetniško idejo z zelo nizkimi začetnimi stroški, s strokovnim svetovanjem, dajo na razpolago prostor pod zelo ugodnimi pogoji, nudijo vso pomoč pri sestavi prošenj za razne olajševalne kredite in prispevke krajevnih institucij in onih iz skladov EZ. Ko podjetje premosti vse začetne težave in se uveljavi na tržišču, se preseli v svoje prostore izven Centra. Direktor Sfiligoj je ob koncu srečanja vsem prisotnim pokazal neko podjetje, ki je nastalo v Centru BIC in razvilo proizvodnjo naprave, ki v istem času ter v nekaj minutah opravi vse analize vina. Na Združenju nudijo vse informacije v zvezi z delovanjem tehnološkega centra BIC.

ZIMSKE OLIMPIJSKE IGRE / POGOVOR JURE FRANKO

NAGANO

NA JAPONSKEM SO SNEŽNE RAZMERE DRUGAČNE OD NAŠIH

ERIK DOLHAR

V soboto, 7. februarja, se bodo v japonskem Naganu začele letošnje zimske olimpijske igre.

Primorski rojak Jure Franke (na sliki) se je po izredno uspešni smučarski karieri, v kateri je med drugim na zimskih olimpijskih igrah leta 1984 v Sarajevu osvojil prvo olimpijsko kolajno za Jugoslavijo, nekaj časa v ZDA ukvarjal s poklicnim smučarjem, nato je bil več let športni časnikar in seveda smučarski izvedenec prav na Japonskem. Trenutno živi v Združenih državah, za zimске olimpijske igre na otočju vzhajajočega sonca pa so ga Japonci povabili v organizacijski odbor, saj je na Japonskem še vedno odgovoren za nekatera smučišča. Zato je bil Jure ena najprimernejših oseb, s katero smo se lahko pogovorili o snežnih razmerah na Japonskem, kjer se bodo v kratkem začele zimске olimpijske igre.

Glede na to, da na Japonskem delaš v zimskih športnih središčih, bi nam lahko opisal tamkajšnje snežne razmere?

Eno izmed prizorišč letošnjih zimskih olimpijskih iger

so Japonci mojstri za organizacijo, tako da vse skupaj teče kot japonski vlaki, ki so še natančnejši od švicarskih. Zdaj smo se nekako zmenili, da bom v neki omejeni obliki sodeloval z njimi pri koordinaciji tiskovnih konferenc in še pri čem drugem.

SESTAVA 26-ČLANSKE SLOVENSKE REPREZENTANCE

Alpski smučarji: Andrej Miklavc, Jure Košir, Matjaž Vrhovnik, Bernard Knauss, Urška Hrovat, Špela Pretnar, Nataša Bokal, Alenka Dovžan, Mojca Suhadolc in Špela Bračun.

Skakalci: Primož Peterka, Blaž Vrhovnik, Miha Rihtar, Peter Žonta in Urban Franc.

Biatlonci: Sašo Graf, Jože Poklukar, Janez Ožbolt, Tomaž Globočnik, Tomaž Žemva, Andreja Grašič, Tadeja Brankovič, Matejka Mohorič, Lucija Larisi.

Deskarka Polona Zupan (sveža evropska prvakinja v veleslalomu).

Umetnostna drsalka Mojca Kopač.

Slovenska reprezentanca se je v torek, 20. t.m., v Ljubljani predstavila javnosti. Odsotni pa so bili alpski smučarji, ki so svoj bojkot predstavitev opravili v tiskovnem sporočilu: "Odločitev izvršnega odbora Olimpijskega komiteja Slovenije nas je presenetila in razočarala. Alpski smučarji smo bili seznanjeni z zahtevanimi normami in smo jih med zimsko sezono skušali izpolniti ali se jim približati, ne glede na to, da so se nam zahtevani kriteriji zdeli prestrogi za majhno državo, kot je Slovenija. S prizadevanjem smo nekatere tekmovalke in tekmovalci norme izpolnili, nekateri pa so se jim močno približali, tako da po našem mnenju ustrezajo in celo presegajo kriterije, ki so nazadnje obveljali za druge športne panoge. Naš protest bi bil povsem neutemeljen, če bi predpisani kriteriji veljali za vse naše udeležence. Kljub vsemu pa alpski smučarji podpiramo udeležbo naše biatlonske in skakalne ekipe na Ol v Naganu."

ARH. MARINO KOKOROVEC POTRJEN ZA PREDSEDNIKA

V ponedeljek, 26. t.m., je bil na Opčinah 30. občni zbor športnega društva Polet.

FOTO: BUKA

Občnemu zboru je predsedoval Aleksij Križman. Predsednik Poleta dr. arh. Marino Kokorovec (na sliki) se je v svojem poročilu z enominutnim molkom najprej spomnil na pred kratkim preminulega predsednika nadzornega odbora in nepretrganih 30 let člana ter pravega simbola Poleta Feliceja Ostrouške. "Z veliko muko smo naš Polet po 30 letih vendar pripeljali do tega trenutka", je nadaljeval Kokorovec, "sedaj je Polet zrastel in postal društvo z velikimi, zavirljivimi izkušnjami in to po zaslugi odbor-nikov, ki so z velikim veseljem in odgovornostjo to društvo vodili, se sproti učili in prilagajali novim razmeram, ki jih je družba doživljala v teh 30 letih." Predsednik Poleta je dodal misel, da mora biti poslanstvo nekega društva zadovoljevanje potreb članov, ki so pri društvu, in dopolnjevanje tega, kar družba, dom in šola ne utegnejo dati. "Zato bi se moral novi odbor, ki bo izšel s tega občnega zbora, zamisliti in po poglobljeni razpravi izdelati nove smernice in strategije za naslednje petletje." Potem ko se je Kokorovec spomnil na nekatere dogodke, ki so v zadnjih 30 letih pretresli ves svet, se je zaustavil pri težavah, ki so skupne vsem društvom: pomanjkanje denarja, sponzorjev, mladih odbornikov in seveda idej, pomanjkanje izkušenih odbornikov, kriza zaradi športnih naprav in tudi zaradi pomanjkanja otrok. "Vzgoja mladih šport-

nikov ni edina naloga športnega društva," je nadalje naglasil Poletov predsednik, "temveč tudi skrb za starejše generacije, ki imajo tudi svoje specifične probleme, katerim je treba zadostiti, predvsem danes, ko preostaja človeku več časa, da se v zdravem okolju in dobri družbi duševno in fizično sprosti. Nisem za teorijo ukinitja obstoječih društev, temveč za izbiro, da se vsa društva prilagodijo novim prijemom, ki jih družba želi, išče in zahteva. Številčna omejitev društev bi bila potrebna, če bi prišlo do pomanjkanja odbornikov in članov, ne pa otrok in tudi ne trenerjev, saj je le-teh danes še vedno dovolj. Veriga v naših društvih ni sestavljena samo iz trenerjev in mladih športnikov, temveč gre od dojenčka do upokojenca, nonota, vdovca itd. In prav ti potrebujejo, da svoj prosti čas prebijajo v lastnem domačem okolju. Ta veriga se ne sme na noben način pretgati, ker bi to pomenilo osiromašenje društva in družbe same. S tem pa ni rečeno, da se ne smemo združevati z drugimi

domaćimi društvi iz čisto tekmovalnih in specifičnih potreb, vse pa mora potekati na jasnih in lojalnih postavkah. Saj ni važno dosežati samo tekmovalne uspehe." Kokorovec je nato predlagal, naj se o teh temah vsi skupaj pošteno zamislijo in organizirajo niz razprav, ki naj potekajo v širšem krogu članov, ki bi lahko dali napotke za učinkovito nadaljevanje opravljenega dela.

Predsednik Kokorovec se je dotaknil tudi nove možnosti, ki jih nudijo novi zakoni o družbah "non profit". Slednji omogočajo, da se mladi zaposlijo na socialnem področju. Nato je svojo pozornost osredotočil na Poletove športne objekte, pri katerih so težave še vedno iste, novost pa predstavlja dejstvo, da je na prošnjo ŠD Polet za prispevek za gradnjo slačilnic na Pikelcu dežela dodelila Poletu za 10 let letni prispevek 25.200.000 lir, kar je 7% od 360.000.000, kolikor znašajo predvidena gradbena in druga dela. Obenem se je Polet včlanil tudi v poseben konzorcij, ki sta ga lani ustanovila in pred kratkim uzakonila dežela in CONI z namenom, da nudita jamstvo pri najemanju posojil za dograjevanje in posodabljanje športnih objektov.

Pred zaključnimi mislimi je predsednik Kokorovec podal še obračun športnih dosežkov Poleta v minulem letu: hokejska ekipa in line je napredovala v A ligo, trije hokejisti so prišli v ožji izbor za svetovno prvenstvo, od teh sta dva tudi dejansko sodelovala na prvenstvu samem. Tanja Romano je postala evropska kadetska prvakinja, košarkarji so dosegli zavirljivo množičnost v mladinskih kategorijah, balinarji in šahisti delujejo po svojih ustaljenih in uspešnih shemah. Košarkarji so ponovno organizirali svoj uspešni kamp, kotalkarji in hokejisti so sodelovali na številnih državnih in mednarodnih turnirjih.

Kokorovec se je na koncu še javno zahvalil vsem, predvsem mlajšim, ki so prispevali k lepo uspehi proslavitvi 30-letnice Poleta.

Sledila so poročila posameznih sekcij: košarkarske (Karlo Ferfoglia), kotalkarske (Sandi Pertot), hokejske (Mojmir Kokorovec) in balinarske (Aleksij Gulič). Blagajniško poročilo je podala gospa Marta Corbo, v imenu nadzornega odbora pa je spregovoril Marino Košuta. Po pozdravih in kratki, a živahni razpravi je bil za naslednji dve leti izvoljen novi glavni odbor, ki je že na svoji prvi seji naslednjega dne (27. t.m.) potrdil na predsedniškem mestu dr. arh. Marina Kokorovca. V glavnem odboru so še Karlo Ferfoglia, Aleksij Gulič, Samo Kokorovec, Aleksij Križman, Norma Magajna Sossi, Mira Štor Malalan in Sandi Pertot, v nadzornem pa Robi Gantar, Egon Kraus in Marta Milič Corbo.

ED

ODBOJKA

ŠE NEZADOSTNI ZNAKI OŽIVLJANJA SLOGAŠIC

V soboto smo v repenski telovadnici prisostvovali prvemu domačemu nastopu Slogašic Koimpexa NTKB v B2 ligi, odkar se je pred tednom dni hudo poškodovala standardna igralka Vincenzijeva. Slogašice so kljub požrtvovalnosti tekmo proti padovanskemu Albatrosu izgubile s 3-1. Stopili smo do trenerja Sloge Koimpex NTKB, Franka Drašiča, ki je o tekmi dejal: "Po tem, kar sem videl do zdaj, lahko rečem, da smo tokrat igrali proti najboljši ekipi B2 lige. Povedati moram, da so moja dekleta, po vseh poškodbah in neveselostih, ki jih imamo v ekipi, dobro reagirala, tako da smo tudi zelo dobro zmagali en set. Mislim, da je prav to porok, da bomo v bodoče igrali bolje. Zdaj je vse odvisno od deklet. Če bodo delale tako resno kot do sedaj, zmage ne bodo izostale."

Kako ste zapolnili vrzel, ki jo je za sabo

pustila Vincenzijeva?

Zdaj iščem najboljšo šesterko. Vincenzijeva je za sabo pustila veliko vrzel. Prav zaradi tega čestitam dekletom, da so tako dobro reagirala in da so tokrat dala vse od sebe in tudi pokazala lepo odbojko, čeprav niso navedena igrali v taki postavi.

ED

OSTALI IZIDI:

MOŠKI: B LIGA: VALLAGORIZIANA KB - Mirandola 1 - 3

B2: Oderzo-Koimpex 3-0

C: BOR-Finvolley 0-3, Mossa - SOČA UNITECNO 3-2, Prevenire - OLYMPIA AGRARIA TERPIN 3-1

D: La Grapperia NPT - Naš Prapor 1 - 3, VAL KOIMPEX - Maniago 0 - 3

ŽENSKE: C: OLYMPIA KMEČKA B. - Torriana 3-1, VAL ZADRUŽNA KREDITNA BANKA - B Meters 1-3

D: BOR FRIULEXPORT-Tecnoinox 3 - 2, SGT - SAVA 0 - 3

NAMIZNI TENIS

POLET KWINS VODIJO PO PRVEM DELU POKALA

Openska ekipa Poleta Kwins je prvi del italijanskega pokala v hokeju na rolerjih zaključila na 1. mestu začasne lestvice. V nedeljo so Poletovci z dvema goloma reprezentanta Fonzarija ter slovenskega trenerja Rusanova premagali še ekipo Paderne s 4-3 ter tako nepremagani končali prvi del pokala. Openci računajo na uvrstitev v državni del pokala, že v nedeljo pa bodo spet doma (v Gorici) branili svojo nepremagljivost v 1. tekmi 2. dela italijanskega pokala.

Hokej na rolerjih

DVE KRASOVKI NA DP. MORDA TUDI TRETJA?

Na zadnjem kvalifikacijskem turnirju za državno prvenstvo, ki je bilo konec tedna v Terniju, sta dve Krasovi tretjekategornici Irena Rustja in Jasmin Kralj že nabrali dovolj točk, medtem ko tretja predstavnik Krasa, Kristina Stubelj, še upa na uvrstitev. Čeprav se je

Kristina izkazala v Terniju in Padovi (peto do osmo mesto), je namreč njena uvrstitev na državnem prvenstvu še pod vprašajem, ker ji manjka prvi turnir v Bergamu, na drugem, vsedržavnem, pa se ni prebila iz skupine.

AMATERSKI NOGOMET

PROMOCIJSKA LIGA: ZARJA/GAJA 97-San Luigi 0-0, PRIMORJE-Manzano 0-0, JUVENTINA-Trivignano 1-1

1. AMATERSKA LIGA: Ruda-VESNA 1-3, Gonars-SOVODNJE 0-0

2. AL: Villesse-BREG 4-0, MLADOST-Poggio 1-2, PRIMOREC-Medeuza 5-3

3. AL: San Vito-ZARJA/GAJA 97 B 3-1, BREG B-CUS 0-3, Campanelle-KRAS odložena zaradi burje

DOMAČA KOŠARKA

C LIGA: Ferrara - JADRAN NTKB 84 - 71 (36 - 38)

C2 LIGA: DOM ROB ROY AGOREST - Robur Palmanova 106 - 109 (32 - 39, po dveh podaljških)

D LIGA: Arte-BOR RADENSKA 81-63 (32-36), CICIBONA PREFE. MARSICH-Duke pub 74-65 (32-30), Kontovel-Chiarbola 89-91

Na Japonskem je toliko padavin, da začne močno snežiti, kakor hitro pade temperatura pod ničlo, tako da se Japonci zelo malo poslužujejo umetnega snega.

V čem pa se japonski sneg razlikuje od ameriškega in evropskega?

Tam je sneg precej bolj vlažen in precej bolj mehek. Na Japonskem temperature niso zelo nizke, razen na severnem otoku Hokkaido, medtem ko je drugod sneg precej mehkejši kot v Ameriki in v Evropi. V Ameriki je sneg precej bolj suh. Na Japonskem pa je torej precej bolj moker in zaradi tega mehek sneg, ki pa lahko povzroča precejšnje probleme organizatorjem za pripravo tekmovalnih smučarskih prog, ker jih je zelo težko utrditi.

Kakšno vlogo boš imel pri tebi zimskih olimpijskih igrah?

Odlučil sem se, da bom sodeloval z organizatorji, ki so me že nekaj časa vabili, pa se nekako nisem mogel odločiti, ker zadnje čase živim bolj v Ameriki kot na Japonskem. Poleg tega se mi je zdelo, da ne bodo posebno dobro organizirali iger. Sicer

Z Novim glasom v novo leto!

RAZLIČNIMI TVOJ GLASOVI NOVI GLAS

✓ *Pokloni sebi in prijateljem
naročnino na
Novi glas.*

*Vsakemu novemu naročniku darujemo koledar
Goriške Mohorjeve družbe za leto 1998*

LETNA NAROČNINA:

ITALIJA in SLOVENIJA 70.000 LIR,
INOZEMSTVO 100.000 LIR,
ZRAČNA POŠTA 130.000 LIR

NAVODILO ZA NAROČNIKE:

Obrazec izrežite ali fotokopirajte,
izpolnite ga v vseh delih in ga pošljite
po pošti ali osebno prinesite na tržaško
oz. goriško upravo Novega glasa -
Zadruga Goriške Mohorjeve.

ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 / 533177, FAX 0481 / 536978
34133 TRST, UL. DONIZETTI 3
TEL. 040 / 365473, FAX 040 / 775419

NAROČAM SE

NAROČITE SE LAHKO TUDI PO TELEFONU

IME IN PRIIMEK

NASLOV

DATUM

PODPIS

NAROČAM PRIJATELJA

IME IN PRIIMEK

NASLOV

DATUM

PODPIS NAROČNIKA

NOVI
GLAS

*primorski
tednik*